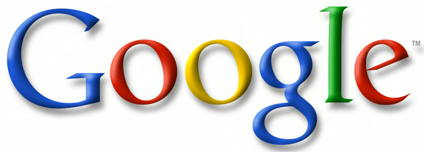
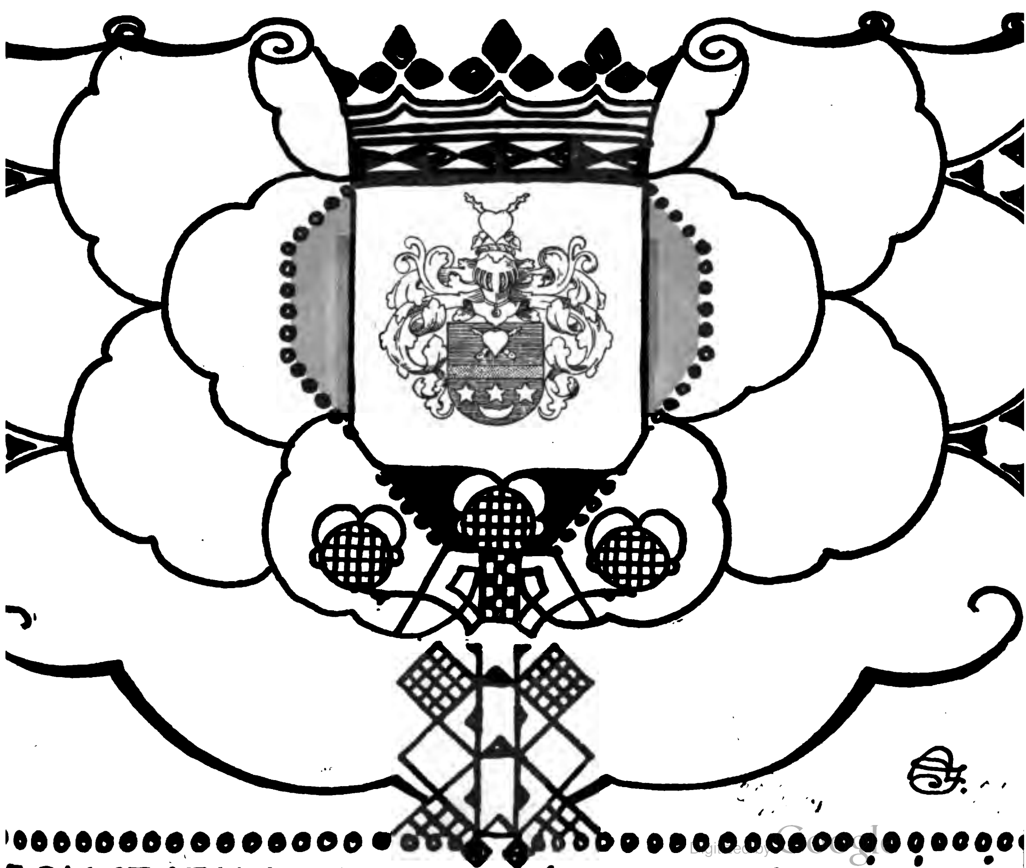

SOFIE AUBERT LINDBÆK

Hjemmet paa Fæstningen

ORLAGT: AF: H: ASCHEHOUG & Co (W: NYGAARD): KRISTIA

SOFIE AUBERT LINDBÆK

HJEMMET PAA FÆSTNINGEN

AF AUBERTSKE PAPIRER

KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1912

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI

Forord.

Jeg bringer her et uddrag af Aubertske papirer, som skulde belyse Kristianialivet i tyverne og begyndelsen af trediverne.

Som indledning har jeg ment, at en biografi af slegtens norske hoved, Benoni Aubert, vilde være paa sin plads. Ikke mindst fordi han er en god repræsentant for den dansk-tyske dannelse, der som et vigtigt led gik op i vor norske kultur, da det 19de aarhundrede satte ind.

B. Auberts historie har jeg, foruden i slegtens private breve, fundet bidrag til i det danske rigsarkiv, og i det norske, hvor især Kongsvinger kommandantskabs arkiv var indholdsrigt; jeg har endvidere søgt — og fundet en del — i det norske ingeniørvaabens arkiv. I det kgl. bibliothek (Kjøbenhavn) havde en korrespondance mellem Aubert og prof. Thomas Bugge væsentlig faglig interesse. Derimod fandt jeg i en samling breve fra A. til Cæsar Boeck, — fru Julie Boeck havde den velvilje at laane mig dem — det eneste kjendskab til Auberts kystmaalerliv.

For Johan og Jakobine Auberts vedkommende har slegtsbrevene været saagodtsom min eneste kilde. Kathedralskolens arkiv støttede en del kjendte data i Joh. Auberts liv — ellers har jeg maattet holde mig til de private udsagn.

Af trykt litteratur har C. W. Schnitlers „Slegten fra 1814“ givet mig det rigeste udbytte — medens jeg, spredt i tekst og register, — har prøvet at supplere de bidrag, brevene giver til norsk theaterhistorie, med oplysninger fra Th. Blancs Kristiania theaters historie.

Kjøbenhavn i november 1912.

Sofie Aubert Lindbæk.

Opmaalingens gamle bygning.

I. Benoni Aubert.

I et forlængst nedrevet træhus paa Fæstningspladsen rykkede den norske opmaalings første chef, senere generalmajor i ingeniørbrigaden, *Benoni Aubert*, ind i det aar 1815. Der hørte en smuk „Hauge“ til bygningen, og vid var i det hele tumlepladsen for familiens syv sønner. Den yngste datter, *Julie*, gav efterhaanden ikke brødrene meget efter i vildskab. Den ældste derimod, *Jacobine*, tvang en alvorlig legemsskade til indendørs liv — og sammen med hele flokkens moder, *Henriette Aubert* født *Thaulow*, var hun det jevnende element mellem dem, som slap sig løs derude — og husets strenge chef. Det var ikke sunget for Benoni Auberts vugge, at Norge skulde faa godt af hans militære indsigt og sjeldne virkelyst. Udsigten til i det hele at bli officer syntes stængt for ham fra fødselen (4de august 1768 i Kjøbenhavn). Han kom til verden „haremyndt“, og den ganefeil, som fulgte med, gjorde ham for altid talen besværlig. Denne „naturfeil“ paadrog ham navnet Benoni (ɔ: Smertensbarnet) — efter moderens initiativ — og det glemte han hende aldrig. Faderen, den oprindelig franske artilleriofficer *Fran-*

çois Aubert, som havde fundet ly i den danske hær, og døde som general og kommandant paa Kronborg, tog sig med omhu af sine to gutters opdragelse.

I deres hjem i den smukke Overgade over Vandet paa Christianshavn overvaagede han sønnernes undervisning, og deres huslærer, som var musikalsk og mestrede baade klaver og violin, glædede sig over det deilige *clavecin royal*, som Aubert havde forskrevet fra Dresden. Benoni drev det senere meget vidt paa det gode grundlag, han herved fik i klaverspil. „Der var stor Forskjel paa disse to Brødres Gemyt og Temperament“, skriver huslæreren. „Den ældste, Benoni, var sindig, men det lod til, at han imellem skrev sig noget bag Øret, hvilket han ved Leilighed huskede paa, men ytrede dog ingen Ondskab. Den anden derimod [Jacques] var lige det modsatte, hedeste hidsig, opfarende i høi Grad“.

Sikkert følte han det som den værste tort, hans skavank bragte over ham, at han skulde fornegte sit militære blod og studere. For broderen laa karrièren aaben, høiere officerers sønner fik sin sekondløitnantstitel i 11-aarsalderen. I længden var Benoni heller ikke til at stagge, og hans fader „lod ham underrette, saavel i Artillerie som militære Videnskaber, for at giøre ham brugbar til Hs. Mayts. Tieneste.“ Da han er 17 aar — aaret i forveien havde han staaet til konfirmation sammen med kronprins Fredrik (VI) for biskop *Balle* — ansøger hans far om, at „det unge Menneske til mere Opmuntring i hans Studeringer benaades med Second Lieutenants Caractère af Arméen, og da Gouverneuren paa Kysterne Guinea [Major *Jens Adolph Kjøge*] er ham paa mødrene Side nær paarørende, saa kunde det saa meget mere convenere ham, om Eders Mayestæt allernaadigst maatte behage der at bruge ham, og imedens forunde ham til sine Studeringers Fortsættelse en allermildest aarlig Pension, saa og et Gratiale til hans Equipering, som Officeer, eftersom hans Faders Evner ey tillader ham selv saadan Bekostning.“

Alt dette blir ham bevilget, men reisen til Guinea gaar i vasken, uvist af hvilken grund. Det blev ingeniørvaabnet, han traadte ind i — der var jo ingen kommando, som gjorde

hans talefeil følelig. General *Huth* — den dygtige og almægtige krigsminister — havde oprettet et specielt kursus for ingeniørerne, da uddannelsen paa artillerikadetinstitutet, der oprindelig var bestemt for officerer af begge vaaben, mere og mere tog sigte paa artilleristerne. Man aflagde ingen eksamen; men „paa Forlangende af oberst Aubert“ afholdt professor i mathematik *Geuss* en prøve med Benoni Aubert i fæstningskundskab (Gründe der Fortifikation). „Efter de ham skriftlig forelagte Hovedspørgsmaal, som han uden nogetsomhelst Hjælpemiddel har besvaret, har jeg overtydet mig om, at Lieutn. A. ikke alene sidder inde med et grundigt Kjendskab til Befæstningsprinciperne — ved Siden af Angrebs- og Forsvarsmethoderne — men ogsaa at han forstaar at benytte sine Kundskaber med selvstændigt Overlæg og Kombinationsevne.“ Han slutter med at anbefale sin elev paa det „rühmlichste“ og haaber, at han ved fortsat „Application“ vil gjøre meget ud af sine gode anlæg.

General Huth havde omtrent et tiaar i forveien lagt planen for den første geografiske opmaaling af Norge, ladet de to norskfødte officerer, brødrene *Vibe* tage fat derpaa, og 1790 sender han Aubert i marken som deres medarbeider. Aubert havde af sin chef faaet en levende interesse for opmaalingsvæsenet, ikke alene den militære, som var Huths kjælebarn, men alle grene deraf. Større personlig betydning for Aubert fik dog hans lærer i hydrografi, astronomisk professor *Thomas Bugge.* Til ham sender han ikke alene udførlige indberetninger om sit arbeide, men henvender sig til professoren med en næsten sønlig tillid i sine egne anliggender. Aftenerne i det Buggeske hjem gik ham aldrig af minde.

„Fredagen den 4de Mai lettede vort Skib Anker fra Kiøbenhavn“ — det er forfatteren *Frederik Sneedorf*, som fortæller — „og vi kom med en god Vind til Helsingør om Eftermiddagen Klokken 3½; med eet dreiede Vinden sig og blev stik imod; hvad den vilde giøre til vor Fordeel om Natten, stod kun i Skiebnens Bog, og vi maatte altsaa blive ombord. Vi havde to Fruentimmer om Bord, og intet var naturligere, end at de optog den bedste Køie, der var; vi andre fordeelte os i al Venskabelighed; tre laa paa nogle Bredder i Lasten; vor Underdyne var nogle

Benoni Aubert.

Seil, vor Hovedpude et Kuskesæde, og Overdyne gjorde vi af Kapper. Herved var intet at giøre uden at være Philosohp; jeg blev det saa godt som jeg kunde; men Lieutenant Aubert var min Mester; Bredder ere ham ligesaa gode som Seng, og han ved ingen Forskiel paa Sand og Edderdun. Han skal reise paa Opmaaling med Lieutenant Vibe, en Broder af Digteren, et vittigt, jevnt og interessant Menneske . . . Den 13de, Christi Himmelfartsdag, kom vi til Drammen; her mødte os nogle Mærkværdigheder, som jeg ikke kan fortie. Lieutenanterne Vibe og Aubert kom til Bragernes om Aftenen, de kiørte lige til Madam Bang, hvis Auberge var det eneste i Byen; men hun havde nogle Dage i Forveien spillet Banquerot, og alting var lukket; det var ikke muligt at komme ind noget Sted, de patrouillerede op og ned af Gaden og bød Vægteren at føre dem paa Raadstuen; det turde han ikke. „Vil I ikke,“ sagde Lieutenant Vibe, „skal jeg nok nøde jer dertil; intet er lettere; naar vi gaae hen og slaae Ruderne ud hos Byfogeden, vil I da skaffe os Huslye?“ Vægteren blev bange for disse Officerer, og skaffede dem Arrest og Nattelogis paa Gulvet der. . . . Fra Drammen reiste vi igaar, og er idag kommet til Christiania. Aarsagen hvorfor vi saa kort opholdt os i Drammen, og ikke derifra reiste til Kongsberg, er for at vi desto lettere kan reise op til Trondhjem med Lieutenant Vibe, som er kjendt . . .“

Fra Aubert „ved Helgeraaen første Gang hilsede Norges Fielde“, havde han i forholdet til sin arbeidsfælle, løit-

nant *Nils A. Vibe*, et fast venskab under fødderne. Benoni Aubert bar, under den hærdede form, paa et sterkt behov for ømhed — barneaarene er her kanske blevet ham noget skyldig — og han fandt luft i dette venskab, som tegnede sig helt sværmerisk fra hans side. Desuden har tidsaanden, som Aubert i det hele var et trofast udtryk for, pustet dertil; man kunde ikke anvende ord og tid nok paa venskabsdyrkelse. At Auberts og Vibes liv en tidlang løb parallelt, som kystmaalere og som nygifte ægtemænd — med hver sin kusine i Christiansand — gav naturligvis sin sterke tilknytning. Da deres veie igjen mødtes i Christiania, og det næste slegtled tog venskabsarven op, blev det end yderligere befæstet. Men solidere i gjerningen har Benoni Auberts følelse for vennen sikkert aldrig vist sig, end da Vibe — nu generalkrigskommissær — faldt fra, og hans kone og børn i Aubert fandt den bedste støtte.

Trondhjem blev det første udgangspunkt for den „triangulering“, som skulde følge langs kysten sydover, og som stod paa et tiaar. Byen faar sin venlige omtale i et af de breve, Aubert i sine opmaalingsdage betænker premierløitnant *Cæsar Boeck* med. „Her er, som du veed, et Videnskabernes Selskab; men det seer, imellem os sagt, noget abderitisk ud med det. Enhver kan uden nogen Paastand paa Cultur eller Videnskaber kiøbe sig til Medlem af det og er da celebris litteræ cultur et factor. Et Bibliothek har Selskabet; men da det bestandig har havt Jesuiter |: paa dansk Præster :| til deres Vicepræsidenter |: den lærde Arveprinds til Golconda er Præces :| og Secretairer, ere alle Bøgerne for det meeste Bibler, Huuspostiller, Versiones veti et novi, Testamenti cum notis doctissimis |: godt Latin :|, Liigprækener etc. etc., og i alt det veed du vel man finder ikke stort af sund Menneskeforstand. Naturalier og Instrumenter har Selskabet og, og vee den Skaber, som her skal sige: „Vorde Lys!“

Den norske selvhævdelse, som selskabet var et spirende tegn paa, forstod Aubert ellers at regne med. I anledning af vennen Boecks mulige ansættelse i kystopmaalingen skriver han: „Det vilde maaskee ansees

for fornærmeligt mod den norske Nation, at 2de Danske bleve ansatte ved et Arbeide, der saa ganske angaaer og interesserer Norge."

Naar veiret gjør det muligt, er Aubert og Vibe ude paa kystbefaring i leden sydover. Skjønt de „ingen Operationer giøre til Søes," saa er alle deres reiser „til Baads, da paa denne Side af Norge kuns Kysten, Fjordene og Øerne ere beboede. Hvilke sidste ligge vel en 3 til 4 norske Miil fra det faste Land. Ingen Vei finder du her, Indbyggerne selv kan ikke komme til hinanden uden at seile fra en Gaard til en anden eller fra en Øe til en anden; heraf ser du Nødvendigheden af vore Søereiser, som ikke ere behagelige." De har 3 skydskarer med — Aubert skulde ønske, de kunde nøie sig med én — „da flere faste Folk kun give Bryderie". Desuden har de 4—6 mand til hjælp med at bygge varderne paa de „høyeste og mærkeligste Fielde, som tillige maa danne gode, saa meget som muligt ligesidede Triangler."

Vibe og Aubert arbeider hver for sig, men „paa samme Maade og med samme Instrumenter, og efter vore fælleds Observationer og Beregninger bliver Skeletcartet forfærdiget . . ."

Ellers er disse breve spækkede med mathematiske opgaver og beregninger, og man behøver ikke lede mellem linjerne for at finde, hvor optaget Aubert er af sit fag. Fra Kjøbenhavn kom han fuldlastet med theoretisk viden; men tilbage staar „Kundskaben i det Praktiske", og det „koster ham megen Umag", — som han heller ikke sparer — at indhente den. „Saalænge man har Sundhed og Kræfter, er det en Fornøyelse at arbeyde for sit Fag og — per aspera ad astra."

Efter Trondhjem blir Bergen vennernes faste tilholdssted. „Blasphemie var det at rose Bergen for Cultur, en liden Skizze: [Chr.] *Pontoppidans* [Kort] over Skandinavien bruges til Makulatur, og Flora danica til at riste Lax paa, overhovedet er her dèt bekjendte: cives, cives, quærenda pecunia primum est, virtus post numeros, det gyldne Valgsprog, der er indprentet i hver en bergensk Siel. Penge er Maalestokken for enhver Mands Fortienester. Vel er her en Nordahl Brun, en Fasting og flere

agtværdige, oplyste Mænd, men de formaae ei at arbeide mod Strømmen." I Bergen faar Aubert underretning om Boecks forlovelse, og for første gang slaar os imøde den sindsstemning, som senere i livet altfor ofte gjester ham. „Mit Sind er ikke, som det bør være, thi Fornøyelse blev ikke min Lod, jeg søger Adspredelse, og disse Adspredelser tiene mere til at formørke mig end opmuntre mig; kort sagt, jeg er misfornøyet med Verden og mig selv . . , og ofte gider jeg hverken tænke eller tale. Men naar en Ven — og det en Ven som du taler til mig — søger jeg at bortjage al Mørkhed og deeltage i hans Glæde . . . Vist nægter jeg ikke, at mit Ideal om største menneskelige Lyksalighed er en dydig Elsker, men dømme derom kan jeg ikke og bliver formodentlig i dette Liv ikke lykkelig nok til at kunne det. Gaaer det an, da hils din Pige fra mig , . . et Menneske, der har meget imod Kiønnet, men derfor hylder dobbelt dets agtværdige Lemmer."

Hans uvilje mod „Kiønnet" er dog ikke mere rodfæstet, end at han ved en senere leilighed indrømmer, at „Opdragelsen for det meeste og vi Mandfolk selv ere som oftest Skyld i, at den almindelige Hob af Kiønnet ikke er, hvad den kunde være . . ." Da han saa i den uundgaaelige roman Clarissa — af den engelske forfatter *Richardson* — møder en kvindeskikkelse, som ved sin ophøiethed lagde beslag paa store strømme af grædetidens taareflod, tilstaar han „Vanskeligheden, men ikke Umuligheden af en Clarisses Karakter. Hvad Kiønnet angaaer, saa troer jeg ikke dette giør nogen Forskiel i Henseende til Sielens Værd, og at en høymodig, ædel, oplyst Siel ligesaavel kan boe hos den svage Qvinde som hos det stærke Mandfolk."

Der gik nogle aar, inden han fandt dette ideal i virkeligheden, og „Ringeagteren af Kiønnet" falder ud som fyrig elsker.

Det var i Christiansand — hvor han endelig finder blivende sted — at lykken ventede ham. St. Hans aften 1795 gjorde *Henriette Jacobine Thaulow* det „første salige Indtryk" paa hans hjerte.

Hendes far, By- og Raadstueskriver *Henr. Arn. Thaulow*, havde ude paa den smukke Bragdø en gaard med avling

Bragdø.

til, hvor Aubert, antagelig gjennem bekjendtskab med sønnerne, blir buden ud — — en græsbænk betegner den plet, hvor han første gang betraadte Bragdø. „Paa kielne Duehøy afskiød Elskovsguden den sødt saligmærkende Piil“ i hans „uerfarne, ubevogtede Hierte.“

Trods sin ansigtsfeil var Aubert en statelig kavallér, var glad i at gaa smukt klædt . . . og gjorde snart et gunstigt indtryk paa den 19-aarige Henriette. Hun var vant til at blive overfløiet af sine smukke søstre, særlig *Alette* (Henr. Wergelands moder), og vilde ikke tro, at Auberts opmerksomhed gjaldt hende. Hun var yndig af skikkelse, og „hendes blide, muntre Sind“ havde en dragende virkning paa Aubert. Hendes ansigt skal have staaet noget skarpt til hendes unge aar; men paa ældre dage, med den brugelige turban viklet om hovedet, tog hun sig udmerket ud, og som en af dronning Desiderias „statsfruer“ var hun velseet paa slottet, ikke mindst for sin ydre fremtrædens skyld.

Aubert afslører snart sine hensigter. Man mener, han først har forsøgt sig mundtlig, og at Henriette hverken kunde eller turde tyde hans svært forstaaelige ord i den retning, hendes hjerte ønskede. Men hans pen taler godt nok for ham:

Henr. Jacobine Thaulow.

„Ofte har jeg forsøgt at tale, og ligesaa ofte har Frygt for at mishage holdt mig tilbage; Naturen har desuden stedmoderlig nægtet mig den Gave med Tydelighed at kunne udtrykke mig mundtlig. Jeg vælger derfor denne Vej at aabne Dem mit Hierte, og kunde kun Ord udtrykke mine Følelser, da maaskee vilde det være mig lettere at overtale Dem.

Første Gang jeg saae Dem, giorde De et, jeg tør sige, uudsletteligt Indtryk paa mig, og det nærmere Bekjendtskab har giort det mueligt for Dem at kiende mig med alle mine Mangler. Kunde De da, elskede Pige, kunde De have Godhed nok for mig med de Feiler De kiender hos mig, at giøre mig lykkelig med Samtykket i at deele Livets Skiebne med mig |: ifald De ikke til en maaskee værdigere allerede har bortgivet Deres Hierte :| o! da har jeg opnaaet mine Ønskers Maal og den største Lyksalighed jeg attraaer paa denne Jord. — Glimrende Forfatning kan jeg ikke tilbyde, men mine Indkomster ere tilstrækkelige til med Oeconomie at underholde Familie. — Dette mit Andragende vil maaskee synes Dem forvovent, men troe at en pinagtig Uvished giør end den frygtsomste dristig. — Et Svar tør jeg derfor haabe, som river mig ud af denne ubehagelige Tilstand, og ligesom jeg troede at burde henvende mig til Dem førend til Deres Forældre, haaber jeg og De ikke henter Svar uden fra Deres egen Følelse. Saa lykkelig som jeg vil blive, ifald det svarer til mine Ønsker, saa nedtrykkende bedrøvende vil det modsatte være mig, men intet vil det

dog kunne formindske i den Agtelse og Hengivelse, hvormed jeg stedse henlever

Deres *Aubert.*

Henriette gav sit ja, deres navne blev indskrevet i „barken nede i lunden paa Bragdø“, og Auberts fortsatte opmaalingsreiser alle de følgende sommere kan vi takke for en righoldig brevveksling, hvoraf hans bidrag er bevarede.

Forlovelsesbreve giver altid et upaalideligt bestik af de angjældende. Mere end nogensinde i denne overgangstid mellem oplysningstidens hastemte svada og den gryende romantik, som bedre forstod at indfrie de følende ord. Men er det vanskeligt at skimte individet bag den forelskedes ordflom, saa er det en smal sag at finde tidspræget deri. Og lytter vi os gjennem det, staar vi tilsidst inde paa livet af manden selv, med evner og sanser oppe for at vinde livet for sit arbeide og den pige, han har kjær.

Til taareguden ofrer han en rigelig skjærv. „Naar Vemodstaarer over vores lange Skilsmisse drypper ned mine Kinder, føler jeg en sand Vellyst i at tænke mig den første Aarsag dertil . . . O Jette, evig dyrebare Jette, hvor rørt blev jeg ikke ved det Sted, der var vædet af dine Taarer, o, hvor jeg kyssede denne kostbare Taare, trykkede den til mit Hjerte, som var det dig selv, og blandede dem med nogle af mine, som Henrykkelsen over at være saa elsket af en saa ædel Pige, bragte i mine Øjne.“

Med denne umaadelighed i taarer tager han dog sterk afstand fra overdrivelse i materielle nydelser. Han istemmer ikke drikkevisen, som ellers saa gjerne afsluttede rationalistens flittige dag. Alle „de determinerede drankere“, han træffer paa sin vei, vækker hans dybe mishag.

Men det følger af sig selv, at hvor kjærlighedens pris skal synges, negter han sig intet af den „Überschwenglichkeit“, som særkjendte digterne, fra Clarissas nu glemte forfatter til Werthers udødelige ophav.

„Hvad var det for en Passiar, hører jeg dig spørge, som saa meget kunde interessere to slige Herrer? Det

var om Kiærlighed, min Pige, om Kiærlighed, og hvad var, som Wieland siger, vel over Maanen og under Maanen mere Talen værd end Kiærlighed, den Livets høyeste Glæde, den alle Dyders Dyd, som er udbredt over den hele Natur, som skaber Fryd for hver en levende Skabning og giver selv livløse Liv, hvis vellystfulde Følelse skaber Mennesket til Gud og opmuntrer ham til hver en ædel Daad . . ."

Til Jettes fødselsdag den 8de august slaar prosaen ikke til, og vor elsker bestiger den vingede ganger. „Kun den elskede Pige kan undskylde min dristige Forvovenhed . . . Melodien er den af dig selv yndede: „Fryd dig med Livet", som er og min Yndlingsmelodie. „Modtag da, Pige, min svage Harpes Sang. Hiertet dig sige mere end dens Klang" — — er versets beskedne omkvæd. Og sikkert har dets gjenstand vidst, at kjernen, som de bombastiske ord slynger sig om — denne kjerne: „Da mørkt jeg ene vandred om, og Jorden saae for Glæde tom, Du Blide smilte huldt til mig, og Jorden Himmel blev" — -- den var ligesaa ægte, som „Musens Gunst" har været Sangeren fjern.

Den *blide* Jette træder frem mellem linjerne — og saadan holdt hun stand livet igjennem. Selv „hans overhaands mørke og sørgelige humør, som ikke just var hende fordrageligt" — det var altid værst om vaaren, da hans ganetilfælde var mest plagsomt — selv det kunde ikke faa bugt med hendes lyse sind. „Haabet har sjelden i vigtige Ting skuffet mig i Verden," kunde hun sige paa et tidspunkt, da hun helt ud kjendte sin tilskikkelse.

Ikke mindre er hun den *beskedne* Jette. Hun undser sig for sin uøvede pen . . . og det hjælper ikke, at hendes ven gang paa gang indprenter hende: „Du overdriver altfor meget din elskværdige Beskedenhed . . . hvor hierterørende ukunstlet skiønne og indtagende er ikke dine Udtryk, du er det, hvis saa heldig brugte Ord røre ind til Sielen og kunde faae det koldeste, haardeste Hierte bevæget til Taarer . . . Naar jeg med disse hiertelige Breve sammenligner mine . . . forekommer de mig saa langt fra at udtrykke det dine paa saa rørende Maade

bevidne." Men hun kan ikke ryste af sig frygten for hans kritik . . . og hun tør ikke andet end at „sette sine breve op", inden hun renskriver dem.

„Med mangen anden Pige, som ikke besad din Stræbsomhed, din Nøysomhed, maatte jeg i min maadelige Forfatning frygte at indtræde i Ægtestanden." Han regner ikke feil; som gift mand faar han sin tillid stadfæstet til hendes „Huusholderiskhed og fortræffelige Oeconomie", og til, „at hun ikke anvender een Skilling uden Nødvendighed." Ja han har det bedste haab om, at hun ogsaa kan blive „hans yndige, behagelige Lærerinde i Nøysomheds Dyd." Ikke alene var den dyd af nødvendighed, i hans „mindre glimrende Omstændigheder." Men den „*belle-âme*", som nu begyndte at tage sindene fangen, *Rousseau*, havde slaaet til lyd for den. Livet i hytter, fjernt fra verdensstædernes overlæsselse, havde han præket.

En Alette Wergelands søster har ikke havt behov at gaa i lære hos naturevangeliets forkynder for at blive en „Elsker af det landlig skjønne" — det har været hende medfødt. Men hendes ven, som saa levende ønsker hende til reisekamerat gjennem de „skiønne Situationer", saa at de „begge tillige kunde nyde Naturen", han har sikkert faaet sit blik skjærpet hos sin yndlingsforfatter. Han var født med den danske natur for øie, hvis bløde linjer ogsaa bøiede sig ind under tidens nyttebundne natursyn. Der skulde da en formidler til, forat han kunde forsone øiet med vor skjærgaards ublidhed. „Strømme, Klipper, Fyrrer, dunkle Skove og Berge" raabte Rousseau paa. Og Norge svarede hans dyrker med rungende ekko fra „de stolte Klippeborge". Aubert ønsker at male, for at sende Jette „Skilderier af de yndige Steder, vi reiser igiennem". Han har slet ikke ord for „Skeens, Porsgrunds deilige, over al Beskrivelse skiønne Situationer."

Ret som det er, sidder han midt oppe i romantikernes dragning til „Naturen midt i sin Rædsel." „Jeg lever her paa et Værelse, hvor jeg har Udsigt til det aabne Hav; igaar og idag har det blæst en temmelig Storm, og den, der aldrig før har seet det, kan ikke giøre sig

noget Begreb om det majestætiske Syn af dette oprørte Hav, af disse skummende, fraadende, taarnhøje Bølger . . .“

Overfor naturens børn, bønderne, var Aubert derimod stedt i en svær dobbelthed fra de to strømninger. Som troende rationalist kan han ikke noksom ønske, at „Almuen skal blive giort til Gienstand for sand Oplysnings Fremme.“ Folkets lærere, presterne, maaler han helt ud med oplysningstidens alen. Han skaaner dem ikke, naar han kommer ud for en „Præken, der inderlig moerede mig ved sin Naragtighed . . . og jeg havde ont at giøre for ikke at bryde ud i en høy Latter.“ Desto mere glæder han sig, naar han i en prest træffer en person, der „tilvender sig den Oplystes Agtelse.“ „Hos Præsten L. var jeg en Aften; han tog mig op paa sit Studerekammer under fire Øyne og beklagede ret hiertelig sin Stilling som Præst, især i disse Tider, hvor saa megen Haan, og som han ikke kunde nægte tildeels var vel fortient, hviler paa Standen. Glædeligt er det at finde en saadan Præst, og hvor inderlig jeg agter ham, vil du let kunne indsee. Han forsikrede, at om han ikke var givt, vilde han strax vælge en anden Næringsvei, da denne var saa ydmygende for ham. Jeg skulde trøste ham, og ondt havde jeg at giøre; . . . . . jeg sagde, han maatte sætte sig over den Hevn, den mindre Oplyste vilde lade falde paa ham for Standens Skyld. Og mere kunde jeg oprigtigt ikke give ham, saalænge som, hvilket jeg sagde ham, Standen i Almindelighed endnu var saa saare langt fra, hvad den kunde og burde være . . . Et andet Bekiendtskab giorde jeg paa Touren hid, der var mig i alle Henseender saare interessant; det var med den dig vist bekiendte Digter, Præsten *Rein* . . . I ham fandt jeg en Præst uden Orthodoxie, og et elskværdigt Genie uden Pretensioner, der ei misbrugte den af Naturen forlehnede Evne. En Skam er det, at en i alle Henseender saa værdig Mand skal henslide sine beste Leve-Aar i et usselt Kapellani, medens en Slyngel over alle Slyngler som Doctor B. blot behøver at pege paa det ene feede Sognekald efter det andet, for strax at erholde det . . .“

Siden gjester han „Tønsberg Skolemester Seminarium“

[grundet 1798, ledet af presten *Gunder Langberg*] . . . „De blive ikke blot underviste i den saakaldte Christendom, der efter den sedvanlige Maade den læres paa har meere Skade for Moraliteten i Følge med sig end man formoder, men i fornuftig Religion og andre i det borgerlige Samfund nyttige Videnskaber. . . . Jeg bivaanede en af Doctor H.s Forelæsninger i Mathematik, og inderlig behageligt var det at see disse Naturens upolerede Sønner, tildeels i deres Vadmels Bønderklæder, at høre paa Forelæsningerne med en Anstændighed, en Lærebegiærlighed, en Opmærksomhed, der ville giøre den meest dannede academiske Borger Ære . . . Glædeligt er det at see Oplysningens Morgenrøde at fremtindre over den forsømte Almue, og saare priisværdig er denne Tønsbergske Indretning . . .“

Men naar han paa sine reiser blir lei af den tvang, „Levemaaden“ paalægger ham, saa stikker romantikeren i ham, og han længes efter „de troskyldige Fieldbønder“, *som de er,* uden al lærdoms paahæng. Væk fra alt det konventionelle, som „tvinger os til at giøre Vold paa os selv og forsikre, vi finde det Selskab særdeles behageligt, interessant o. s. v., som vi dog i Hiertet ønskede, om just ikke Pokker i Vold, saa dog mange Tusind Mile borte.“

Istedenfor en Rousseau'sk idyl, finder han imidlertid „en Bonde og hans Kone, som overhængte os med deres Vaas, og især incommoderede med deres Nærværelse, saa at hvor meget jeg end trængte til at skifte Strømper, ikke kunde komme til det . . . Tilfields, op og ned af Fieldet, ofte vaad, meest om Fødderne, meget sultet, sovet i usle, undertiden med Væggeluus opfyldte Senge, fulde af gammelt ildelugtende Høe — — det er Indholden af min Reiseberetning.“

Overfor den Rousseauske barneutopi, som findes i „*Emile*“, staar Aubert ligeledes fuldt troende. Han er blevet gift med sin Jette den 8de januar 1797 — Opmaalingspligterne kalder ham ogsaa dette aar ud paa reise, og brevene dreier sig, med det glade familiehaab han har ivente, meget om — barneopdragelsen.

„Du vilde, min Elskede, særdeles forbinde mig, med

ret ved Eftertanke at læse Rousseaus „Emile“. Neppe har vel nogen kiendt den menneskelige Kiøn saa fuldkomment som han; stundom synes han vel noget bitter imod hans Samtids Medmennesker, men i Grunden nødes man for det meeste at give ham Ret, og neppe har vel nogen Mand været til, hvis Hierte har været ædlere og slaaet med oprigtigere Varme og sandere Velvillie for det hele Menneskekiøn end hans . . .

De tydske Opdrageres Anmærkninger kan du for det meeste med god Samvittighed springe over, da de som oftest have Uret og aldeles have misforstaaet Rousseaus Mening. — For Exempel: naar det efter Rousseau heder, at man ikke skal tænke paa et Barns Opdragelse, førend det er 12 Aar, saa er hans Mening ikke at lade Barnet voxe uopdragent uden Opsyn op; men hans Mening er, at Opdrageren skal lade alt det, der omgiver Barnet, bidrage til Barnets Dannelse og styre disse Omstændigheder, saaledes at det faaer den bedst mulige Dannelse uden nogensinde at mærke Opdragerens Veiledelse. Barnet skal da i sin Opdrager kun see en Opdrager og Leege-Ven, som det ganske kan aabne sit Hierte for med alle dets Folder og Særegenheder, aldrig i ham see nogen afskrækkende Mentor. Herved vinder da Opdrageren den uvurderlige Fordeel ganske at kiende sin Eleves Hierte, en Fordeel, som er af saa uskatterlig en Værd, og som paa ingen anden Maade neppe saa let kan erholdes. Skal Barnet straffes, saa er det aldrig Opdrageren der bør straffe, men han bør forstaae at lede Omstændighederne saaledes, at Barnets Forseelse fører Straffen i Følge med sig. . . . Du ser da, at Rousseaus Mening er, at Opdragelsens høyeste Dyd er, for Barnet ikke at synes at hovmestre det, men at styre de det omgivende Ting og Omstændigheder til dets best mulige Dannelse. — Dette er vist saare vanskeligt, og lettere bliver det altid at give en Portion Riis end at styre Omstændighederne saaledes at Forseelsen har Straffen i Følge med sig, men om det er rigtigere, bliver vist neppe noget fornuftigt Spørgsmaal. — Vi veed med os selv, dyrebareste Kone, at den Dannelse, egen Erfarenhed har givet os, er den, som har slaaet dybest Rod i vore

Hierter — — og hvi skulde vi da ikke vælge denne saa sikre Vei at bibringe vore Børn Kundskaber om deres moralske Pligter, ved af dem selv giorte Erfaringer — denne har Overbevisningen i Følge med sig, hvilket Straffen aldrig og Prækener saare sielden har.“

Ogsaa her slog virkeligheden litteraturen af marken — de Aubertske børn havde i sin far mere af mentoren end af „Leege-Vennen“. At hjemmet vilde bli arnested for det mest ubetingede patriarkat, røber sig snart gjennem hans ægteskabelige betragtninger. „Hvorfor? vil du maaskee spørge, — skal Konen og ikke Manden vise Eftergivenhed? Eftergivne bør de rigtignok begge være, men da Mandens Arbeide udfordrer meere Anstrængelse, ofte og medfører Ubehageligheder, dem han ofte ikke kan og ofte ikke nænner at meddele sin Kone, saa kan hans Humør let komme i den Stemning, at den mindste Ting, der gaaer ham imod, i hans eget Huus tilfulde kan opbringe ham. Konen derimod, hvis Sysler ere mindre anstrængende, medfører mindre Ubehageligheder, vil og bedre kunne vedligeholde sit Humørs Jevnhed, og giør hun sig Umag herfor, vil det vist og lykkes hende at formilde Mandens mørke Lune, og bringe ham derhen, at han i hendes Arme glemmer alle udenfor sit Huus mødende Ubehageligheder, og et saadant Øyeblik vil rigelig belønne hende for hendes Opofrelse, naar derimod en modsat Opførsel let kan giøre hende og hendes Mand for bestandig ulykkelige, og for stedse ødelægger ald huuslig Lykke. Og skulde jeg bringe det derhen, at min Kone med Tilfredshed ingen anden Villie havde end min, ville jeg ansee mig for det misundelsesværdigste Menneske . . . og fra det Øyeblik ingen anden Villie have end min Kones. Da jeg seer daglige Exempler paa, hvor skadelig og hvor nedværdigende en Kones absolute Herredømme over Manden er . . . saa kan jeg ikke negte, at jeg inderligt ville undsee mig for at forøge disse Staklers Tal . . .“

Det første indtryk, Aubert i Drammen havde faaet af Norges turistforholde, fortog sig ikke paa hans senere reiser. Havde man ikke den private gjestfrihed at ty til, var det en ren tilfældighed, om man, selv i større

byer, fik tag over hovedet . . . „Vi kom hertil [Kragerø] igaaraftes Kl. 8, efterat have reist og arbeidet den hele Dag, fra om Morgenen Kl. 6, uden at have nydt andet end lidt Frokost. Vi søgte da strax om et Logis, hvor vi kunde lidt vederkvæge os. Vi henvendte os til en Hr. Alsing . . . som var bleven os recommanderet som en Mand, der pleiede at tage mod Reisende, men som vægrede sig for det, og lod os staae paa Gaden udenfor sit Huus, imedens vore Tienere rendte heele Byen rundt for at opspørge et Logis, som ingensteds var at faae. Vi maatte da atter henvende os til velbemeldte Hr. Alsing, som vi vidste før havde taget imod Fremmede, og tigge ham om Huus; han forbarmede sig da over os; men at see dette Dyr med Been som en Ædderkop med sin storkeredagtige Paryk, med sin Æselstemme fortælle os, hvilken Uleilighed vi giorde ham, hvilken Naade han beviiste os, det kunde forstyrret en Engels Taalmodighed, især da jeg er saa vis paa, som at jeg skriver nu, at han sikkert tager fuld Betaling for sin saakaldte Uleilighed. Vi kom da ind, men saa stode vi som nogle Syndere, vidste ei, om vi turde bede om nogen Ting. Hans utaalelig leye Passiar maatte vi udholde, da han maaske troede det sin Pligt at entretenere os; en Pligt vi gjerne havde forskaanet ham for. Endelig blev der frembaaren til Aftensmad en Ret slet tillavet Fisk, med usselt Øl, og det var alt vi fik til Vederqvægelse efter at have reist og intet nydt den heele Dag. Derpaa blev os anviist hver sin Seng med skidne Lagen, og alt er dette os da bare Naade, som vi vist dyrt kommer til at betale . . ."

I Frederiksværn logerer de hos „en galant Madame, som vi ere saa smidige for som Orme, NB. af Frygt for Ørefigen, som vi er blevet advaret for. Hun er piquesortøyet, høyrøstet, en snaksom og geskiæftig liden Ting, omtrent paa 50 Aar; saalænge hun er ædrue, og hidtil have vi været saa lykkelige ikke at see hende anderledes, er hun ret artig, men faaer hun først en Taar, den hun skal være en stor Elsker af, feier hun om sig, uddeeler Ørefigen til høye og lave, Mænd og Piger, søge vi, saavidt muligt at holde gode Miner med hende . . . ." Ellers er Frederiksværn „et sandt Hundehul og den

Mand saare at beklage, hvis Embede nøder ham at opholde sig der, da alting er saa forbandet militairiskt der og en deraf flydende rude Tone giængse paa det Sted; Skien og Porsgrund afskrækker som Levesteder ved sin Dyrhed, og den Luxus, der hersker blandt de der levende Matadorer og Slægter."

I Drammen blir han end mere end ved de vestligere byer henrykt „over den Skiønhed Naturen med saa megen Ynde og Gavmildhed har udbredt over denne Deel af Norge. Men Selskabeligheden, især om Vinteren, skal være meget maadelig; forestil dig engang ingen dramatisk Selskab, ingen Klub, ingen Koncert, ja ikke engang Baller, hvor kiedsommeligt maa det ikke være for unge Mennesker . . ."

I Kristiania finder han „der hersker en ubehagelig Ulighed i Formue og Stand, saa meget meere ubehagelig, som de, der eie Formue, tillade sig at leve med en meere end fyrstelig Overdaadighed. Her ere f. Ex. Assembléer, men ikke saa jevne og hæderlige som hos os. Tvende Mænd, Kammerherre *Anker* og Generaladjutant *Bielefeldt* (om hvis Biographie meere siden), have ellers paataget sig at holde Assembléer, den ene om Søndagen, den anden om Onsdagen; de beværte med Thee, Punsch, Viin og Smørrebrød. Alle konditionerede Folk af hvad Stand de end være, ere engang for alle budne. Saa behagelig denne Indretning end kan være for Fremmede, som derved faae Anledning til strax at erholde Bekiendtskaber, saa forekommer det mig for boesatte Folk ikke saa ganske behageligt saaledes at nyde en Naade, som de uden desto større Evne paa ingen Maade kan giengielde.

. . . .

At deres Assembléer imidlertid ere saare brillante og langt overgaae vore Christiansandske, kan ikke nægtes. Hvo som ikke gider spille Kort, kan fornøye sig med Billard, Keglespil, Karussel-Riden, Pistol-Skyden, ia endog med Dands, da alle muelige Indretninger til disse Fornøyelser ere trufne.

General Adjutant Bielefeldts Biographie har ieg lovet dig; saa meget mere finder ieg en Fornøyelse i at holde dette mit Løfte, da han for nærværende Tid spiller en

meget glimrende Rolle i Christiania. Som Officer, der selv ikke eiede noget, men inderlig ønskede at have Penge til at leve glimrende med, giftede han sig med en Doctor *Jensenius's* Datter i Kiøbenhavn, et Fruentimmer, der saavidt ieg troer, intet anbefalende havde end sin Faders Penge. I 14, 15 Aar maatte han smertelig vente paa Faderens Død og imidlertid bære Konen som hun var, men Faderens Død satte ham i Besiddelse af 90,000 Rd. og maaskee derover. Strax skilte han sig paa en vis Maade med Konen, der nu lever i Kiøbenhavn. For det første indrettede han sig et meget kostbart Boeskab, som en liden Fyrste ikke burde undsee sig ved. Næsten daglig har han aabent Taffel og beværtes man paa det allerudsøgteste, lekkreste og galanteste. Ofte har han store Festiviteter, herforuden holder han benævnte Assembléer, der, efter min Regning, allene maae koste ham en 15 til 1600 rd. aarlig. Kort sagt han fører en Huusholdning og en Luxus for i alle Maader at hamle op med Kammerherre *Anker*, en Mand, hvis Huusholdning og øvrige Levemaade koster 40,000 rd. aarlig. Nu seer du selv den aarlige Rente af 90,000 rd. er 3,600 rd., og Bielefeldts Gage kan omtrent være 1000 rd., altsaa i alt, naar han ikke vil angribe Kapitalen, har han 4 til 5000 rd. aarlig at leve af. Jeg frygter derfor, hans Herlighed ikke vil vare længe. Isteden for sin Kone har han taget en for sin udmerkede Koketterie særdeles berømt Dame, en Oberstinde F. i Huset. Jeg har kiendt hende i Kiøbenhavn, og uagtet hun nu vist er over 50 Aar, spiller hun dog med megen Friehed en ung, overgiven, forfængelig Piges Rolle.

Igaar spiste ieg hos Bielefeldt, og at han er en behagelig indtagende Vert, kan der ikke være to Meeninger om. Idag skulde ieg været hos Kammerherre Anker, men havde desværre allerede lovet mig til General *Hesselberg,* Kommandant paa Stedet. Her vrimler saa af Generaler, Nøgler og Ordens-Mænd, at det er ufordrageligt. Naar ieg undtager *Rosbach,* Vibe og mig, saa bestod Selskabet af lutter Generaler, Kammerherrer og Generalitets-Herrer. Hvorledes en stakkels Lieutenant maae være tilmode i en saadan Samling af aristokratiske Helte, kan du

vel forestille dig. Imorgen reiser ieg herfra, og glad er ieg, at ieg slipper fra dette Tant. . . . . .

Ieg kommer fra Middagsbordet hos General Hesselberg og skal paa Assemblée hos Bielefeldt. Kun den Anmerkning vil ieg endnu meddeele dig. Man væver undertiden enfoldigt nok i Christiansand, men saa pæredumt som Generalerne her, har ieg ikke hørt nogen i Christiansand vaase endnu. Ordet Demokrat bruges her som Skieldsord . . .!

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

I mit forrige Brev nævnede ieg Christiania Assembléer, men da ieg ikke endnu havde bivaanet nogen af dem, kunde ieg ikke give dig nogen fuldstændig Beretning om deres Beskaffenhed. Men nu ieg selv har seet dem, venter du formodentlig en fuldstændig Beskrivelse derover, og paa det at din Forventning ikke skal slaae feil, vil ieg efter Evne stræbe at opfylde den. Det var hos Bielefeldt den Assemblée, ieg bivaanede, holdtes. I et Værelse har han en skiøn Billard. I Haven er en Keglebane — til enhvers Brug efter Lyst og Behag. Damerne kunde efter Fornøyelse kiøre Karussel i Haven, og Kavalerene ride eller løbe. Dog denne Karussel forstaaer du uden nøyere Beskrivelse vel ikke. Forestil dig da en lang Allée, paa hver Side af Alléen ere opsatte Stokke fra Sted til andet, over disse Stokke ere spendte Snore og paa disse Snore hænge Ringe. Nu kiøre 2 Damer sammen i en Vogn, hver af dem forsynet med en maadelig lang Pigstav, med hvilken de stikke efter Ringen; den behændigste faar da de fleeste Ringe, og for hver Ring en liden Gevinst efter Indskuddets Størrelse. Om Mandfolkene gielder det samme, undtagen at de isteden for at kiøre, ride, og naar de ei kan dette, da løbe de. Pengene, som det gaaer om, ere en yderlig Bagatell, og mere end 8 β kan ikke tabes. Paa et andet Sted i Haven er lagt Gulv, hvorpaa dandses, og ovenpaa en Altan af Huset er Musiken. Paa atter et andet Sted er en Træhest, hvorpaa unge Herrer vise deres Kunst i at voltigere. Du seer altsaa, beste Kone, at der ikke

mangler Forandringer. Beværtet bliver man med Thee, Brændeviin, Punsh, Viin, Smørrebrød og Kage, alt paa det lekkreste og i uendelig Overflødighed. Man skulde altsaa troe, at man her ikke kunde andet end fornøye sig. Jeg troer vist ogsaa, det maae være en kostelig Glæde, et sandt Paradiis for unge Mennesker paa en Snees Aar og nogle over, især for splinternye Fændrikker, unge Lieutenanter o. s. v. Men hvad min egen lille Ubetydelighed angaaer, saa ennuyerede ieg mig saa honett, at ieg ikke eengang gad oppebie Smørrebrødene, men gik hiem paa mit Værelse og spiste der mit Smørrebrød. . . .“

Reisesomrene tager slut, Aubert slaar sig tilro i Kristiansand, de faar sit eget lille hus, børneflokken vokser jevnt, og husherrens „tiltagende forretninger“ holder ham i aande. Han blir ansat som ingeniør ved Kristiansands fæstning, „hvor alting var i den største Uorden“, løitnantskarakteren, som han „længe maatte slæbe paa“, viger endelig for kapteinsgraden. Civile gjøremaal har ogsaa lagt beslag paa ham. De tegneskundskaber, som hørte hans fag til, gjorde ham anvendelig som arkitekt, ligesom man i det hele har mange eksempler paa, at ingeniørofficererne tegnede planer „ikke alene til alle slags militære etablissementer, hvoraf enkelte af ypperlig kunstnerisk virkning, men til en række private bygninger og slotte.“[1])

Det var Kristiansand kathedralskole, Aubert byggede om. Den gamle latinskoles mure fra før byens store brand (1734) stod endnu; den øvrige del var gjenreist efter branden, og blev en tidlang anvendt ogsaa til „almueskole“, indtil den under Auberts haand igjen blev en ren latinskole. Dette havde tilfølge et merkeligt privilegium — gratis skolegang ved alle landets kathedralskoler for hans sønner. Ikke mindre end 7 fik godt af det.

Som chef for Kristiansands ingeniørdetachement stod Aubert under *Christian August,* kommanderende general i Norge. I de tjenstlige breve, prinsen tilstiller ham,

[1]) Meddelt af Dr. Rolf Thommessen i C. W. Schnitlers: Slegten fra 1814.

møder vi sterk paaskjønnelse af Aubert og hans arbeide. „Jeg benytter denne Leylighed for at forsikre Deres Høyvelbaarenhed, at Bekiendtskabet af en saa talentfuld og activ Officeer som De er, har været særdeles interessant for mig. Alt er vel paatænkt samt vel overveyet og alt følgelig i ønskelig Orden.“ „Jeg har med Fornøyelse befundet, at alt er indrettet paa det beste . . .“

Sommeren 1807 gjør Aubert opbrud fra Kristiansand, og foreløbig fra sin familie, for at deltage i ingeniørarbeiderne paa Kronborg fæstning. Kristian August „føler den kjære Pligt oprigtig at takke Dem for den særdeles virksomme Bistand, hvorved De stedse har lettet mig Omsorgen for de Christiansandske Fæstninger; at det vil gaae Dem vel og følgelig efter Fortieneste, vil immer være en sand Fornøyelse for Deres Ven . . .“

Fra sin ungdoms fæstning blir Benoni Aubert i september vidne til „Danmarks sørgelige katastrofe“, han maa se de engelske men of war passere med tropperne ombord, som bombarderede Kjøbenhavn nordenifra. Og da forsmædelsen fuldbyrdes, og engelskmændene slæber den danske flaade forbi Kronborg, kan man ikke undres over, at „hans Hierte bløder . . . vi gaae stumme omkring og see paa hinanden som Skygger.“ De kommer ind i oktober, og „deres Forfatning“ er fremdeles „yderst ubehagelig“, da de „saa at sige ere ganske afhængige af de Engelske. Efter Kapitulations-Punkterne for Kiøbenhavns Overgivelse skulde de forlade Siæland den 19de October. Erfaringen vil lære, hvorvidt de vil holde Ord, fleere med mig troe ikke at de giøre det, men at de, naar de 6 Uger ere forløbne, slutte med at tage Kronborg og saaledes komme i fuldkommen Besiddelse af hele Siæland. Rygtet gaar her, at de Engelske blokere Christiansand og have besadt Fleckerøe.“ Aubert havde den tilfredsstillelse, at hans forbedrede Kristiansandske fæstninger gjør sin nytte i kapertiden. Fra Odderøen gjennemskydes en engelsk barkasse, og Kristiansholms og Østersidens batterier reddede et norsk kjøbmandsskib forbi den engelske fare.

Hans mørke spaadomme for Danmarks vedkommende slog jo heldigvis ikke til, i november rømmede englæn-

derne landet, og man skulde stikke til søs for at løbe paa dem. Aubert synes, han igjen kan faa tid til at „tænke paa sit eget individuum“, og lægger saa smaat planer til at faa sin familie efter til Danmark. Vinteren 1808—09 blir det iverksat.

Fru Aubert kunde ikke finde sig tilrette i de nye forholde paa Kronborg, hun „fældede der mangen bitter Vemodstaare“. Hun længtes tilbage til Kristiansand, hvor nu i kaperaarene selskabeligheden og privattheatret dreves med en hidsighed, som laante sin feber af overhængende krigseventyr og pengekrise. Hun gav ikke sin søster Alette meget efter i theateriver.

Men børnene kastede sig glubende over alle de nye indtryk — de 3 ældste havde den interessante oplevelse at komme paa dansk skole; *Frants* og *Henrik* blev igjen i Danmark som officersemner, da familien i 1810 styrede kursen mod Christiania. Den tredje i rækken, *Johan,* kom ind paa Kristiania Kathedralskole, hvortil han, først som elev, senere som lærer og tilsidst som skolens „conrektor“ blev knyttet sit korte liv igjennem.

Den store familie i Helsingør forøget med et ottende barn, Otto, og hvis hoved nu var blevet direktør for det norske opmaalingsvæsen, prøvede mange leiligheder i det gamle Kristianias temmelig ensartede leiegaarde. Vi holder os til senere professor *Ludvig C. M. Auberts* „Optegnelser“. „Fra vaarens flyttetid 1811 drog vi ind i den saakaldte *Hofgaards* gaard ved siden af *Heftyes* kontor. Gaarden havde i den tid et bredt karnap, indgang i det største værelse ligefra portrummet; forøvrigt var nok endel af leilighedens værelser placerede i anden etage til gaarden. Ialfald mindes jeg, at min moder ofte sad midt paa trappeopgangen med sine mindste børn. Her blev vi da til høsten 1812, og her fødtes vor yngste broder *Emil* 2den juli 1811. Min fader var i dette og følgende aar oftest fraværende som kommandant paa Kongsvinger og Blankjer, og var i regelen nok blot hjemme fra lørdag til mandag. Vort gamle klaver spillede min søster Jakobine paa, og jeg har ikke siden den tid nogensinde glemt begyndelsen af ouverturen til „Kalifen i Bagdad“. Jeg blev af min moder ikke sjelden benyttet

til forskjellige ærinder, da jeg, som hun sagde paa sin Christiansandske, var saa „villig“ til saadant. Saaledes var jeg en og anden gang ovenpaa hos *Hans Abel Hielm* — en yngre broder af den noksom bekjendte høiesteretsadvokat — som senere udgav Nationalbladet og dengang havde en liden boghandel og leiebibliothek, for at laane bøger til moder, som var en ivrig romanlæserinde. Min moder var nok alt dengang medlem af privattheatret — min fader ialfald senere en tid der maskinmester — og jeg sendtes da imellem til en og anden af hendes spillesøstre med et eller andet theaterrequisit.

Saaledes vistnok til den ligeoverfor boende assessor *Omsens* frue — oberst *Wolffs* søster — ligesaa til fru *Huwald*, min fremtidige fru bedstemoder (boede dengang, hvis jeg ei feiler, i „Tekniken“), en og anden gang maatte jeg hente peberkager hos „Sølposta“ — enke efter manden, som kjørte sølvposten fra Kongsberg til Kjøbenhavn — paa hjørnet af nuværende Carl Johansgade og Nedre Slotsgade . . . . . I sommeren 1811 kom familien Vibe til byen, da N. A. Vibe var udnævnt til generalkrigskommissær og tog bolig i Krigskommissariatgaarden som den dengang kaldtes (nu departementsgaard for kirke- og finantsdepartementet).“ I familien var der ved ankomsten 7 børn. Det gamle venskab mellem vor og den Vibeske familie blev naturlig fornyet . . . Jeg mener oftere at være brugt som ærindsvend til dem og husker tydelig N. A. Vibe, en smuk mand i blommet slobrok, hilse mig med de ord: „naa, er du der, min lille Mercurius“. De havde med sig fra Bergen en liden blak nordfjordhest og en tjener, som den 10 aars gamle *Andreas* paa grund af hans sirlige væsen kaldte Don Peter . . . Begge familier havde bekjendtskab med magistratspræsident *Bull* paa Tøien, og did blev den omtalte hest sendt op paa foder (eller græsgang), naar den ei brugtes. Jeg mindes en dag, da min ældre broder Jens og jeg var kommen ned til Vibes for efter løfte at ride paa „Blakken“ til Tøien under „Don Peders“ eskorte . . . En anden gang husker jeg, kom vi børn med vor moder ned til Vibes i tidlig morgenstund i markedstiden for at slaa følge med Vibes i at gaa markedsgang; det var en væsentlig fornøielse i „det gamle Christiania . . .“

Hvad der heldigvis ikke afspeiler sig i disse barndomserindringer, men som har været føleligt nok for husmoder og husfader, var vanskelighederne ved at faa indtægterne til at slaa til. Derimod faar vi gjennem nogle Erindringer, nedskrevne af kaptein *Ludv. Mariboes* hustru, et indblik i denne side af det Aubert'ske familieliv. „I 1810 gjorde Mariboe Bekjendtskab med dengang Major Aubert, som blev til et venskabeligt, fortroligt Forhold. Han (A.) var en overmaade talentfuld, dannet Mand, havde længe boet i Danmark, senere troer jeg i Christianssand. Han havde dengang 2 Sønner dernede. Det var en talrig Familie, ofte trykket af Næringssorger, ikke troer jeg han forstod sig paa Pengesager eller var meget oeconomisk. Han sagde ofte til Mariboe: „min fortræffelige Kone holder alt sammen". Da Mariboe oftere talte herom, var han bedrøvet over det var ei muligt at kunne tilbyde ham Pengelaan eller paa anden Maade at hjælpe denne agtværdige Familie. Majoren var næsten for stolt til at være nogen forbunden. Omsider udfandt Mariboe et Middel, som reddede ham udaf Alt." Fru Mariboe, som senere blev prof. Ludv. Auberts svigermoder, fortæller saa, hvorledes hendes mand fik en af Auberts velyndere til at spekulere i hans navn i en vinladning, Mariboe ventede fra London. Blev det tab, skulde Aubert intet resikere, men overskuddet blev bestemt til ham. Skjønt „Skibet med Vinen ombord strandede ved Helsingør, og Ladningen med stor Omkostning maatte optages, gav Forretningen dog Vinding og ikke Tab. De for Aubert indsatte 5000 Spd. blev efterhaanden til det dobbelte og for Profiten kom hun ud af sin Gjæld. Mariboe var altfor lykkelig over at kunne hjælpe en saadan Familie paa en Maade der ikke gjorde den forbunden." Til gjengjæld blev Aubert aktieeier i „Kristiania Byes og dets Oplands Kornselskab", hvori Ludvig Mariboe var sjælen.

Foreningen med Danmark sang paa sit sidste vers. Oprettelsen af vort eget universitet, regjeringskommissionens arbeide, som var en nødvendig følge af de afspærrede forholde under den dansk-engelske krig . . . gjorde baandet meget svagt. Uroen paa østgrænsen, som var brudt ud i lys lue 1808—09, havde igjen lagt sig. Men

Bernadottes politik, som gik stik imod den fransk-danske alliance, gjorde et nyt sammenstød mere end sandsynligt. Rigtignok bøiede Fredrik VI sig uden stor modstand for Sveriges krav — at opgive Norge. Men selv strittede vi imod at gaa viljeløst fra haand til haand, og medens nationens udsendinge drøftede, hvordan vi indadtil bedst skulde trygge vor selvstændighed, saa gjorde vi os efter fattig militær evne rede til at tage slagene fra øst.

Oberstløitnant Aubert laa paa Kongsvinger som anden kommandant under *Krebs,* som var afdelingschef for hele Kongsvingerafsnittet. Fæstningen, som havde alle betingelser for at være hovedhjørnestenen i „Glommenlinien", var altid blevet forsømt. Før havde der været fast garnison, og „en dertil ansat Commission" havde „efter meget rigtige Principer beregnet Besætningen, at der burde være 14—1500 Mand. Dog troer jeg endnu at 1200 Mand kunde være tilstrækkelig til et kraftigt Modverge ... Kongsvinger ligger lige i Demarkationslinjen, og uden ringeste Observations-corps eller Forpost foran sig, og naar dertil kommer, at dens nærværende ringe Besætning (300 Mand Landeværn) afløses hver 10de Dag, og det altsaa vilde være forgjæves Arbeide at danne dem til de Forretninger, som kunne forekomme i en beleiret Fæstning, saa tør Kommandantskabet ikke troe sig istand til i et maaske pludselig paakommende Angreb med en liden og uøvet Besætning at kunne svare for et muligens uheldigt Udfald. Kommandantskabet vover derfor underdanig at indstille til Deres Høyvelbaarenhed, om ikke Kongsvinger kunde forsynes med en fast Garnison, medens det endnu var Tid. Ellers ser undertegnede sig nød til at frasige sig Forsvaret af denne Fæstning." Svaret blir i hovedsagen nei; Krebs skal afgive af sine 2000 mand 200, der oplæres i „Voldkanonekcercitie" — og Aubert blir staaende.

Svenskerne laa i et antal af 2200 mand ved grænsen under kommando af general Gahn. Karl Johan havde befalet, at generalen skulde undgaa kamp, overalt hvor han ikke havde fordelen paa sin side, han maatte „icke för mycket blottställa sig".

Vaaren gaar, uden at noget sker, og Aubert finder

„Stillingen forbunden med én for ham saa meget byrdefuldere Uvirksomhed“, som denne ellers er ham saa aldeles fremmed. Han fordrister sig til at ansøge Norges regent, *Christian Fredrik*, om naadigst tilladelse, indtil forandrede omstændigheder, at turde opholde sig i Christiania. „Ikke troer jeg at fornerme Beskedenhed ved den Formening der at kunne virke med mere Nytte for Tienesten baade som tienestgiørende Major ved Ingenieurbrigaden, og som Directeur ved Opmaalingen, end her i nerverende Tidspunkt, blottet for alt til mine Beskjeftigelser henhørende, og at nevne mine mange Drengebørns Opdragelse, som det helligt paaligger mig at lede.“

To af sønnerne var som nævnt i Danmark, Henrik som pagekadet, Frants som ingeniørløitnant. Nu skriver fru Aubert til „sin bæste Frants“ om han ikke „ifølge disse uhørte Forandringer“ nu vil leve i sit fædreland — „Fader har skrevet hans Høihed desangaaende.“ I dette brev til Kristian Fredrik udtaler Aubert, at han „usigelig gierne ønskede, at de begge maatte nyde den Lykke at opofre sig til deres elskede Fødelands Tieneste — ligesom deres Fader.“ (!)

Man ser at Aubert er gaaet helt op i sit nye land; tilladelsen blev givet hans sønner, og Frants var nede i leiren ved Onstadsund, hvor skansen, i paranthes sagt, var bygget af hans fader.

Da vor nye forfatning var færdig, „Norges regent blir Norges konge“, kommer der ogsaa liv i leiren paa Kongsvinger. Mandskaberne „aflægger onsdag d. 15de Juni efter Constitutionen for Kongeriget Norge samt Rigsforsamlingen Adresse til Deres Majestæt af 19de Maj, tilligemed den allerhøjeste Kundgjørelse af 19de s. M. var bleven samtlige forelæste — — Troskabs og Lydigheds Ed til Constitutionen og Deres Majestæt. Eden aflagdes med den Begeistring som maatte besjæle frie Mænd, der see deres inderligste Attraae og deres mest brændende Ønske ved den ædleste Fyrstes Bestræbelser, kronede med et næsten over Forventning udmerket Held.“ Han havde ønsket, i samme anledning, at kunne „forunde det i Omegnen cantonerende og det paa Fæstningen garnisonerende Mandskab en Glædens Dag. Men Tidens Korthed tillod

det dog ikke. Vi troede da passende at kunne forene denne Fest med den almindelige af Nationen overalt yndede Sanct Hans Aften.

Til den Ende have vi dog fordristet os til, at de til Vederqvægelse for herværende Tropper i alvorligt paakommende Tilfælde efter Deres Majestæts Commissariats Commissions Ordre, opleggede 50 Tønder Øl, at anvise hver Division 1/2 Tønde, som i alt udgjør 8 Tønder.

Til denne Opmuntring synes herværende Tropper at have giort sig fortiente ved deres ufortrødne Anstrengelse og Opofrelse i den møysomme og byrdefulde Tieneste de alt siden forrige Høst have udholdt. Og vi holde os forvissede om at denne Opmuntring kraftigt vil anspore dem til vedvarende ufortrøden Tienesteiver."

Men virksomhed fører dog ikke den nye tingenes tilstand med sig for Aubert, og saa skaber han sig den, trods de ugunstigste arbeidsforholde. Han indsender en „Plan til et for Kongeriget Norge organiserende Ingeniørkorps", udført meget detaljeret, og som senere blev nøie fulgt. Ligeledes indgik han med en forestilling angaaende fortsættelsen af landets opmaaling med en historisk fremstilling af dens tidligere udvikling. Han faar ogsaa tid til at forfatte almanakken for 1814, beregnet for Kristiania, Trondhjem og Bergen, — den eneste almanak til dato, der er udregnet efter Bergens meridian.

Naa, helt uden kanonmusik kom da sommeren 1814 ikke til at spænde af. Svenskernes general Gahn gik mod Krebs's stilling ved Lier og blev slaaet tilbage til Matrand, hvor han trak det korteste straa. Besætningen paa Kongsvinger fæstning, som maatte nøie sig med at være tilskuere paa en halv mils afstand — blev glade, da spændingen løstes, en rytter paa hvid hest kom i vild galop og bragte seiersbudskabet. „Tildragelserne," skriver Aubert til Frantz, „som en tidlang var saa hverdags, at det neppe lønnede sig at sætte Pen til Papiret, tog en for os alle vigtig Ændring. Særdeles ønskede jeg Underretning om hvad der ved Onstad Sund er forefallen, og om det Rygte er sandt, at vi skulle have forladt vore Forskansninger og Brohovedet paa høire Side Glommen, samt afbrudt Pontonbroen. *Gid Forsigtigheden blot ikke gaar for vidt.*"

Affæren ved Matrand ægger Aubert til igjen at ivre for sin fæstning. Han indretter et „paa Heste nær, fuldkommen tjenligt Feldtbatterie“. Mellem det erobrede bytte fra Matrand er ogsaa en stor del svenske heste, og han ansøger „allerunderdanigst om Tilladelse til at indkiøbe 14 Heste af de beste, til anførte Batterie“. Men der trænges ogsaa en artilleriofficer til at bistaa ham med dette. Hans ønsker faar kun en treven opfyldelse — og han brænder efter „den mest anstrengte virksomhed i Hans Majestæts tjeneste“, men mener, at afhængigheden af Krebs hemmer den. „Langt være det fra mig at ønske eller attraae den herverende virkelige Commandantpost eller som Følge deraf det mindste af dets Emolumenter, hvilke ene for Tiden med Retfærd kunne tilkomme Kammerherre v. Krebs . . . men for uhindret at kunne virke efter mueligste Evne er det jeg allerunderdanigst vover at anraabe: enten om uafhængigt Commando, eller og om en Virkekreds, hvori jeg nyttigen kunde opofre mine redebonne Anstrengelser. Efter Ingenieurbrigadens nerverende Forfatning og ved de mange vigtige Arbeider, der ere overdragne tildeels uerfarne unge Officerer . . . kunde jeg som tjenestgjørende Ingenieurmajor virke nyttigere.“

Men „ingen kjære Mor“ hjælper, og lediggangen krydres kun af smaa rivninger mellem Aubert og Krebs. Det gjælder bl. a., om Kongsvinger Leir, som hører under Krebs's domæne, skal kunne afgive plads til fæstningsfolkene. Aubert faar sin krig igjennem, og generalcommandoen „tvivler ikke paa at et saadant Arrangement jo vil kunne afgjøres imellem Mænd af Caractér uden Gen.com.s Indblanding, hvilket ogsaa under Dags Datum er tilkiendegivet Oberstltn. v. Krebs.“

Endelig hæves mobiliseringen den 4de november, og Aubert slipper ind til sin brigade og sin opmaaling — hvilke han begge lægger om fra grunden af, efter det nye, selvstændige, med Sverige forenede kongerige Norges behov.

Det var ogsaa et nyt Kristiania, han kom til. Det gamle pengeregîme, som saa lidet havde huet ham, var knækket ved statsbankerotten i 1813. Den „maadelige forfatning“, som hans pengepung altid havde været i, stak

ikke af i den nye ramme, som lidet bød paa overdaadighed. Hans spartanske, pligttro, strengt retlinjede natur var i sit element her, hvor der krævedes arbeide og atter arbeide —. medens nydelserne var lagt i graven med dansketiden.

I den lille by, der nu var blevet hovedstad, overtog embedsmændene førerstillingen efter handelsmatadorerne. Det selskabelig æsthetiserende lille samfund, hvor et afgrænset faamandsvælde havde gjort sig gjældende, var blevet til et politisk interesseret borgerskab. Tidlig og sent paa sin post som embedsmand, fra sin ungdom besjælet af oplysningstidens almenaand — har Benoni Aubert glidd som fod i hose ind i det nye Norge. Og Danmark, hvor en falmet enevælde og den litterære guldalder druknede folkeaanden i æsthetik —- rykkede ham stadig fjernere. Dertil kom, at Bernadotte, nu Norges og Sveriges kronprins, interesserte sig for Aubert, og gjerne knyttede ham til det ene af sine nye landes fremtid.

„At være opmaalingsdirektør var navnlig i de første aar af denne periode ingen misundelsesværdig stilling. Arkivet var i den største uorden efter krigen; alting skulde forandres; en mængde arbeider var at udføre, og de midler, man havde at raade over, vare smaa. Der findes i det hele neppe nogen periode af opmaalingens virksomhed, der har saa gjennemgaaende smukt arbeide at opvise som denne . . . Efter Kielerfreden skulde bl. a. ogsaa alle karter, der fra den norske opmaaling var sendt ned til Danmark, udleveres til — — Sverige. Det gik smaat med udleveringen, og Aubert foreslog derfor i 1815, at han, der nøie kjendte til sagerne, skulde reise til Kjøbenhavn for at paase, at alt blev rigtig udleveret, samtidig skulde han da forsøge at faa afkjøbt Danmark kobberpladerne til kystkarterne. Departementet vilde ikke gaa ind herpaa; følgen var imidlertid den, dels at det gik smaat med udleveringen, fordi ingen havde rede paa sagen, og dels at en hel del af karterne, og da fornemmelig de som var bestemt for kongens arkiv, aldrig blev indleverede, men den dag i dag er i Danmarks besiddelse . . . Kobberpladerne til de norske kystkarter er ogsaa fremdeles i Danmarks eie . . . Aubert kom i 20

aar til at virke i opmaalingens tjeneste og bevarede den mest levende interesse for opmaalingen og hvad dermed stod i forbindelse. Det er for en væsentlig del hans geni og dygtighed, som man har at takke for den for opmaalingen forholdsvis heldige udgang paa de efter foreningen med Sverige stedfundne forhandlinger angaaende fortsættelsen af rigets opmaaling.

Ham skyldtes baade planen til fortsættelsen af den topografiske opmaaling, til en bedre triangulering og til den nordlandsk-finmarkske kystmaaling.“[1])

Aubert tilsidesatte ingenlunde sit andet barn, ingeniørbrigaden. I 1815 udarbeidede han en vidtløftig rapport om de norske fæstninger, og i 1818 er han avanceret til generalmajor. En kort tid var han chef for krigsskolen, og henter hjem de bedste lovord for sin virksomhed. De 500 spd., som stillingen indbragte ham, anvendte han til hver søndag at samle „kadetter af de øverste klasser med elever fra kathedralskolen i sit hus. Dette var tillige et slags demonstration mod en ytring af den kommanderende general: at kadetter og „studentpoikere“ vare jevnlige; 'Aubert mente derimod at „Kadetter og Skoledisciple omtrent stode paa samme Trin“.

Men Aubert indskrænkede sig ikke til at arbeide for sit fag. Hans uddannelse, som ikke hvilede paa det gjængse akademisk-klassiske grundlag, men havde faaet et praktisk, af den koncise mathematik præget tilsnit — gjorde ham særlig skikket til at være med paa at skabe en økonomisk og kulturel basis for vort ferske samfund. Han stod som indbyder til Kristiania Sparebank, og i en skrivelse til 1ste departement af 26 april 1818 foreslog ingeniørgeneral Aubert — og tre andre herrer — paa ny oprettet en skole, ikke alene for dem, „som agter at danne sig til Kunstnere, men ogsaa (for) Haandværkere og Fabrikanter“ — eller hvis statsbudgettet ikke skulde tillade en fuldstændig skole, iallefald en elementærklasse, hvorpaa der senere kunde bygges videre. Man havde 250 spdl. i overskud fra kunstudstillingen samme aar, og man fik videre 1450 rigsdaler.

Da der et par aar efter Kunst- og Haandværksskolens

[1]) De Seue: Historisk beretning om Norges geografiske opmaaling.

stiftelse blev føiet en gibs- og bygningsklasse til elementærklassen, var Aubert selvskreven som lærer. Auberts arkitektoniske skjøn blev ogsaa lagt beslag paa, da der skulde nedsættes en kommission for det kgl. slots opførelse i Kristiania.

Det var godt, at han forstod at benytte „sin bedste alder“. For han blev tidlig gammel. Fra de femti aar gik helbreden jevnt nedover bakke. Men da var næste generation skudt i veiret, og fyldte hjemmet paa fæstningen med en ny tids forhaabninger. Kraftige unge mænd stod færdige til at løfte arven efter „slegten fra 1814“ . . . og det gamle træhus blev vidne til et stykke kristianialiv, typisk for den livsglade og fordringsløse første nynorske generation.

Benoni Aubert sydde ikke puder under sine barn. Saa snart de var blevet studenter, skulde de ud af huset for at klare sig paa egen haand. De yngre, Otto og Emil, blev boende hjemme en del af deres studentertid, men de ældre skal han kun have tilladt at komme paa fæstningen om søndagen. En af dem dristede sig alligevel derned en kaffestund midt i ugen — generalen kom uformodet ned fra sit kontor — — og synderen tilbragte en stiv klokketime gjemt under bordet.

Men om søndagen mødtes de alle hjemme, husherren havde sit blide ansigt paa, og alle slegtens unge vidste, de var velkomne paa Fæstningen om aftenen. Fru Aubert var lykkelig over at ha sine „sønnekyllinger“ om sig, og aftenen forløb med leg eller komediespil. Andreas Vibe førte kommersen an, først inden hjemmets vægge og senere ved det Nachspiel, han anstiftede ude i byen. De glade festers clou var Sanct Hans Aften over paa Sjursøen — generalens eiendom — hvori hele den Aubertske husstand og alle deres mange venner deltog.

Søskendekredsen — 9 i tallet — udvidede sig med pleiesøskende. Grænsen hver familie imellem var ikke saa nøie trukket. Særlig røre i leiren bragte *Henr. Wergeland* i de aar, han bodde hos Auberts. De hjælpsomme og pædagogisk anlagte fættere bødede paa hans skolekundskaber, især tog Johan og Ludvig sig af ham, og fik ham en hel klasse i veiret. „Aubertgutternes“ kraftige næver viste han skyldig respekt; men naar han beklagede sig til sin far over, at han ikke kunde staa sig mod dem

Henr. Wergeland som student.

og derfor vilde væk, tyede han for en gangs skyld til et paaskud. Det var den militære tugt, som ikke smagte ham. At være i seng klokken 9, staa til bords og underkaste sig hele den stramme sønlige etikette, som husets børn ikke kunde slippe fra, det blev ham for meget. Han beklagede senere, at han saa tidlig havde unddraget sig et hjems opsyn. Generalens forhold til den Wergelandske familie var i det hele kjøligt, særlig stod de to svogere meget skarpt. Heller ikke *Camilla* fandt naade for onkelens øine, som ellers ikke var blinde for kvindelig skjønhed. Det var saavidt, han spenderede et „goddag“ paa hende. Hun kunde da nærme sig med et kniks og bad om at faa en ridetur. Tvært afslag. Nok et kniks — „hun skulde gjerne betale for turen“. Alle de smaa billeder maa ha vendt sig omkring!

Meget heldigere var de to søstre *Vibe*, som efter hinanden indtog pladsen som husets pleiedatter og sin tantes høire haand. Husets egen datter, Jacobine, kunde, gebrækkelig som hun var, ikke tage del i husets mange gjøremaal. *Henriette Vibe*, den som Henriette *Gislesen* bekjendte religiøse forfatterinde, var forgudet af unge og gamle, og da hun paa sin tyvende fødselsdag var blevet gift med sin første mand, *Christian Glückstad* — kom den yngre *Line Vibe* — det „bedste Hoved af alle Viber“ — i hendes sted. Lines plads ved bordet var tilhøire for onkelen, og mod hende som i det hele mod de unge i familien, der behagede ham, var han den galante og interessant underholdende kavallér. Han kunde takke dem, saa de blev

„helt undseelige" —, fordi de vilde besøge „saadan gammel Knurrepotte". Da *Grethe Glückstad*, Jacobines elskede veninde og kusine fra Christiansand er paa besøg, sender han i Grethes navn hendes moder følgende muntre skrivelse:

Allersødeste Mama.

Den Onkel, den Onkel! Gud forlade ham og mig, om jeg veed hvad jeg skal titulere ham for; gjerne fristedes jeg til at kalde ham Satan, naar alle Folk i Almindelighed meente, at han ikke er fuld saa djevelsk som han lader til; men imod mig stakkels Skrog er han rigtig den skinbarlige Belzebub. Altid har han at hakke og rette paa mig. Naar jeg i min Uskyldighed lægger Hovedet ned i Tallerkenen for ret med Pande, Næse, Mund, Øine, og Øren at nyde Herrens Gaver, saa fortryder han derpaa og brummer og skjænder, ret som en gammel ondskabsfuld Bjørn.

Naar jeg saadan i min egen Elskværdighed gaaer over Gulvet som en Skraaplan, |: planum inclinatum :| søde Mama forstaaer mig nok, saaledes nemlig, at Kjole og Særk paa den venstre Side rækker ned til Albuen, men paa den høire naar op til Øret, saa er det ham heller ikke tilpas; da bliver han saa giftig som en Slange og overfuser mig Arme med saadanne Bitterheder, Stikpiller, sarcasmer troer jeg det heder, heller maatte det hede Skidt-Ord, saa han har den utilgiveligste Synd og den skjændigste Skam deraf. Min prisværdige Fætter Hr. Frants tør jeg just ei heller rose mig af, det er den nette Hr. Papa lige op ad Dage, thi sødeste Mama veed nok at Æblet falder sjelden langt fra Stammen, allermindst ved slette Træe og Frugt-Sorter, ligesom og at Smaagrisene pibe som de store Sviin foregrynte dem Lectien.

Naar jeg ligesaa, til min ligesaa skyldfrie som usiigelig store Moroe, vil øve mig noget i Mimiken, ved at skjære Ansigter, vrænge Mund, trække denne op til begge Øren og flere saadanne æsthetiske frie Kunster, da staaer Fanden strax i Onkel igjen, saa han næsten bliver daarekistegal og kaster om sig med Abekatte, Bavianer, Marekatte, Firsemirser, Øinesavimser, og Gud veed hvad meere Mudder som da render ham af Kjeften.

Hjertens søde Mama vil af Forestaaende selv see hvor ynkeligen uheldigt jeg uagtet alle mine Behageligheder dog er faren med denne fæle, stygge, barbariske Onkel, som ikke har eller vil have mindste Sands for mine Talenter og Fortjenester. For at afhjelpe noget i min store Elendighed maae jeg da bønligst bede hjertens kjæreste Mama med første Leilighed at sende mig mine saakaldte engelske Tvangseler, hvor meget jeg ellers hader og afskyer dem. Tillige ønskede jeg at Mama vilde forbarme sig over mig usle med moderligt Raad, hvorledes jeg best kunde komme til at stoppe Munden paa den grumme Onkel og saaledes frelses fra denne Plage-Aand. Med den varmeste barnlige Taknemmelighed vil saadant kjærligt Raad modtages af

Deres lydigste og hengivneste Datter
Margrethe Glückstad.

Tiltaleordet „Deres“ i underskriften skulde dog *ikke* opfattes spøgefuldt — mindre skyldte børn ikke sine forældre. Men hans kone beder Frants „om han i sine Breve vil lade det store De være og sige du; at jeg ikke før har giort det, kommer af din Fader ikke gierne seer det — men skriftlig synes jeg det er meer hjertelig.“

Her som altid tager hun af for de faderlige overdrivelser i hjemmet. Hun var stolt af sin barneflok og stod i et kjærligt, fortroligt forhold til hver især af dem. Altid kommer hun tilbage til „hvor megen glæde de gjør hende“ — „hvilken moder kan der vel gives som er mere lykkelig end jeg.“ Helst vil hun have dem alle om sig, kunne sørge for deres legemlige og sjælelige vel . . og da det ikke lader sig gjøre — Frants blir f. eks. forflyttet til Bergen — vil hun ikke negte at hun savner ham „ubeskrivelig og ønsker at han aldrig var kommen der; en stor Trøst er det meget lignende Skilderie mig, som jeg har hængende lige for mine Øine, du kan ikke troe hvad det var mig en glædelig Overraskelse at modtage det. Det kom ogsaa paa en Tid da jeg var plaget af huslige Sorger — men jeg glemte alle mine Fortrædeligheder over det.“

At sønnerne ingen bedre ven havde end hende, fik

de bedst at føle, naar noget stod paa. Ludvig, der som ganske ung led af et sygeligt sind, kunde aabne sit hjerte for moderen, da han var dybest nede, og hun viger ikke tilbage for at følge hans tanker gjennem mørket, uden at tabe sin tro paa at alt igjen skal bli godt — hvad hun da ogsaa fik ret i.

Hendes pen skynder sig altid med de „gode tidender“; naar modgangen er ude, lader hun heller brevet vente, til hun har faaet det sørgelige paa afstand. Det falder ikke hendes moderhjerte vanskeligt at strække sig videre . . . da Frants blir forlovet, føler hun en moderlig ømhed for hans *Sofie*, den mest levende deltagelse, da hun er syg, og da giftermaalet nærmer sig, faar hun tid til at væve mange alen dreil til deres udstyr. Ja, hvad faar hun ikke tid til! En byhusholdning gav ikke en landsens meget efter i tungvindthed. Butikhandel fandtes saagodtsom ikke, fru Aubert holder slagt selv — og forskriver sild og ørlandske gammeloste gjennem Frants over Bergen! Melken voldte dog mest bryderi. Aubert havde sine egne kjør, som gik og græssede over paa Sjursøen. Hver aften roede Else, et mønster paa et tyende fra de gode gamle dage, over til øen, og kom tilbage med spandene fulde.

Paa embedsgaardene udover landet, der udfoldedes gjestevenskabet i høitider og om sommeren. Men paa fæstningen var indrykket lige livligt aaret om — og vor husmoder har forstaaet at vende skillingen mange gange, saa den slog til for det store behov. Men først og fremst skulde der arbeides, og skjønt hun havde en pige til foruden Else, „karl“ og oppasser, satte hun altid sit eget stræv ind uden at tabe sine kjære romaner og sit private theater helt af sigte. Selv da gigten var begyndt at plage hende, og den hoste, som ikke forlod hende de sidste aar, gav hun ikke tabt. „Moder er rigtignok hvad man kalder frisk, det er at sige, ikke værre end sedvanlig, men dog slet ikke, som det var at ønske; hendes Sundhed er desuden merkelig declineret. En fordømt Hoste, som nu og da complicerer sig med andre Onder, plager hende uafladelig. Dertil nu dette evindelige Slæb i vort gode, luftige Kjøkken, som hun aldrig kan give Slip paa . . og som nu paa en Maade er nødvendigt, da de af Huset,

som kunde overtage hendes Forretninger, er syge, dog er gamle Else et meget paalideligt Nødanker, som gjerne midlertidig kunde overtage Viceregimentet i Huset. Jeg veed ikke hvad der skulde kunne hjælpe Moder, siden hun partout maa og skal ud i det Trækhul, uden for en Tid at komme ud af Huset, f. Ex. tilbringe en Sommer paa Landet, for imidlertid at afvænne sig med Huusforretninger og vænne sig til at see Regimentet i en anden Haand."

Men den trofaste Jette blev paa sin post. I 1832 lukkede hun sin Auberts øine, og havde samme aar den sorg at følge sin søn Johan til graven. Det overlevede hun ikke længe — „hun bære kunde ei, at Døden kom hendes stolte Dronningdom, hendes Sønners Flok for nære — hun, hvis Hjerte brast af Meen, dengang Døden røvede een." [Af Henr. Wergelands mindedigt over Otto Aubert.].

For Benoni Aubert kom døden som en befrielse fra legemlige og sjælelige plager. Og den reddede ham fra den forsmædelse at tage afsked. Hans andet fædreland, hvis gjenfødelse han havde gjort sit for, nøiede sig ikke med de obligate militære æresbevisninger ved hans død; men dets tab fandt et varmt, officielt udtryk i et digt af Theodor *Broch*, der havde arbeidet under Aubert baade i ingeniørbrigaden og opmaalingen.

„Din Vei var Pligtens Vei" — „reent som Dagen, pletfrit var dit Skjold. For alt hvad Sandt og Helligt er paa Jorden, Du stod i Harnisk som en Ridder bold —" vidnede han om sin gamle chef.

Henrik Wergeland stemte ogsaa lyren —

Did, min Frænde i det Blaa!
dig den Fredsaand hæved,
den, hvis Hvidving længe laa
paa din Skolt og bæved.

Didhen gjennem Sky du skar
Veien til det Høie
med det Æressværd du bar
i dit kjække Øie.

. . . .

Seiershymne over Grav,
Himle uden Ende
Kan du, lynende Seraf
Være end min Frænde?

Johan Andreas Aubert.

Johan og Jacobine Aubert.

Af Henriette og Benoni Auberts børn er det den tredje ældste i rækken, Johan, og den fjerde, Jacobine, som vi her vil lære nærmere at kjende gjennem deres breve.

Johan Andreas havde gaaet paa skolen baade i Christiansand og Helsingør, inden han som tiaaring ved familiens flytning til Christiania kom ind i kathedralskolen der. Skolen havde lokale, hvor kirkedepartementet nu holder til — naar den da ikke hvert tredje aar maatte rykke ud for storthingets skyld, og det hændte den fik plads — paa Mangelsgaarden!

Skolens rektor, *Jacob Rosted,* var en fint dannet og kundskabsrig mand. „Børsten", som eleverne kaldte ham, var en flink lærer i græsk og modersmaal; men han manglede administrativ evne, og havde ikke disciplin hverken blandt lærere eller elever. Lærerne havde den allerbedst behov. „Et florilegium af uduelígheder," kaldte en samtidig dem. De økonomiske kaar, som bødes dem, kunde ikke lokke nogen til lærerstillingen. Det blev gjerne dem, der ikke kunde bruges til andet, som blev puttet ind

ved skolerne. Halvhavarerede subjekter, som trøstede sig med flasken, med en og anden dygtighed iblandt, der heller ikke forsmaaede bægeret . . . „kortere eller længere anfald af nervesvækkelse" . . fulgtes ofte af endelig afsked i en forholdsvis ung alder.

Ogsaa overfor eleverne — ca. 100 i tallet — var rektor meget lemfældig. Han gav aldrig prygl, men „høitidelige formaninger og oplysninger". Det værste, som kunde ske dem, var at bli indkaldt for et lærerraad, hvor rektor „alvorlig formante ham". Til lærebogen i moral hørte et kapitel om det akademiske livs farer, hvor der særlig dvæles ved „drukkenskab og vellyst". Foredraget af en eller anden forfalden lærer, maa det have virket særlig opbyggeligt. Godt, at der i Johan Aubert sad en slig disciplin fra hjemmet, at skolens slappe aand ganske prellede af paa ham.

Allerede aaret efter sin indmeldelse i skolen faar han attest for at have „meget gode naturgaver" og at vise „tænksomhed i sine svar". Men hvad der særlig gaar igjen i hans vidnesbyrd, er hans „overmaade gode dømmekraft" — som ikke forhastede sig med at drage sine slutninger — „Johan rider ikke den dag han sadler" — men som førte ham til et modent resultat.

Johan A. tog artium i 1815, som vort universitet skulde begynde sin 3dje aargang. Der blev ialt dimitteret 9 studenter det aar — ikke mindre end 11 skriftlige prøver havde de at bestaa. I „Dansk Udarbeidelse" lød opgaven: „Hvorved udmerker det sande mod sig, og er dette nødvendigt blot for krigeren?" I historie er der 2 opgaver at besvare — den ene paa latin. Over halvdelen af studenterne fik laud — men da de kom til universitetet, klages der over deres tarvelige forudsætninger. „Vore skoler er forfuskede universiteter, vort universitet maa derfor bli en skole."

Johan Aubert lod sig ikke, af hvad han havde erfaret, afskrække fra at slaa ind paa det filologiske studium med en lærerstilling for øie. „Hvad filologien angaar," skriver „Budstikken" i 1817, „da er her ved Universitetet saavidt bekjendt, for nærværende, kun 3 Studerende der ganske opoffre sig samme, og det med saare rosværdig

Flid. Imidlertid er Udsigterne for dem der ene opoffre sig for det philol. Studium, kun lidet tillokkende, og dette Studium fordrer ogsaa et altfor langt Ophold ved Høiskolen, til at Nogen, der enten ikke har privat Formue, eller nyder særskilt Understøttelse af Universitetet, skulde kunne hengive sig til samme, om han end dertil har Lyst og Anlæg . . .“

Til sin skolegjerning valgte Johan Aubert den uddannelse, som til alle tider har været den rationelleste — han begyndte at undervise, fra han var 17 aar, paa kathedralskolen, „hvis Pryd han skulde blive“. For det første sagde det faderlige bud, at man skulde ernære sig selv, fra man var student. Desuden dreves Johan A. af en udpræget pædagogisk tilbøielighed. Det var selve latinen som blev betroet ham — og han havde den glæde snart at faa den bedste indflydelse paa sine elever, ikke mindst paa sine to brødre Ludvig og Otto. Han kan sukke efter lidt mere „fritid til sine studier“, men den han havde, blev godt benyttet, for han fik den næsten uopnaaelige filologiske eksamen med udmerkelse. Da var han allerede overlærer, og ledelsen af skolen begyndte saa smaat at glide over i hans hænder, saa det kom ikke som en overraskelse for nogen, at han blev tilbudt stillingen som skolens konrektor, da han kun var 28 aar gammel. Omtrent ved den tid overtager han selv undervisningen i historie og geografi ved skolen. Det har været ham en sorg, at hans kollega, den begavede og meget frugtbare historiske skolebogsforfatter *Peter Albert Lassen* maatte fratræde sin post. Vi skimter i brevene, hvordan Aubert stadig haaber at vennens „nervesvækkelse“ skal være helbredelig, styrker ham i hans gode forsætter, gjennemser og korrigerer hans lærebøger. Som kollega faar Aubert det smukkeste eftermæle i sin medlærer *Ludvig Vibes* programtale ved dennes tiltrædelse som professor i græsk. „Ogsaa om denne mand [J. Aubert] maa erindringen vækkes i denne stund . . . mindet om en, der med en sjelden dybde og alvor i karakteren forbandt den elskeligste humanitet, den varmeste følelse for alt, hvad der er skjønt og godt — ogsaa dette minde vil, det føler jeg, tit og ofte stige op for mig.“

Havde Johan Aubert hørt disse ord, vilde han have vinket af — med sin elskværdigste selvironi. Han har altid sin fulde hyre med at værge sig mod „de høie tanker vennerne uforklarligen synes at have fattet om ham", han har sin dybe beskedenhed behov for ikke at „fange griller" af den forventning, som bølger om ham. Men staar han i fare for at bli en „pedantus, pedantum, pedanta" ... saa hvisker hans ven Holberg ham en skjælm i øret!

Johan Auberts elskværdighed forleder ham aldrig til at bli uselvstændig. Han kan ikke noksom fraraade sine venner at „ty til Andre i Sager, hvori man med Rette kunde beslutte efter eget Skjøn uden at raadspørge nogen". „Du skal blot raadspørge din tro og din samvittighed." At hans pen ikke er uden sin brodd, kom mere frem, hvor han taler om skolernes overordnede, kirkestatsraad Diriks. „Polyphem" (statsraaden var enøiet) er ikke loyal overfor rektorerne, og spiller rektor Rosted et slemt puds. „Men lad os heller lade hin skurk fare; thi ikke er han værdig til at vi skulde opholde os længere ved ham, og han kan herefter begaa mange ting, som kan skaffe os en endog større fortørnelse." At han ikke var bange for at følge slegtens oppositionelle linje, viser hans deltagelse i de forbudne 17de mais-festligheder 1824.

Det falder ham heller ikke let at skulle „holde Tand for Tunge og skulle se gjennem Fingre med" „visse Læreres ligegyldige Laden-skure". Naar han og rektoren er de eneste, som ikke har forfald — og den „ved sine mange navne ærværdige gamle" ikke er manden til at dele denne byrde ligelig med Aubert . . . saa kan stillingens ansvar overvælde ham. Bekymringen for hans kjære disciples fremtid gjør ham for en tid mismodig . . . ja han kan kalde sin skole et „fængsel". Men den dybtliggende tro paa ungdommen, paa „vor tids ungdom, som er en stridbar ungdom, en selvbevidst ungdom, kort . . . en elskværdig ungdom" — den hjælper ham over i hans egentlige harmoni.

Foruden de sedvanlige familieture til Wergelands paa Eidsvold og Thaulows paa Velo, som han tager del i tilvogns og tilfods, gjør han sommeren 27 en længere af-

stikker til Stjørdalen, hvor broderen Frants var „sysselsat med at opføre Dæmninger i Elven, lede den bort fra dens gamle Leie, i Værdalen paa den bekjendte Stiklestadslette, hvor Olaf faldt. Jeg foretog endvidere en Søereise til Aafjorden, hvor min Fætter *J. Vibe* er Præst. Mit Følge bestod af *B. Holmboe*, som du kjender, og *Ludvig Vibe*, som efter fuldendt philologisk examen skulde rekreere sig ved en Tour op til sin ældre Broder . . . Min Reise var baade heldig og behagelig . . . paa Østlandet besaa jeg det gamle Slot, Østerraad, opført og befæstet af Rigens Kansler og Statholder, Ove Bjelke, og det prægtige Gravkapel sammesteds, hvor han med 3 Hustruer ligger begraven."

Hans lyst gaar, som rimeligt er, videre ud, til „. . . at studere fremmede Folkeslag og deres Indretninger" — og han bringer dette ønske paa bane overfor „Polyphem". „For nærværende er der ingen Udvei dertil . . . men maaske der næste Aar kan blive Raad." Dette haab lever han paa — „jeg føler mig lykkelig, selv om vore Glæder kun bestaar i skuffende Haab og Planer".

Han kom imidlertid aldrig længere end til Kjøbenhavn; to gange besøgte han vor gamle hovedstad, og de faa dage, besøgene varte, „tog han tiden godt iagt".

Johan Aubert var ogsaa i hjemmet den gode aand. Han havde ubestridt rangen af „den broder som er os alle kjærest". Men han var blevet tredive aar, og „den enlige stand" begynder at gaa som et suk gjennem hans breve.

Flere aar iforveien havde Jakobine slaat paa, at hun ønsker *Lise Wolff* til svigerinde; har Johans øine ogsaa hvilet paa hende i al denne tid? Hun var ikke noget ubeskrevet blad, da hun endelig blev hans, denne Lise, som var Camilla Wergelands tidsalder en værdig kvindeskikkelse. Ligesom den berømte prestedatter fra Eidsvold var hun blevet overøst med en rigt kultiveret fars beundring og ærgjerrighed. Og hun havde evner til at tilfredsstille den! Ikke mindre end syv sprog er blevet lagt hende paa læben, og paa sin faders oberst Wolffs gaard Blinderen samlede hun om sig bogskatte, som hun tilegnede sig friskt og levende. Navnet „blaastrømpe",

kunde aldrig bli hængende paa hende, dertil var hendes vid for muntert og hendes selvkritik for vaagen.

Hun kom ikke, som Camilla W., til selv at producere noget. Naar hun alligevel er gaaet over i litteraturhistorien, skyldes det den rolle, hun spillede i Henrik Wergelands liv. Han lærte hende at kjende, da hans ulykkelige kjærlighed til den første Stella havde indbragt ham to kurve . . . og hans himmel trængte et nyt stjernebillede. Det blev Lise, som tændte det! Han sender hende det berømmelige frierbrev, hvor han giver sig selv en karakteristik, som alle kjendere og elskere af vor første store poet har kunnet faa forstand af. Kimen til hans digteriske fremtid, hans livs mening ligger gjemt i disse mangfoldige ord, som mere viser trangen til en sfærisk modsætning af hans jordiske sider . . . end en dyb menneskelig oplevelse. Endda Henrik W. er fuldt beredt paa et afslag hele sit brev igjennem, ja igrunden med hvert ord nedkalder det over sit hoved . . . saa spirer der i efterskriften et haab. „Som Svar vil være nok, hvis De tillader mig mit inderlige Ønske, blot — som en sød Hieroglyph — at tegne et coloreret Blad, og med Knop."

Svaret, et klogt, forstaaende og værdigt afslag, fremkaldte hans „Sidste ord", og de viser os bedre end frierbrevet hans følelses merkværdige art. „Det synes Dem besynderlig, at jeg som siger, at mit hele Væsen kun er Kjærlighed i denne Følelses høyeste Forstand og Udstrækning, for Dem, som jeg kalder min Eneste og hellige, og som veed at den maa være jordisk frugtløs, — o, den er for høy i sin Beskaffenhed for Jorden — at jeg, som med alt dette (o, en Cherub og et Dyr) er meget sandselig og gjerne vilde leve fornøyet og leende paa Jorden, dog siger at jeg nu er lykkelig . . . Jeg gjemmer Brevet omhyggeligere end om det var en Stormoguls Diamanter. Jeg læser det daglig med Ærefrygt, skjult og ene. Det gavner mig at læse det ofte. O, skjøndt jeg holder det i den ene Haand nu, medens jeg skriver med den anden — jeg seer det, jeg kan det udenad — jeg kysser Elises tydelige hellige Navn . . . saa tvivler jeg næsten om Sandheden at jeg virkelig er saa lykkelig at være Eier af

denne Kostbarhed. Det er Kjærlighed til Elise som skal gjøre mig god . . . O, jeg ønsker at De var en andens ganske, forat De kunde lære min Kjærlighed at kjende ret."

Tragedien „Sinclairs død" vilde Henr. Wergeland gjerne ha dediceret til Elise. Digtet til hende som Stella virker som en forsang til „Skabelsen, Mennesket og Messias": „Ha, hvor spænder sig min Sjæl op til Himmel, ned til Hel. Over Sol og over Sky, til Messias første Klang i den høie Aandesang, som ved Blivet toned ud i Livet, der i Blod og Kjød og Jord — Farve fandt og Udtryksord —."

„Elises Sjel er Guddommen i dette Digt („Himmel og Jord", som han først tænkte at kalde sin Messiade), hvor Verdenshistorien, som et fortløbende Drama, hvis Knude er Idéerne og Folkenes Kamp og Udvikling imod Frihed, kun er en Scene, og hvor et dristigt Blik hæver sig op i den anden Verden, og iklæder hvad det saae, og fremsætter som philosophiske Hypotheser, Phantasiens mest straalende Dragt."

Det blev ikke længe, at Lise W. og Johan Aubert kom til at nyde sin lykke. Syg var han hele vinteren 1832, og skjønt han, da han ved paasketid melder Frants sin forlovelse, selv tror paa en bedring, havde han ikke langt igjen — lungerne var sterkt angrebne.

Den 4de mai melder kathedralskolens deliberationsprotokol, at „da det efter Conrector Aubert Læges Udsigende syntes at ville have et langvarigt Udseende med hans fuldkomne Helbredelse, saa at en Interimslærer i hans Fag, Historie og Geographie, maatte antages, besluttede Lærerne at formaae Conrector Auberts Broder, Student Otto Aubert som den eneste, man kjendte, der havde lagt sig efter disse Fag og engang tilforn i Skolen med Held havde givet Underviisning i Samme . . . til at overtage hans Timer." Da Johan Aubert „til ubodeligt Tab for Skolen og Sorg for Alle" afgik ved døden den 25de mai — overtager broderen Otto for godt hans timer.

Hans død skal være fremskyndet af de snarture, han i sine fritimer gjorde i Aker til sin elskede Lise. Han fik en sidste blodstyrtning — og bukkede under.

Henrik Wergelands muse lod trofast høre fra sig —

„Forkynder, Hiserafers Strenge,
Hvad Navn ham hist imødeklang
Thi Jorden manglede alt længe
For al hans Dyd et Navn og Rang
Johan Aubert er Navnet paa

Den Dyd et Menneske kan naa.

— — — — -- — — — — —

Du ædle, vi gjensee hverandre!'
— ha flyer I rappe Stunder da! —
Lad Dødens Time som de Andre,
da høre vort Hallelujah!
Dog over Mange, hist som her,
du straale skal, Johan Aubert!

Under det ovenfor gjengivne lithograferede billede af J. Aubert skrev Wergeland:

Frøet han strøede
Voxet til Grøde,
Længe skal Vinde
Krands om Hans Minde.

Lise Wolffs senere skjæbne blev ganske broget. Hun stod længe paa slegtskabsfod med Auberterne, drev efter sin faders død selv sin gaard og bar altid med glans navnet af „Christiania lærdeste Dame“. Hun blev noget svær med aarene; men det kraftige, friske ansigt med de skinnende hvide tænder bevarte længe ungdommens lød. Hun var nærmere de femti, da hun fik en ganske ung gaardbestyrer, *Hartvig Stangebye.* Man kunde se hende kjøre ud i marken og betragte ham under arbeidet, og engang da folkene havde gjort mytteri — Lise W. havde ordet for at være „nøie“ i sin husførelse — lagde Stangebye sig imellem, reddede sin husfrue fra personlig overlast — og deres skjæbne blev beseglet.

Der ventede hende ikke for gode dage som den ganske unge guts hustru. Hendes gamle vennekreds var stængt, hun solgte gaarden . . . i sin mands hjemegn Jarlsberg blev hun gammel. Det tyder ikke paa finfølelse fra hans side, at han senere ved auktion falbød breve, som skrev sig fra Lise Wolffs glanstid.

Men da hun langt om længe igjen blev stedet for gamle venner, kunde hendes charme leve op . . . og med et afgjort: „Jeg kunde ikke la være!“ lukkede hun munden paa den som spurte: „Hvordan kunde du ialverden —?“

Bare et kort intermezzo, men det kjæreste, blev da Johan Aubert i hendes liv.

Som en velkommen afveksling i geleddet af 3 kraftige gutter kom *Jacobine Aubert* til verden. Hun tegnede til at bli dem en værdig fælle . . . da hendes fader havde det uheld at slippe hende i gulvet, før hun var to aar gammel. Hun fik en skade i ryggen, som gjorde hende gebrækklig for livet.

Men skrøbelig af legem, fik hun sjælsstyrke for to. Var „livet“ paa et vis stængt for hende, saa var hun til gjengjæld begavet med en sindets opladthed, og med en lærelyst, som gjorde hende verden rig.

Den taalmod, hvormed hun bar sin skjæbne, den gode mildhed, som holdt alt bitterhed ude, virkede velgjørende . . . ja det synes som selve hendes legemlige hjælpeløshed har havt en mission i det udpræget virile milieu, som var hendes. Benoni Aubert afførte sig sin barskhed, naar det gjaldt Jacobine, og brødrene blev varsomme i sin færd. Mellem stridbare og let pirrelige gemytter var hun et fredens tegn. Ind i al den hvasse slagfærdighed kommer en nænsom tone. Den skyldes Jacobine.

Om hun mere end samtidige pigebørn fik nogen egentlig „skoledannelse“, skal være usagt. Da hendes fader imidlertid altid havde vist blik for „kiønnets“ mangelfulde opdragelse, ligger det nær at tænke sig, at han har opmuntret hendes lærelyst, og i brødrene, særlig Johan, har hun vel havt sine veiledere.

Da *Mauritz Hansen* og frue (1817) gjorde sit forsøg paa at faa en „høiere“ pigeskole igang, var Jacobine over skolealderen — ja hun sees endog aaret iforveien at ha vanket paa universitetet! Hun fulgte forelæsninger i fysik og kemi — men forøvrigt laa hendes interesser

i en lidt senere alder i sproglig-litterær retning. For at styrke sig i tysk og fransk, korresponderer hun med Grethe Glückstad paa disse sprog og følger godt med i deres litteratur. *Steffens's* „Die vier Norweger" aabenbarer for hende tysk romantisk filosofi, i *Cooper* og *Byron* gjør hun bekjendtskab med engelskverdenens yderpunkter, og *Mad. de Staël* giver hende en forestilling om „vælskens" temperament. Selv italiensk giver hun sig ikast med — og ikke i den tilgjængeligste udgave; det er *Tassos* „Gerusalemme liberata", hun nyder i i originalsproget. Men at samle kundskab blot til egen lyst, vilde i det virksomme hjem paa Fæstningen falde ud som en ørkesløshed. Ude af stand til at deltage i mangfoldigheden af de huslige gjøremaal, maatte hun se at drage nytte af sine aandsevner — var det muligt for en ung pige i tyvernes Kristiania? Jo, Jacobine bestod prøven.

Hun opretter et privatparti for smaapiger; det er nærmest de første klasser hun paatager sig, medens hendes hjertens veninde, *Amundine Lammers*, fører dem videre. I sprog deler de dog arbeidet ogsaa med de mere fremskredne elever. De gaar begge med liv og sjæl op i sit arbeide; ja frøken Lammers gjør endog en studiereise til Kjøbenhavn for at se, „hvorledes man gik frem i instituterne dernede", og hun kom hjem med mange ideer, særlig til en forandret sprogundervisning.

Amundine Lammers, der altsaa viste det samme borgerlige mod som Jacobine til at stige ned fra embedsmandsdatter til lærerinde, var 6 aar ældre end sin veninde. Allerede i Trondhjem, hvor faderen, den senere general Lammers, en tid var ansat, gjorde hun sine første erfaringer med en liden skole. Uden ydre skjønhed, men udrustet med stor viljestyrke, kraftig af intelligens og uden al fordom, var hun sjelden skikket til at skabe respekt for sin gjerning. Amundine L., søster af den merkelige Skiensprest *Gustav L.*, har da været den bedste til at indvie Jacobine til hendes arbeide i pædagogikens tjeneste.

I „Værelset paa venstre Haand til Haugen" faar Jacobine saa god plads, at hun kan modtage indtil 10 ele-

ver hjemme hos sine forældre. Hendes kusine Grethe er paa besøg, de „spadserede den første Aften op og ned af Værelset, glædende sig i det nye, store Rum. Rigtignok staar Omhængssengen lidt iveien, og Kakelovnen indtog for meget af Breden.“ Men da det lille kot ved siden af blir slaaet sammen med værelset . . . og „Sengen flyttet paa den Plads,“ saa „bliver det langt vakrere — det er nu det mindste derved —; men det langt større Rum jeg har faaet . . . det er mig overmaade behageligt.“

Det var ikke helt efter generalens hoved, at Jacobine skulde tage imod skolepenge af sine elever, hvad hun da ogsaa kun gjør for den ene halvdels vedkommende. Hans standsstolthed, som gjorde, at „han heller vilde gaae end kjøre fra et Selskab, naar han ei havde ordentlig Equipage . . .“ har havt sit at bestaa overfor en datter, som brød regelen og forsørgede sig selv — det var ellers ikke noget, som anstod sig en „frøken“. Men Jacobine har sikkert været sjæleglad, da hun for sin egen fortjeneste kunde skaffe sig — et klavér!

Musiken, som enhver ung pige dyrkede obligat, havde i Jacobine en oprigtig ven. Hun sørger over, at hun ikke kan faa nok tid tilovers til sit klavérspil, som byens musiklærer *Roverud*, har æren af. Til ligesaa megen morskab som nydelse var de sangtimer, hun med et kompagni paa 3 Viber og 3 Auberter tager del i hos Roverud, som havde oprettet en „sangskole“. *Louise Vibe* giver i et brev levende forestilling om, hvor muntert der gik til. „Endnu har vi ingen Skjænder faaet, og derfor more vi os meget godt derved. Hver Gang han [Roverud] er et Øieblik borte, saa er Andreas oppe og gjør saa mange Abekattestreger, at vi ere ganske forknisede, naar han selv kommer ind, men det er ikke det værste han gjør. Jette og jeg vi ere saa elendig farne; thi Andreas sidder lige bag os, og gjør Alt hvad der staaer i hans Magt for at faae os til at lee, saa at ifald Roverud opdager det, maa han troe, at det er af ham vi lee. For Exempel, naar Roverud siger, at vi skal synge blidt, saa synger Andreas saa overdrevent blidt, at du ikke kan tænke dig noget mere latterligt, og Jette siger, at om hun endogsaa

kunde modstaae alt andet, saa naar han kommer med sit blide la—la—la—, saa er det hende umuligt at bare sig. Roverud er saa overmaade venlig mod os, at du ikke kan troe det, og det bliver vist Andreas's Skyld, dersom han bliver vred paa os. Han sidder og stikker os i Ryggen med Knappenaale, som Roverud slet ikke kan opdage at han gjør, men derimod kan han nok opdage, at vi sidder og skjærer Ansigter, deels af Latter og deels fordi det gjør ondt . . ."

Men al fornøielses brændpunkt, det er dog „at gaa paa komedie". Julen eller markedet skulde ha sin store forestilling, som blev opført inden vennekredsen. Andreas Vibe var sjælen deri; men forøvrigt var gamle og unge lige ivrige for at faa den istand. Var man ikke optaget af at faa et stykke paa benene, saa gik de unges sammenkomster med leg, især ordsprogsleg, og i slige former, at ogsaa den blev et stykke improviseret — — komedie. „Igaar 8 Dage var vi hos Glückstad, hvor vi morede os overmaade godt. Efterat vi havde drukket The skulde vi lege; flere Lege blev foreslaaede og begyndte paa, men atter forkastede, da vi ikke vilde have nogen Panteleg, da du selv kan begribe, at det ikke var noget moresomt at blive dømt til at kysse — en Christensen, eller et af de andre fremmede Væsener, jeg havde ikke gjort det under nogen Omstændighed. Endelig blev det da bifaldt, at vi skulde udføre Ordsprog. Vi bleve da deelt i 2 Partier. Paa det ene Partie var Jacobine G., Jette G., Line V., Ludvig V., *Olrog*, *Krefting* og Christian G. Paa det andet var: Andreas V., Jette, Christensen og jeg. Først skulde da vi udføre et Ordsprog, og vi valgte da: En Fugl i Haanden er bedre end 10 i Luften, eller paa Taget —. Det gik saaledes til: Christensen, Eger, Jette, jeg og Sara stillede os op, paa hver sin Side, og gave os til at slaa med Armene, der skulde forestille Vinger. Andreas laa imidlertid paa Jorden og skulde fange en af os. Nu kom de Andre ind, og enhver af os gav sig til at skrige 2. 2. 2. . . . thi $2 \times 5 = 10$; derpaa hoppede vi op og ned og viftede med Hænderne, indtil endelig Andreas greb fat i mig, hvorpaa de da gjettede det. Nu skulde det andet Parti ind, og de valgte: Fanden frier sine. Vi som stod indenfor, ventede saa grulig længe, og vi hørte, at der var

saadant gruligt Spektakel derinde, endelig fik vi Lov til at komme ind. Vi seer dog ingen Andre end Jacobine, Jette og Line, som gaaer op og ned ad Gulvet, indpakkede fra øverst til nederst med en Parapluie over sig. Medens de gaaer der i god Ro, kommer Olrog væltende ind med malede Knebelsbarter, et Skjærf om Livet og en stor Tollekniv i Haanden, hvormed han rasende anfalder de stakkels Fruentimmer, hvorpaa han tager fra dem alle deres Pænge og sætter sig plat ned paa Gulvet for at tælle dem; nu kom Christensen og Krefting frem og vilde da gribe Røverne; men som han stod der i en Pokkers Knibe, kom Ludvig settende ind, med en sort Kaabe paa sig, med 2 store Papirs Horn i Panden og tilspjoget med nogle røde Tørklæder; han flyver da rasende hen paa dem, befrier Olrog af deres Vold og flyer ud af Døren med ham. Dette var da saa godt udført at vi gjættede det strax. Nu skulde vi ind igjen, og Andreas vilde endelig udføre Ordsproget: „Kloge Høns kan ogsaa lægge i Nelder,“ endskjøndt Jette og jeg ikke fandt det noget videre pynteligt. Vi toge da nogle Urtepotter og stillede op paa Gulvet, hvorpaa Jette, jeg, Christensen og Eger sprang omkring Urtepotterne og kaglede det bedste vi kunde, men vi kom aldrig nær Potterne. Andreas derimod, han skulde da være klogere, gjorde sig lidt vigtig og gik da endelig hen og satte sig midt oppe i en Urtepotte, hvorpaa der da blev en umaadelig Latter. Dette blev da ogsaa strax gjettet. Nu valgte det andet Partie „Gammel Kjærlighed ruster ikke“, men det udførte de ikke noget videre godt! . . . Da vi kom ind, saa sad da Olrog og Jacobine og kyssedes og kjæledes det bedste de kunde, derpaa kom Ludvig ind, som en gammel Mand, og drev Elskeren paa Døren, hvorpaa Christian klædt som en Præst, viede Ludvig og Jacobine sammen imod hendes Villie. Derpaa lagde Ludvig sig til at døe, og saa fik da Jacobine og Olrog hinanden. Dette gjettede vi først efter lang Tid, da det efter Alles Dom ikke passede paa, hvad det skulde betyde . . . Nu blev Forundringslegen foreslaaet . . og da vi havde spiist, satte vi os til at spille krulle-dusk, og jeg kan ikke troe Andet end at de var paa en lille Pidsk. . . .“

Forklædninger og deklamation var ligeledes yndet selskabssport, og smagte af brædderne. . . . „Andreas deklamerede Hoters Rolle for os i sin Tyrkedragt, hvorpaa han blev fremkaldt og høstede et fortjent Bifald, hvorpaa han med *Bergs* Aand sagde: „Naar Hjertet dybest føler, tier Læben.“

Fra 1827 fik Dramatisk Selskab, som prøvede at opretholde traditionen fra sin glanstid omkring aarhundredeskiftet — en konkurrent i svensken Strömbergs teater. Til at begynde med var der ikke saa faa norske skuespillere som prøvede sin lykke paa vor første offentlige scene. Men de synes efter R.s *(Ole Rein Holms)* og andres kritiker i Bjerregaards „Aftenbladet“ og „Morgenbladet“ at ha en stor vanskelighed at kjæmpe med — sproget! Dramatisk selskab holdt sin diktion saa nær op til den danske som muligt, hvad der ikke faldt den mere eller mindre kjøbenhavniserede embedsstand vanskeligt. Men til Strömberg søgte folk, som ikke havde stukket næsen udenfor døren — og de forfærdede med sin „plumpe“, „uslebne“ udtale. Ja én blir endog skjældt ud for at han ikke i „Jeppe paa Bjerget“ taler sjællandsk bondemaal, men paa godt østlandsk siger „*ba*-ronen“. Snart blev det danske element næsten eneherskende, dansken *Bøcher*, siden *Saabye* overtager bestyrelsen efter Strömberg. I „Almindeligt Norsk Maanedsskrift“ findes vistnok betragtninger over det sørgelige i at teatret nu er helt dansk. Men privat holdt man dog haanden over institutionen, ogsaa af patriotiske grunde — fordi den *var* vort første forsøg paa at stable en fast, offentlig skueplads paa benene.

Af skuespillerne slaaes Bøcher og Berg om prisen. Det lader til, at Berg staar øverst i damernes hjerter — tilslut oplever vor families unge den triumf, at „ogsaa Tante Glückstad er blevet forlibt i ham . . . han spillede Aladdin i Aladdins Lampe, og jeg behøver vel ikke at sige dig hvorledes. Hver Gang vi gaaer til Roverud, har vi den Lykke at gaae forbi hans Hotel og er da som oftest saa heldige at møde ham eller see ham i Vinduet“. Af Damerne er Madam Bøcher Yndlingen. „Mellem Madam B. og os Damer er der ligesom kommen en Slags Bekjendtskab, siden vi havde den Glæde at komme op til

alle Skuespillerne. Hver Gang vi træffer hverandre, enten paa Gaden eller paa Comedien, saa hilser vi alletider paa hinanden, og saa smiler Madam Bøcher saa inderlig sødt og yndigt. Siden jeg taler om Berg, saa maa jeg dog fortælle dig, at han i hvert Stykke næsten spiller udmerket godt, og at han har været fremkaldt en Mængde Gange . . ."

Det er fremdeles Louise Vibe disse uddrag skyldes. Men fra nu af skal vi — i brevene — overgive os til Jacobines førerskab. Hun var den eneste af kredsen, som altid maatte være tilskuer, ogsaa til den private komedie.

Hendes menneskelige inderlighed kommer fuldest tilorde, naar hun gaar i ilden for søskende og veninder. Johan er den, som staar hendes hjerte allernærmest — det erklærer hun aabent; ogsaa over de andre vaager hun med en ømhed, som slet ikke er blind, men som gjerne vil lægge sig mæglende imellem. „Kjære *Otto* jeg har en alvorlig Bøn til dig. Kunde du ei skrive til Ludvig i din Fraværelse? Tro mig, han tog sig nær det, der blev sagt den Aften, og du kan dog ei negte, du tilsidst sagde ligesaa, ja for ham mere krænkende Ord, end hans kunde være for dig. Kan du opfylde denne Bøn, vil du meget glæde din hengivne Søster Jacobine." Men blir „Else Skolemesters" end aldrig træt af at lægge dem det rette paa sinde, har hun dog ogsaa ord for, hvor stolt hun er af dem. „Du kunde nok faa hvem det skulde være" (til hustru), skriver hun til Frants — og da kusinen *Caroline Thaulow* fra Aabenraa dukker op, og Otto gjør kur, har hun vanskelig for at finde hende god nok til broderen. „Hvad hendes øvrige Værd angaaer, saa vil jeg oprigtig tilstaae dig, at jeg troer, jeg havde kunnet lide hende bedre, om ei Otto havde gjort saa meget af hende, og jeg under hende ei ham, da jeg gjerne vilde hans Udvalgte skulde have en Plads i mit inderste Hjerte. Jeg gjorde ved den Leilighed den Erfaring, at jeg helst vil slet ikke kjende mine Svigersøstre, da jeg i saa Tilfælde kan forestille mig dem saa elskværdige, som jeg vil, eller ogsaa maa de, naar jeg kjender dem, være ganske efter mit Hjerte . . ." Broderen Frants reagerer lidt, paa sin udkaarede Sophies vegne, og hun ved ikke, hvordan hun bedst skal forklare sit gode hjertes mening . . . „Du beder mig vogte mig

for for store Fordringer eller Forventninger, da de ofte forlede os til Uretfærdighed, naar vi troe dem skuffede... men troe mig, kjære Frants, jeg har ei udkastet noget Ideal, eller har store Fordringer eller Forventninger. Er din Sophie saadan som jeg tænker mig hende af hendes Breve og din Beskrivelse, saa er hun hjertelig, blid, taalmodig og fordringsløs — og derved overgaaer hun endog mine Fordringer . . . .“

Har hun ikke sit bestemte kvindeideal færdigt — saa er hun ganske paa det rene med, hvad en kvinde *ikke* maa sætte sig udover.

„Et Fruentimmer maa efter min Mening have nogen Frygt for Andres Omdømme, for *que dira -t- on?* . . . hun maa ei være saa ganske Naturbarn, at hun strax følger sine Indgivelser eller Tilbøieligheder, men maa beholde *nogen* Selvbeherskelse, sandelig jeg fordrer ei saa megen, men man maa have nogen Idée om den; med eet Ord, jeg troer, jeg kan indbefatte det deri: hun maa være — *qvindelig.*“

Brød hun da ikke selv med tidens begreber om, hvad der var kvindeligt — hun med sin skole og sine sterkt boglige tendenser? Skjæbnen havde udelukket hende fra at kunne passe „et Fruentimmers Forretninger“, og hun er bange, hendes eksempel skal smitte veninden og kusinen Grethe Glückstad, som har en farlig smag for — avislæsning. En af Grethes brødre har beklaget sig over, at hun hverken hørte eller saa — for „Fordybelse i politiske Anliggender og mere af den Slags Ting.“ „At du fylder dit Hoved med saamange saadanne Sager, troer jeg er Skyld i, at du føler dig mindre skikket til de Ting, der høre til et Fruentimmers Forretninger og Bestemmelser. Troer du ikke, andre ville opholde sig over dig, troer du ikke de ville sige: hun holder sig nok for god til at gjøre det vi Andre maa gjøre. Og troer du, de tilgive, at man holder sig for bedre? Du tænker maaskee: „hun har godt ved at sige, at man ikke skal beskjæftige sig formeget med Politik, Aviser, thi hun har aldrig brudt sig derom“. Nu indrømmer jeg vistnok det sidste, at jeg aldrig har været Enthousiast som du, og har følgelig intet Overdrevent at bekjæmpe; men jeg er dog ingenlunde

uden Interesse derfor . . . . Min Mening er heller ikke den, at du slet ikke skal læse dem, fordi maaskee Andre af dine qvindelige Bekjendte ei gjøre det . . Hvormange Gange har det f. Ex. ikke forarget mig at se saavel dig som andre naar de kom ind, neppe lægge Mærke til de Tilstedeværende, men kun naar de saae en Bog eller Avis, fare hen at gribe fat deri, som det var deres hele Attraae at bemægtige sig den. Dette synes mig alligevel stødende og uhøfligt hos et Mandfolk, men hvor meget mere da hos et Fruentimmer, der, saa synes mig, altid omhyggelig maa vogte sig for at gjøre Noget, der er meget afstikkende fra Andre. At jeg hermed mener i vor udvortes Adfærd og Manerer, falder vel af sig selv; du begriber vist, at jeg ikke hermed vil sige, at man ikke maa have en egen Mening . . . For Fruentimmer maa Læsning kun være en behagelig Biting, en Recreation i enkelte Fritimer, men langtfra en Hovedbeskjæftigelse, hvem qvindeligt Arbeide maa være underordnet; det skulde derfor gjøre mig meget ondt, om jeg ved min Undervisning eller mit Exempel havde givet dig Lede til, hvad vi især bør befatte os med, eller den Troe, at jeg holdt dette for mindre vigtigt end boglige Sysler. Hvis du nemlig synes, at jeg gav mig mere af med Læsning, end du nu finder overensstemmende med mine Yttringer, saa erindre, at det jo er Pligt for mig, som underviser Andre, at gaae videre selv. Var dette Pligt for dig, saa havde jeg intet at sige derom, end at man vistnok ogsaa da kan overdrive det, og at jeg stedse vil troe dette, naar man lader det saa meget tilsyne, især ved Udygtighed og Ulyst til qvindelige Arbeider . . ."

Jacobine kan selv sætte alle kjære sysler, brevskrivningen med, tilside for et stykke haandarbeide . . . . . .

„Hvorfor jeg vil skrive sjeldnere — Grethe, hør mine Grunde! Jo, jeg er uhyre optaget med et Arbeide, som jeg selv har paataget mig, nemlig med at sye et Bobinetchâle til min Veninde [Amundine L.] . . . det er tre og en halv Alen langt."

Men naar Jacobine siger om sig selv, at hun ikke er enthusiast, trænger hun at granske sit hjerte en gang til — hun som blir syg — „af angst for at blive syg"

til en teaterforestilling! Derimod tror vi hende paa hendes ord, naar hun udtaler, at hun ikke kan misunde Grethe noget — ikke engang at se nogle udmerkede skuespillere. Hvergang Grethe skal paa bal, maa hun ha den nøiagtigste beskrivelse af frisure og dragt for at kunne se det hele for sig. Og over Amundines kjøbenhavnertur glæder hun sig, som det var hende selv.

Var denne resignation paa alt, hvad der er ungdommens forret, haardt tilkjæmpet? Vi hører bare én gang et svagt suk — hun føler sit hjerte saaret, tør ikke engang paastaa, det er med grund. Men har hun lukket en ven ind i sit hjerte . . . som en af de andre blev lykkelig med . . . saa fik hun ihvertfald lov at beholde sin egen hemmelighed.

Er „De danske! De danske!“ skuespillere i farvandet og tager luven fra vore „hjemmedanske“, blir hun stram patriot og blir saa ivrig paa vort „norske“ teaters vegne, at hun ogsaa dømmer privatteatret fra livet. Men naar kusinen driver patriotismen saa vidt, at hun har antipathi mod en by som Kjøbenhavn, saa hun „intet der fandt af interessant“, da tager Jacobine afstand. „Jeg haaber sikkerligen at jeg altid vil synes om det Gode, det Skjønne, hvor jeg end træffer det, ligesom jeg gjør nu, og at jeg ei nogensinde vil finde Behag i det Modsatte, fordi om det hørte hjemme i mit eget Land.“

Allerede i 25-aarsalderen skriver Jacobine til veninden, at „hun iler, om ikke hurtig, saa dog sikkert Graven imøde“. „Brystbetændelse“ kaldes sygdommen; utvilsomt sidder den i lungerne og gjør sammen med skaden i ryggen hendes liv skjørt.

Hun havde dog 6 aar at leve i endnu — og holdt alle sine evner og al sin følelse oppe. Først da hun rammes af Johans død, brister hendes taalmod, og lysten til at leve forgaar hende. Dette vil og kan hun ikke bøie sig for, hun er i oprør, og hendes saa milde og jevnende pen faar en heftig anklages pathos.

Hun havde endnu den sorg ivente at miste sin mor. Paa hendes begravelsesdag, d. 9de april 1833 blev Jacobine selv kastet paa dødsleiet. Hendes sidste timer har pleie-

søsteren, Jette Glückstad, skildret i et brev til sin svigermor fru Sara Glückstad i Kristiansand.

Frognerhaugen 5. Maj 1833.

Min dyrebare Moder!

Du ønsker i dit sidste kjære Brev, hvorfor du hjertelig takkes, at faae høre noget om vore kjære Afdødes sidste Øieblikke, og jeg kan nu med nogenledes Rolighed tænke og tale om det, som i Førstningen var saa skrækkelig og forfærdende for mig; ja, du kan troe, det var en gruelig fæl Tid, Gud være lovet at den er overstaaet. At Tante Aubert døde, var vel meget sørgeligt, og for dig, min dyrebare Moder, var det maaske det haardeste Stød; men vi her, havde i lang Tid seet, hvorledes hun tog af, og det kom os saaledes ikke uventet; lige indtil den sidste Dag, førend hun døde, havde hun Haab om at komme sig igjen, endskjøndt hun vel ofte i mismodige Øjeblikke kunde tale om Døden, men Dagen før Skjærtaarsdag blev hun daarligere, og da sagde hun om Aftenen til alle sine Børn, der vare forsamlede hos hende: „Gud velsigne Eder alle, om faae Timer er jeg ikke meer hos Eder; hav mig da i kjærlig Erindring." Sidenefter talte hun ikke stort; thi Lægen havde forbudt hende at tale. Henrik og Jacobine sad oppe om Natten, det var den eneste Nat, der vaagede nogen hos hende; thi hun vilde aldrig, at der maatte sidde nogen oppe. Klokken 4 om Morgenen bad hun dem slukke Lyset og gaa ind at hvile lidt; thi hun sagde, hun vilde sove; de gjorde da saa. Klokken 4½ kaldte hun igjen paa Henrik og bad ham give hende sine Draaber; hun fik Draaber hver halve Time; han talte Draaberne og gav hende dem, og neppe havde hun sunket dem ned, saa var det forbie. Hun havde, Gud ske Lov, saadan let Død. Klokken 10 om Formiddagen fik vi det at vide; thi min Broder Andreas kom herud og underrettede os derom. Christian og jeg overlagde da strax, at vi vilde reise ind om Eftermiddagen, og faae Jacobine og Julie herud, i de første Dage, indtil Begravelsen var over; men da Klokken var 12, kom de herud af sig selv, og vilde

saa gjerne blive, strax vi bad dem derom. Den gang var jeg saa glad over at kunne lette de første tunge Dage for den velsignede, gode Jacobine, ak, jeg anede ikke, at hun ottende Dagen efter selv skulde forlade os. De første par Dage, hun var her, havde hun en liden Mindelse af Sting i Siden; men hun tog Draaber og drak Bygsuppe, og saa gik det gandske over. Om Tirsdagen, det var vor Bryllupsdag, kom nogle af vore nærmeste Slægtninge herned af sig selv, og Jacobine var da endogsaa taalelig munter; hun feilede ikke det allermindste om Aftenen, da vi gik op og lagde os; det var sidste Gang, jeg saa hendes kjære Ansigt ved vort Bord. Netop den samme Dag, for et Aar siden, var det sidste Gang, hendes Broder spiste hos os; det er to bitre Erindringer, som følger med denne ellers saa lykkelige Dag. Om Onsdags Morgen blev jeg noget forundret og forskrækket ved at høre, at Jacobine ikke havde været frisk om Natten; men jeg troede dog ikke, at det var noget betydeligt, da hun i den senere Tid saa ofte havde havt saadanne smaa Attakker. Imidlertid lovede dog Christian, da han gik ind om Morgenen, at sige det til Henrik og bede ham sende Hjort herud, der var hendes Læge. Han kom ogsaa strax efter Middag, og aarelod hende. Først da Lægen havde været her, blev jeg angst; thi han sagde, det var Inflammation, og gav mig i Hemmelighed nogle Draaber, som vi skulde bruge, hvis, som han sagde vel var muligt, hun om Natten skulde faa Blodstyrtning. Han sagde ogsaa, at hvis hun blev værre, maatte vi strax sende Bud til ham. Om Formiddagen havde hun bedet mig spørge Hjort, om hun ikke kunde blive kjørt hjem; men jeg bad hende endelig ikke tænke derpaa; da tog hun min Haand og sagde saa inderlig blid og venlig: „Jo, kjære Jette, jeg tror vist, at jeg følger Moder; skjøndt jeg ikke er saa meget syg, saa synes jeg dog, jeg kan føle, at jeg skal døe, og da var det dog altfor slemt for Eder, om det skulde skee her.“ Jeg gjorde mig al Umage for at faae hende fra disse Tanker; men jeg maatte dog endelig love hende at spørge Doktoren, om hun maatte flyttes; men han svarede naturligvis, at det ikke kunde lade sig gjøre. Om Eftermiddagen kunde jeg ikke være stort oppe hos hende; thi mit Hjerte

var saa tungt og opfyldt med sørgelige Anelser, at jeg maatte sidde og græde, næsten uden Ophør, og det turde jeg ikke lade hende see. Men til de andre havde hun sagt saa mange Gange: „Bare ikke Christian og Jette seer det nødig, at jeg skal blive liggende syg her; det er saa tungt, at de for deres Godhed skal have alt det onde, som følger med et Sygeleie," ja, hun bad endogsaa Louise bede Christian ikke være ond paa hende. O, hvor kunde hun dog troe, at han eller nogen af os, et Øieblik kunde nære en saadan Følelse — tusinde Gange saa megen Uro og Ængstelse vilde jeg lidt, naar jeg med det havde kunnet gjøre det mindste til hendes Frelse. Men Gud være lovet, den Bevidsthed har vi, at vi har forsødet hendes sidste Dage; thi det var saa tydeligt at see, hvor opmuntret hun blev ved at være her, og endskjøndt hun for vor Skyld ønskede at komme hjem, saa er jeg dog vis paa, at hun var mere rolig ved at ligge her, end derhjemme i det triste, mørke Hus, hvor hendes Øje blot kunde møde sørgelige Erindringer, og som hun desuden fleere Gange efter hendes Moders Død ytrede Afskye for at komme tilbage til. Om Eftermiddagen var Henrik herude, og om Aftenen kom Emil for at høre til hende; om Aftenen havde vi alle det bedste Haab; da var hun blevet bedre, hun hostede ikke saa stærkt, og havde heller ikke saamegen Smerte i Brystet. Om Aftenen, da vi havde spist, gik jeg op til hende. Doktoren havde forbudt hende at tale; jeg kyssede derfor gandske sagte hendes kjære Haand og hviskede til hende, hvor glad jeg var ved at høre, at hun var bedre; men hun saa venlig paa mig, og rystede med Hovedet. Line og Karen sad oppe hos hende om Natten. Da Klokken var 3, kom Line ned og sagde, at Hosten var blevet værre, og spurgte, om vi ikke skulde sende Bud til Hjort; hun spyttede ogsaa stærkt Blod; Christian stod straks op og skrev til Hjort, og sendte Drengen og Hesten ind med. Han kom ikke selv, men sendte nogle Draaber, hun skulde tage; men da Klokken var 5, sendte vi atter igjen Bud ind, da hun blev værre og værre. Doktoren kom nu ogsaa saa hurtig som muligt; men det var allerede forbie. Strax efter det sidste Bud var reist, døde hun. Moder og Line var tilstede

Hun døde saa sødt og roligt. Moder sagde, det var blot et eneste Suk. Men den, som har levet saadan som hun, maatte ogsaa døe saaledes. Hendes hele Liv, har jo blot været en Kjæde af gode Handlinger. Nu har hun det godt, hun er hos den, hun elskede højest paa Jorden; jeg mener Johan; efter hans Død har hun heller ingen Pris sat paa Livet. Hun sagde allerede ifjor strax efter hans Død: „Jeg følger ham snart." Nu er hun da forenet med ham for aldrig meere at adskilles. Jeg vil ikke fortælle dig noget om Julies og vor alles Jammer, da det skrækkelige Stød kom. Gud skee Lov, det er forbie; Tiden har lægende Kraft, og ofte undres jeg over, at vi allerede nu kan være saa muntre igjen; thi dengang forekom det mig, som om jeg aldrig kunde forvinde det. Jeg hører af dit Brev, kjæreste Moder, at du troer, Julie endnu er hos os, og hvis det var kommet an paa os, saa skulde hun vist ogsaa have været her; men alle vore Forestillinger og Bønner kunde ikke nytte noget. — — —

BREVE

1. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 24. Juni 1824.

Om 17de mai.

Magthaverne havde prøvet at forskjertse alle festligheder, storthingets som private klubbers. Studenterne holdt dog lag, og en del behjertede embedsmænd, deriblandt Joh. Aubert deltog.

Kjære Frans.

. . . .

De bekjendte Historier om Magthavernes Geskjæftighed i Anledning af den 17de Mai ere vel ei der ubekjendte. Jeg skriver dette Sanct Hansdags Formiddag, og da jeg hører, Trondhjems Opførsel i denne Post er uforsvarlig og dig saare anstødelig, vil jeg opvarte dig med et Par Rygter, som min Christian opvartede mig med i Morges, da jeg i min Sædelighed havde skyet Mærrahaugens Forførelser og Nattevaagens Svækkelse. Han vilde vide, at Vægterne i Nat havde dræbt en Sanct Hans Mand ved at slaae ham i Ryggen med Morgenstjernerne, og at Christian H. Høi Vaaselig Ihukommelse havde, da han kom til efter Mishandlingen, svoret dem at ville forfølge Forbrydelsen, og at efter Klokken 2 Discordia havde raset deroppe med knyttede Næver, hævede Stokke, og dragne Sabler, og denne sidste mechante Ytring af hendes Lune havde voldet en Jæger en fælt brudden, Gud give ikke kløvet Pande eller Isse. Dog Tiden vil nærmere afsløre disse Mørkets Ugjerninger.

. . . .
. . . .

Rygtet har meldt os den ualmindelig Hyldest, du har ofret den, efter Bjerregaards Forsikring, guddommelig Skjønne, eller om muligt mere end guddommelig, og sat vor Moder i ikke liden Bekymring for, at du skulde bringe ind i Familien et Fruentimmer, som ei vil sye og spinde, ei koge, vaske, stege, brygge etc. Ich dächte aber, es hätte keine Noth.

I mit sidste Brev, troer jeg, skrev jeg, at jeg søgte om at blive Overlærer her ved Skolen. Mit Haab er glippet. I Statsraadet er besluttet, at dette ei for Tiden kan bevilges, før Skolecassen faaer Raad til at bære den forøgede Udgift, dette vilde medføre. Jeg har underhaanden faaet Haab om, at det maaskee til Nytaar lod sig practisere. Skulde det ei gaae, har jeg isinde at forlade Skolen for at faae mere Tid for mig selv, og jeg haaber bedre Løn.

. . . .

2. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 3. August 1825.

Waldemar Thrane. — Familieefterretninger. — Mauritz Hansen.

Kjære Hr. Genganger!

Hvad nytter Jer, at I en ussel Klokker fanger? . . . . Selv den lærde Borgemester Cicero skrev Breve, og jeg kunde da følge hans Exempel, det endog i disse hans høistegne Udtryk: „Overbringeren heraf, den sakramentske Spelmannen, Waldemar Thrane, har jeg ikke lovet min Anbefaling, ikke fordi han jo var Anbefaling værd, men Manden syntes mig ingen Anbefaling at behøve“ — hvis ikke saadanne rhetoriske Figurer vare forslidte, og i Nutidens ulærde Næser lugtede lidt pedantisk, og tilmed vilde jeg lyve, da jeg har lovet ham min. Thi skjønt han besidder et Trylle-

middel, som Ciceros Client ikke kjendte, jeg mener Orphei Lyra, der nok uden mine Amulater vil lokke Sedlerne af jere Lommer og Propperne af jere Flasker, beder jeg dog, at du i hans fastende Øieblikke vil forunde ham en liden Dram med en Bete Kridt og en etc., men frem for Alt, at du ei vil tillade ham at røre Lyren efter det femte Bæger. Begge Dele, haaber jeg, vil ei koste dig stort ved hans store Maadelighed, og din bekjendte Kjærlighed til Tonekunsten.

. . . . . En Deel af Familien befinder sig, som du vel allerede veed, i Christiansand i bedste Velgaaende, saavidt vides, Henrik, Grandpontonnier her i Stiftet, har forladt sin glimrende Residents i Vækkerøe, og tager Touren til Frederikstad, hvor en Bro er under Arbeide, Resten af Familien lever under Jomfrue Chrysties moderlige Tugt ret vel. Fader havde for en 8 Dage siden Theevandsslabberads ude paa Slottets Territorium for Hs. Excellence Statholderen med Suite af Damer og Herrer, og har indhøstet almindelig Roes for sine saftrige Moreller og velsmagende Champagnepunsch.

. . . . . Saasom der til et ret Brev hører en Efterskrift, saa beder jeg dig her at hilse Mauritz Hansen, hvis sidste Værk [Praktisk Veiledning i Modersmaalet] jeg med megen Tilfredshed har læst, og sige, at Professor Rosted laante mig det, sigende med rødmende Kinder: Han har dediceret det til mig i Udtryk, som jeg sandt for Herren ikke uden Undseelse kan læse. Forresten synes han meget godt derom, og har erklæret, at M. H. sandt for Herren allerede har store Fortjenester af vort lærde Væsen. . . .

3. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 18. Sept. 1825.

Kongeparrets besøg i Christiania. Familien Wergeland. (Oversat fra fransk.)

. . . .
Hvor ofte er jeg ikke blevet bragt til at tænke paa dig,

min kjære Grethe, i denne sidste Tid, fuld af Opstyr, Spektakel, Tummel, det som du er saa glad i, men som paa mig udøver den modsatte Virkning, og som kun berøver mig den nødvendige Tiid til de Beskjæftigelser, som jeg holder af. Imidlertid vil jeg ikke negte, at en Konges Indtog har noget ved sig, som rører Hjertet, og som sætter Sindene i Bevægelse. Aldrig skal jeg glemme det Øieblik, da jeg saa Kronprindsessen drage forbi for at overvære Storthingets Afslutning — en saa høitidelig Handling at jeg altid vil huske den. Du har nok seet af Aviserne, at Kongen og Dronningen ankom den 9de September, og at Dagen efter hele Byen var illumineret. Vi vare den Dag hos din Søster for at see Indtoget, og bagefter gik vi for at see Triumfbuen, som i Sandhed er meget smuk. Den følgende Dag spadserede vi i Gaderne for at see paa Illuminationen, jeg med Frøknerne Lammers og deres Broder; vi havde den Lykke og Ære at møde Majestæterne 3 Gange med deres Forløbere, deres Fakler og hele det øvrige Følge. Jeg maatte tænke paa dig ved den Leilighed, da den tætte Menneskemængde næsten slyngede mig afsted, da den skulde følge Kongen; og *det* har du ikke kunnet see af Aviserne. D. 23de. Da jeg begyndte paa dette Brev isøndags, tænkte jeg mig sandelig ikke at det først skulde blive færdigt otte Dage efter . . . men jeg maatte den Dag klæde Moder paa til Souper hos Kongen og Dronningen. Min Fader og Moder blev tilsagt ved 9-tiden, medens vi sade tilbords. Jeg blev ogsaa nævnt, af en Feiltagelse uden Tvivl; men alligevel gjorde det et saadant Indtryk paa mig at jeg blegnede, sagde M. C. [Margery Chrystie] og jeg tror det gjerne, for jeg skjalv over hele Legemet. Hvorfor? Jeg veed det virkelig ikke. Det *var* ikke af Frygt for at komme der, jeg var ikke saa gal; thi isaafald maatte jeg have været præsenteret for Dronningen, hvad jeg ikke er blevet, og jeg bliver det aldrig. Vi bleve ogsaa den Dag indbudne til din Søster paa Mandag; ja, jeg antager at Moder har sagt at Wergelands ere i Byen. De vare i Byen, Tante og Augusta; men Oncle var reist hjem for at prædike om Søndagen; nu er han her igjen. Og Oncle og Tante vare meget mere indladende end ivinter. Hvad Augusta an-

gaaer, saa er hun slet ikke elskværdig; det er ikke det, at hun ikke er smuk, for jeg troer at man finder hende vakker. Nei, men hun taler saa ofte bort i Væggene og siger rene Dumheder (saa er det da bedre at tie, mener du sikkert). . . . .

4. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 16. oktober 1825.

Grundstensnedlæggelsen til slottet (1. okt. 1825). (Oversat fra fransk.)

Nu ere Majestæterne reist, og jeg venter mere Roe for Alle, thi aldrig har der været saa meget Spectakel og Forstyrrelse ved lignende Leiligheder som i denne Tiid. Jeg ønskede dig mange Gange hid, baade for din og min Skyld; her har været saa mange Ting som moere dig; foruden den Musik, som er her altid, har vi havt Fredrikshaldsmusikere hele den Tiid Kongen var her; de have spillet hver Formiddag, og om Aftenen gik de gjennem Gaderne og standsede foran Palæet. Du har nok hørt Beskrivelser over Høitideligheden ved Grundsteensnedlæggelsen, saa jeg ikke behøver at skildre den i Enkeltheder; jeg vil bare fortælle, at det var Fader som gav Kongen den lille Æske med Mynterne i, og at vi, Moder, din Søster og jeg, vare i Amfitheatret ved Siden af Kongelogen; men derfor saae vi heller ikke godt. Om Aftenen gik vi ud og saae Fyrværkeriet, som jeg ikke har seet før, undtagen Raketter. Jeg hørte Folk sige, som har været i Italien og Frankrige, at de nok har seet større Fyrværkeri, men ikke smukkere. . . . .

5. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 5. Febr. 1826.

Musik (Roverud, Schwenke). — Skuespil: „Fjeldeventyret", syngespil i to akter af H. A. Bjerregaard. „Selim, Prinds af Algier", sørgespil i 5 akter af John Brown. (Oversat fra tysk.)

Hvad mig angaaer, saa gaaer det langsomt med Musiken, men jeg spiller dog, og ønskede ofte du var her for at spille og synge med mig. Roverud har spurgt efter dig; han er svært slurvet i sin Undervisning, ganske som da du var her; engang forsømte han fire Gange efter hinanden uden at sige mig til. Jeg skrev da et meget artigt Brev til ham og var som altid Artigheden selv. Nu skal jeg rigtignok lære Noget — — men *hvad* gjætter du sikkert ikke — Generalbas. Du bliver vel forbauset? Nuja, det troer jeg nok, thi jeg finder det selv en smule mærkeligt. Og af hvem, spørger du. Af Schwenke! Har du ikke hørt om ham før, saa vil du nok faae see hans Navn i Aviserne; thi han har givet en Koncert, som jeg har hørt, og hvorifra jeg kom ganske henrykt hjem. Aldrig har jeg hørt Nogen spille saaledes, og aldrig havde jeg kunnet tænke mig noget saadant. Han er slet ikke vakker, hans Figur er lille og uanseelig, han har noget saa sky i sin hele Holdning, og dog, desuagtet har jeg faaet ham saa kjær. Vi ere flere Damer som ønske hans Underviisning deri; vi skal samles hos Mad. Berg. Imorgen begynde vi, hvis det gaaer efter Aftale. . . . .

. . . .

Idag spille de [Privattheatret] en Comedie, som du gjerne havde hørt, „Fjeldeventyret"; man har ogsaa spillet en anden comedie her, som jeg havde ønsket du skulde see. Det var „Prinds Selim". Den blev godt spillet, som man siger, og alle dine elskede „Spillekanter" spillede deri. Jeg havde forresten ventet mig for meget og blev derfor lidt skuffet. . . . .

. . . .

6. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 16. april 1826.

Betragtninger over huslighed. — Besøg hos Wedel. (Oversat fra fransk.)

Jeg sætter mig for at skrive til dig efter et saa langt Tidsrum! For at skrive! Hør, jeg troede for lidt siden ikke mere at kunne det; for at tilstaae dig Sandheden, min kjære Grethe, saa troede jeg jeg skulde døe ivaar, da mit Bryst var angrebet. Men da jeg dog endnu er ilive, vil jeg ikke opsætte længer at skrive til dig. . . .

. . . .

. . . Din Afsmag for Huusvæsenet og din Lidenskab for Aviser ere to Ting, som ikke kan skjules. Ja, jeg kalder det Lidenskab, naar du elsker dem saa høit, at du ikke kan, jeg vil ikke sige, afstaae fra dem, for det vilde være at forlange for meget af dig i den Henseende, men at du ikke kan taale at skuffes eengang, naar du venter dem, uden at græde. Men jeg skal maaskee ikke tale saameget om en Ting, jeg ikke kan dømme om, da jeg ikke har den mindste Tilbøielighed i den Retning; jeg troer imidlertid, at ingen bør lade sig overvinde af en Lidenskab, hvilken den end er, især naar den støder andre. Lad os saa gaae over til Huusvæsenet. Jeg troede at du havde kastet dig over det med hele din Sjæl for at blive fuldkommen i det, døm da om min Overraskelse ved at høre om din Afsky for det. Jeg skal gjerne indrømme, at man ikke kan give sig Lyst paa noget, naar man ikke føler den, og det er tilgiveligt ikke at have den, hvis man gjør hvad man skal. Og dog vilde jeg komme med et men, min kjære Grethe. Naar man altid gjør saa mange Ophævelser, saa mister det gode man gjør, sit Værd, og man trætter de andre. Det gjælder ikke alene det gode vi kan gjøre, for det er ikke ofte vi have Anledning til at øve det, men det gjælder vore simpleste Handlinger; hvis vi gjøre saa mange Omstændigheder, saa byder det vore Omgivelser imod. Desuden, kjære Veninde! maa en Kvinde kunne Huusvæsen for at opfylde sine Pligter som Kvinde, og du veed aldrig i hvilken Stilling Forsynet kommer til at sætte dig; og jeg troer desuden, at det man

gjør modvillig, det gjør man ikke godt. Altsaa — haaber jeg ikke du vil udstøde saa mange Sukke, naar du skal sætte Thee eller bage Kager, eller bære dig saadan, naar du skal gjøre istand Kjøkkenet, at andre faae ondt af dig, f. Eks. Ingeborg. — Saa, det var nok Moral! — Jeg hører dig sige: Hun med sine Breve! Hun skriver dem sjelden; men naar hun endelig gjør det, ere de saa fulde af Moral og Reprimander, at jeg heller vilde være fri for dem!! Ikke et fornøieligt Ord! Du har Ret, min stakkels Grethe, i at jeg maaskee har sat din Taalmodighed paa Prøve, og jeg vil forsøge at forsone dig ved at fortælle dig lidt om mig selv. Igaar for fjorten Dage siden blev Julie og alle mine Elever budne til Julie Wedel. Jeg veed ikke, om du var her, da hun ogsaa indbød mig, og jeg afslog det under Paaskud af at være buden andetstedshen. Dennegang kom Baronessen selv for at indbyde mig, og jeg kunde ikke sige nei uden at være uhøflig, thi, da jeg læste med de smaa Damer, vilde hun ikke have troet, at jeg ikke var rask. Men jeg *var* daarlig, og allerede medens jeg klædte mig, følte jeg at jeg blev værre, og da jeg vel var kommet derhen, tog mit Ildebefindende til. Tænk dig min Fortvivlelse over at være der med Folk, som jeg kjendte lidet til; men Toppunktet blev dog ikke naaet, før Baronessen kom ind ved Souperen i Spidsen for mine Elever for at drikke min Skaal, medens hun sang: Og Skam faae den som ikke ... For at see mig endnu klarere for dig, saa tænk dig mig omgivet af temmelig flaue Herrer som . . . Men det er nok! Dagen efter gik jeg tilsengs, og paa otte Dage saae jeg ikke mine Elever. Jeg begyndte igjen i thorsdags, og fik da to nye Elever, Døtre af Kaptein Krogh, den ældste mellem otte og ni Aar og den yngste paa Julie W.'s Alder . . . . Nu husker jeg hvad du spurgte om i forrige Brev: Generalbas . . . hvad er det for et Instrument? Ja, hvordan skal jeg forklare det? Det er nemlig slet ikke noget Instrument; Generalbassen lærer bare Reglerne for Bassen, saa at man bedre mestrer Akkorderne, kan komponere Musik og læse den Musik som man spiller. Schwenke underviser imidlertid ikke deri; det var bare et af Roveruds Forslag, som ikke blev til noget. . . . .
. . . .

7. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 23. marts 1827.

Familieefterretninger — Spektakler i Klubben „Enigheden“.

. . . . . . Jeg kan ikke forholde dig den vist overraskende Nyhed, at hun [Jette Vibe] for et Par Dage siden er offentlig forlovet med Bureauchef Christian Glückstad, til hvilken Forbindelse Fader med en betydningsfuld Rømmen lod sig forlyde med de Ord: Naar Pjalt kommer til Pjalt . . . . Efterretning om Statssekretaire Dues Forlovelse med den 14aarige Frøken Sibbern har vel naaet dine Øren, men du kan ikke gjøre dig Idee om den dødelige Frygt, hvori Politiet svæver, for at alle Pigeskoler i Byen skal gjøre formelig Opstand. Kongen skal have slaaet Hænderne sammen derover og raabt: O mon Dieu donc! Les dames que diront elles à Stockholm . . . .

. . . . . Derimod har Discordia, den lede Qvind, raset mægtigt, som du da sagtens med lidt Erfaring i Verdens Løb kan forestille Dig; men Sagen Antzée contra Lorentz er for mærkelig til at kunne forbigaaes. Sagen i sig selv er ubetydelig, ja det er en Ynk at den skal være saa lumpen, men stolte og vise Ord ere faldne, som ingen av Oldtidens Philosopher skulde blues ved. Seer Du, Striden reiste sig af for megen Gade eller for liden Gade, af for meget Dør eller for lidet Dør, eftersom de natelskende Klubgjesters subjective Anskuelser divergerede. Antzée forfægtede de gode Borgeres Sag med Mandevid og Mandemod, ja sparede ei sin Haand. Da bliver den Fromme grebet af Overmodets frække Haand, og slængt, som raaden Pære bort man kaster. — Men, da du maaskee har glemt det perisangiske Sprog, saa i bredt Norsk: Antzée vilde have Døren til Spilleværelset lukket, Lorentz aabnede, Antzée lukkede den, Lorentz aabnede med de Ord: Nu skal De, Fanden gale mig! være rolig Hr. Kapitaine; ellers skal jeg, Devele hakke mig . . . A. Det vil jeg, Herren forbande mig! nok see paa, om Nogen vil hindre mig at lukke Døren (gaar hen og lukker den). L. uden at sige Noget,

løber hen, tager Kapitainen i Nakken, kaster ham bort, aabner Døren, og sætter sig igjen til at spille. A (blæser Røgen stærkt) Det seer De paa, mine Herrer! Oberst R. Ja! Det see vi allesammen. — A (sætter sig ned, stønner og fryser). Det var, Herren forbande mig, en Guds Lykke, jeg havde den Contenance, ikke at give den Karl en paa Næbbet. Gik saa ind med en Klage til Directionen, bleve saa begge indkaldte i Directionssamling, vedtog saa L. at betale 5 Sp. til de Fattige, og saa er Visen ude . . . .
. . . . . . Vi have nu faaet et Spiseselskab i Stand hos Madame Paulsen i Liebes Gaard, bestaaende af et helligt Syvtal i de to Holmboer, Odén, Lassen, der siden Markedet har været løvekysk, N. Bull, Lector Møller, et meget behageligt Menneske, og mig. L. Vibe Stakkel er idelig skranten; dog haaber han med Guds Hjælp, at bestaae Examen i Begyndelsen af næste Maaned . . . .

8. Fra Jacobine Aubert til kaptein Frants Aubert.

Aggershuus 23. sept. 1827.

Udflugt til Velo. — Faderens humør.

Kjære gode Broder!

Endskjønt jeg rigtignok ikke vil kunne underholde dig med en Reisebeskrivelse, saasom ingen christiansandsk Reise gik for sig, saa hverken kan eller vil jeg dog længer lade være at skrive dig til. Vi foretoge vel, i Følge med Tante Pethra, der reiste hjem igjen, efter et langt Ophold i Byen, en Tour til Velo paa en Uges Tid, istedetfor den omtalte Reise; men om saa kort en Tour, begriber du selv, kan ei just meget siges. At vi morede os overmaade godt, hvortil saavel Husets Folk som vi selv bidrog, see, det begriber du vist endnu lettere. Imid-

lertid veed du dog ikke, hvem dette „vi“ indbefattede, der virkelig var temmelig vidtløftigt, og det vil jeg derfor skynde mig at berette dig. Kl. 6 om Morgenen nemlig satte følgende Kjøretøi her fra Huset sig i Bevægelse: Johans, dig formodentlig bekjendte Kjærre, med Bureauchefen [Christian Glückstad] og hans Allerliebste; derefter en Kariol med hans Høivelbaarenhed Herr Otto [Aubert]; og til guter Letzt (man bør altid gjemme det Bedste til Sidst), kom en Wienervogn med Hans Herlighed Herr Ludvig [Aubert] ti' Kudsk kjørende min egen høie Person foruden de høist agtværdige Damer: Jette Glückstads og Grethe [G.], Vibes Line og Auberts Julie. Vi havde desuden et stort Skjødebarn med os, der virkelig gjorde os meget Bryderie, især da vi for Regnens Skyld maatte have Kaleschen oppe, men vi holdt det dog med megen Fornøielse ud, naar vi tænkte paa den Underholdning, det vilde forskaffe os paa Velo: Jeg mener Christians Guitarre hermed, maa du vide. Vor Hjemreise var ogsaa meget behagelig, da vi, foruden det vakreste Veir, ogsaa havde den Fornøielse, at Johan og Ludvig Vibe mødte os paa Krogskoven . . . . .

Paa din Geburtsdag i forrige Uge blev din Skaal drukket, begriber du vel, og Enhver havde vist de varmeste Ønsker for dit Vel; men troe dog, bedste Frants, at Ingen nærede oprigtigere [Ønske] for dit Vel, end jeg, der ønsker dig alt muligt Godt, men især deleshed et bedre Humeur, end det der kunde arves af Fader, der sandelig udbreder det Modsatte af Tilfredshed om sig, og forbittrer sig selv og Andre Livet. Med Faders Humeur bliver det snarere bestandig værre end bedre, synes jeg, og jeg gad vide, om der nogen Ting meer kan sætte ham i noget varigt, godt Humør; ærgre ham derimod kan næsten Alt. Du vil heraf kunde gjøre dig nogenlunde Begreb om, hvad du maa vente af Fader, og det vil ei skade, troer jeg, ihvorvel det nok ikke behøves med dig, der altid godt har vidst at omgaaes Fader, og ei, som Henrik før, saa haardnakket paastaaet sine Meninger; thi dette gaaer nu ei aldeles an med ham, om hvem man vel kan anvende den latinske Sætning, som endogsaa jeg kjender: stat pro ratione voluntas, endskjønt jeg rigtignok

ikke veed, om det er rigtigt skrevet; men du forstaaer det vel alligevel. — Skulde du, naar du kommer hid, have Lyst til engelsk Lecture, da vil jeg kunde opvarte dig med: 3 Dele af Byron og 3 Dele af Ossian, oversatte paa Engelsk af Macpherson hvilke Otto og Ludvig have begavet mig med, og de ville altid være til Tjeneste. Jeg har ogsaa faaet en Taschenbuch af Johan, som du vil kunne faae; men alle de Taschenbücher, som Jette Vibe har faaet, ville gaae din Næse forbi, da de skulle til Christiansand med Grethe . . . . .

9. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania d. 6. Nov. 1827.

Selskabelighed. — Rigsretssagen mod statsraad Jonas Collett i anledning af dennes medhold i Karl Johans politik mod storthinget. Dommen lød paa frifindelse, men tilkjendegav tydelig at saavel C. — som kongen — havde „misforstaaet" grundloven. Episoden paa Strømbergs teater 4 nov.

Min kjære Frants!

. . . .

Jeg haver levet i Suus og Duus, tømt mangt et Kruus, skjønt uden Ruus, i de sidste Dage . . . Torsdagen var jeg i stort Selskab hos Lassen, som indlagte Kaart beviser. Han boer nu med Messel og Thrane i øverste Etage i Sadelmager Buschs Gaard, fornylig kjøbt af Gammel Erik for 11000 Spd. og har nu i længere Tid bestaaet sig som en Ulfoklinge. Dette Selskab havde han i lang Tid værpet paa og derpaa gjort det saa glimrende som muligt. Gjæsterne, der beløb sig til henimod 30, bleve opvartede med Brændeviin, Punsch, koldt Kjøkken og forskjellige Divertissements. Først lod Waldemar Thrane sig høre som Catalani med Spil og Sang, i ynde-

fuld Fruentimmerdragt, og huldsalige Grimacer, saa at Generalen ikke upassende lignede ham med en Ølhore. Derpaa nogle Qvartetter med Thrane, Messeler, Møinichen. Med Accompagnement af fuldt Orchester en Sang af Bjerregaard til Dagens Helt, som Impromptu betragtet, ret artig, og som anført af en enthusiastisk Sanger som Lassen, og understøttet af Chorsangere som Wetterstrand, Colban o. a., ikke kunne andet end gjøre Lykke, især 2 Strophe, saalydende:

Gam—gam—gamle Busch bryster sig
Las—las—lassen forlyster sig
Thra—thra—thrane han spiller op
Alle gjør svære Hop
At hilse dig.

Derpaa fulgte Linedands med Lassen som Parer, Andreas Vibe spillede Bagliasso's komiske Rolle med særdeles meget Bifald. Endelig gymnastiske Øvelser, Hestedands, hvor Madame Foureau, Kuhn og den lille sorte Hest viste sig. Værten og nogle af Gjæsterne bleve temmelig drukne, men Lassen har holdt sig tapper bagefter. Rigsrettens Dom over Statsraad Jonas Collett; har du seet af Aviserne. Her fortælles, at man Dagen efter fandt paa Gadehjørner sortkantede Placater med den Indskrift: Mandagen den 29de Oct. Eftermiddagen Klokken 7½ henfoer den norske Constitution ved en roelig og stille Død. Condolence frabedes. Stemningen her er vel i det Hele ikke for den; Collett selv og Rye skulle være meget tilfredse med den. Den 4de Nov. gav Strømberg, som du vel alt har seet af Aviserne, Publicum et „Divertissement"; men fik Stanck for Danck. Jeg fik ingen Billet, da der var en græsselig Rift om dem, og jeg var for seent ude, men der skal have været et græsseligt Spektakel af Piben og Klappen og Skrigen. Divertissementet var hans eget Foster, og skal have været meget slet; men vistnok vare de Fleste komne med den Beslutning at pibe, og deres Iver — ventelig hentet fra Øl og Brændeviin — gik saavidt, at Piber lod sig høre, da Kongens og Sverriges Skaaler bleve udbragte paa Theatret. . . . .

I Huset har Alt været ved det Gamle, naar jeg undtager, at Grethe er reist; Faders Humeur synes mig og at have været bedre, hvilket meget hidrører, troer jeg da, fra en behagelig Efterretning, han fik fra Tante Nægler, den nemlig, at Oncle [Jacques] er frie for sin Arrest, og har faaet Pension som General-Krigscommissair, henved 1500 Rbd., og Tilladelse at fortære dem, hvor han vil, skriver hun . . . .

10. Fra Jacobine Aubert til kaptein Frants Aubert.

Aggershuus 29. nov. 1827.

Episode fra rigsretsdommen over statsraad Jonas Collett. — Teaterforhold. — Spektaklerne 4 nov. paa Strømbergs teater i anledning af „divertissementet fredsfesten". Det blev hilset med pibekoncert, som gjaldt stykket, der var Strømbergs eget produkt (det var før blevet udpebet i Gøteborg) — men pibningen blev af „magthaverne" opfattet som en fornærmelse mod unionsdagen.

Johan underrettede Dig i sit Brev om de politiske Tildragelser her fra Byen, sagde han mig; dog havde han glemt en ei gandske uinteressant Hændelse, som indtraf, da der blev fældet Dom i Rigsretten. Man fortalte nemlig, at den lille Herr Lieutenant Roosen havde sagt saa høit, at Mange af de Omstaaende kunde høre det: „Gud forlade dem, de vide ikke, hvad de gjøre!" Den unge Herre blev nu paa Contoiret, hvor han nok som oftest er soufre douleur, railleret dygtig derfor af sine Camerader, og har formodentlig ved samme Leilighed mærket, at Fader var underrettet derom; thi han kom meget hæsblæsende ned, og forlangte at tale med Fader i Eenrum. I denne Samtale forsikrede han nu Fader, paa det helligste, han havde kun sagt: Fader forlad os vor Skyld! til en Ven af sig, maaskee noget vel høit, det tilstod han; men dermed havde han kun meent, at Gud

skulde tilgive dem at have havt en anden Mening end Dommerne, eller Gud veed hvad for andet Snak, det var han sagde, jeg kan ei mere saa nøie erindre det; men du vil vel nok derom kunne faae nøiere Kundskab hos Fader, ifald du har Lyst, da han nok erindrer det og meget mere. Neppe var man vel bleven kjed af at tale om Rigsretten etc. og om en anden Tildragelse, at en af Skuespillerinderne, Jomfru Ely, var gaaen fra Theateret og skulde givtes med unge Fehr, hvilket dog imidlertid skal have sine Vanskeligheder nu, vil man sige, da han ei skal kunne skaffe nogen Confirmations-Attest, førend man fik et andet, meget rigt, politisk Stof til Underholdning. Den 4de Novembers Tildragelse paa det offentlige Theater er dig vist af flere Aviser nogenlunde bekjendt; men du kan ingenlunde af dem, har du ei faaet nogen privat Efterretning, gjøre dig nogen Idée om den Støi, Allarm og Qvalm det har foraarsaget her i Byen. Af Frøken Frølich, der undertiden kommer herind, hørte vi nu kort efter dette var passeret, at alle Svenske vare, og maatte være desperate (det var hendes Ord) derover; men, at det skulde gaae saavidt, at der skulde skee Undersøgelse, holdes Forhør, hvortil Due er indsendt af H. M., det havde vi ikke ventet, idetmindste ikke jeg. Men, siden det nu er forebragt H. M. paa en høist ufordeelagtig Maade, er det maaskee meget godt, der skeer Undersøgelse, og især at Due er sendt dertil, som jo skal mene det godt med Norge. Den Comission, der er nedsat, som bestaaer af Langberg og Petersen, skal ogsaa udlægge det paa det bedste. Den ene Coureer er kommen efter den Anden, hvoriblandt Grev Rosen og Mansbach; General Stabell blev befalet den ene Dag og maatte reise den Anden til Stockholm, Borgere og Studenter have indsendt Adresser til H. M. kort sagt, her har været, og er et grueligt Spectacle, og det Altsammen, fordi nogle unge Mennesker og fulde Folk have urigtigen udpebet et høist jammerligt Product! quel bruit pour une omelette! Rigtignok har man baaret sig meget pøbelagtigt ad, og pebet saavel ved Kongens som Sveriges Skaal; men der har ogsaa været pebet ved Norges Skaal, det have mange vidnet ved Forhøret, og Emil, der ogsaa var dér, har

forsikret paa det bestemteste, at de samme to Piber, han hørte ved Kongens Skaal, ogsaa lod sig høre ved Norges. Det skal være Everløv, som skal have berettet det; thi Hans Exc. [Statholderen Joh. Sandels; han blev afsat 26de November] skal just være falden i Unaade, fordi han ei har gjort det; vi skulle nu faae en ny Statholder, en Grev Platen. Du har nu faaet meget af denne Materie, maaskee for meget; men det er, som sagt, et righoldigt Stof, og kan umulig udtømmes i et Brev; vi ville derfor gjemme Resten til mundtlig Samtale, hvori dog alt siges meget bedre.

11. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 2. jan. 1828.

Skuespil: „Slægtskabet eller De tre Brødre", komedie i fem akter, af Kotzebue, (oversat av N. T. Bruun). „Edvard af Skotland eller Flygtningens Nat," historisk drama i 3 akter, frit oversat efter Kotzebues omarbeidelse af Alex. Duvals utrykte original ved N. T. Bruun. „Hans og Trine", dialog af Poul Møller. — (Oversat fra fransk).

. . . .

Du kjender den forbistrede Historie om 4de Nov., og du kjender sikkert dens skjæbnesvangre Følger; baade fra Aviserne og forskjellige Rygter, som sikkert ikke have kunnet undgaae at naae dig, min lille Politica. Du kjender da alt det, og dog er det ikke *det* jeg ønsker at fortælle dig. Din Søster har sikkert ogsaa talt til dig om alle Comedier hun har seet; men en Comedie som vi have seet paa Strømbergs Theater, har hun ikke kunnet skildre for dig, da hun ikke har seet den. Den hed: Slægtskabet, ell. De tre Brødre. De to første Gange man

spillede dette Stykke, hørte vi forskjellige Udtalelser derom. Otto syntes for Eksempel ikke første Gang det gik, at Mdm. Hansen havde spillet saa godt som han havde tænkt sig hun vilde gjøre — derimod sagde Andreas Vibe at hun netop den Aften spillede udmærket! Den anden Gang man gav denne Comedie, vare mine Brødre Johan og Ludvig der og vare aldeles henrykte over hende og Hr. Bøcher. Ja Ludvig sagde han havde Lyst til at kaste sig om hendes Hals. Du forstaaer nok at *hun* spillede Grethe og *han* Jørgen. . . . Jeg besluttede at bede Fader om Billetter til den tredje Forestilling. Vi saae den da, og vi vare ogsaa henrykte over dem: de spillede udmærket, men især fandt jeg Hr. Bøcher vidunderlig. Jeg har fortalt dig om den første Comedie efter din Afreise, men den anden, „Edvard af Skotland", har jeg vist ikke nævnt. Madam Dunker spillede Lady Alhol, tænk dig engang! Du er det eneste Menneske, troer jeg, som kan sætte dig ind i, hvor jeg fandt hende afskyelig, skrækkelig, ja saa rædsom, at man kunde blive bange: ... nei, du kan alligevel ikke helt ud gjøre dig en Forestilling om hende! Mad. Dunker og Lady Alhol, hvilken vanvittig Idée! Hr. Meinerts spillede Edvard, ikke daarlig, bedre end jeg havde tiltroet ham, ja i den første Scene enddog meget godt. Men Helhedsindtrykket var dog ikke godt — han kunde jo ikke give sig en anden Stemme og et andet Ansigt. De andre Roller bleve ikke daarligt spillede; Ridderen Argyle blev spillet af Hr. Rieck. Men jeg kjedede mig og jeg var ærgerlig over at se dette Stykke spillet saadan. Jeg blev lidt oplivet ved at see bagefter en lille Scene, komponeret af Lektor Møller. Det er et Stævnemøde mellem to Elever, en Gut og en Pige, som blev meget godt spillet af Fru Augusta Unger og af Hr. Hoppe, især af ham. . . . Hvad mig angaar, foretrækker jeg det offentlige Theater for Tiden! Man har dannet et andet Selskab her, „Det musikalske Lycæum", hvor man ogsaa undertiden har givet Forestillinger, det vil sige Syngestykker. Jeg veed ikke om du kjender Fortællingen Vægtereventyret, som Hr. Hansen har dramatiseret, det vil sige Tykke Hansen — ikke den kjære Mauritz Hansen. . . . Julie Unger spillede Elsker-

inden Rose; det kunde passere; men hun har aldrig spillet før og aldrig sunget offentlig, saa man maa have Overbærenhed med hende. H. Meinerts var Prindsen og Møglestue Nathvagten. Du har nok seet i Aviserne om Farcen Ah! Forfatteren er vor kjære Fætter Henrik Wergeland. Han gjør Løier med de Herrer, som ønske at blive Klokker i Byen. Det er Herrerne Roverud, Ibsen og en Hr. Balchen, Skolelærer her, og 50 Aar gammel! Og i Epilogen har han gjort Nar af Hr. Hansen foruden mange andre Mennesker. Din Søster har maaskee talt med dig om denne Comedie eller Syngestykke. Min Broder Ludvig var en Soldat og . . . en Capucinermunk paa et „bal masqué“. . . . . . .

12. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 23. marts 1828.

Skuespil: „Snedkeren i Lifland“ eller „Peter den stores Reise“, skuespil i 3 akter af Alex. Duval, oversat af N. T. Bruun, „Lige for Lige“, komedie i 3 akter af Marivaux, oversat af N. T. Bruun. (Oversat fra fransk).

Min meget kjære Grethe.

Du siger du kan ikke andet end at holde af mig. Vær altid glad i mig, gode Grethe. Hvis du vidste hvor det er sødt for mit Hjerte at tro mig afholdt, saa vilde du ikke tale saadan. Mit Hjerte er netop blevet saa stærkt saaret, at det er en sand Trøst for mig at vide hvor mine Følelser ere gjengjældte. Mistænk ingen for at have fornærmet mig, saaledes er det ikke, det maa du ikke troe. Alt er som ellers, og det er bare mit Hjerte som føler sig eller tror sig saaret. Men nok derom! ... Idag skal vi hen og see den Comedie, hvor din Søster Jette spiller. Hvad siger du vel? Du er uden Tvivl

yderst forbauset derover; men vent bare, hun er kun en stum Person. Stykket heder: Snedkeren i Lifland, som du sikkert kjender godt; men jeg kjender det slet ikke, jeg har hverken seet eller læst det. Det vil sikkert ikke behage mig; thi Løitnant Scheel skal spille Snedkeren, og du veed, at jeg kan ikke udstaae ham! Hvor jeg ønskede at vi kunde have engageret hid din Skuespillertrup! Jeg vilde misunde dig den Glæde at have seet dem, hvis jeg da kunde misunde dig. Men da jeg ikke kan det, har det voldt mig en stor Tilfredstillelse at høre om den Fornøielse du har havt af deres Forestillinger. Hvad vore Forestillinger angaaer, saa have de været meget ynkelige, siden Foureaux' Compagnie er kommet hid. Hr. Strømberg har givet smaa elendige Stykker, som ingen bryder sig om, og desuden er han en Slubbert; Strømberg, han betaler ingen, ikke engang Frk. Hansen eller Hr. Bøcher. Foureaux' Trup har nylig skilt sig ud fra ham, og nu faar han see, hvor han kan faae Tilskuere fra, thi alverden render til Foureaux' Forestillinger og foretrække dem. ..... Jeg har hørt sige at Madame Hansen og Hr. Bøcher vil faa deres Benefice i denne Uge, og at det bliver: „Figaros Bryllup". Jeg vilde ønske det var et andet Stykke, thi det skal være noksaa upassende, og jeg ønskede i Sandhed at være tilstede, for at see om man fremkalder Mad. Hansen eller ikke. Jeg har ikke været i dette Theater mere end een Gang i Aar; det var nogle Dage efter Nytaar og man spillede: Lige for Lige, men jeg morede mig ikke denne Gang, da jeg fandt at Hr. Hansen ikke spillede saa godt som jeg ønskede. Du veed nok at man i Dramatisk Selskab har spillet [Oehlenschlägers] „Hakon Jarl"; men skjønt jeg fandt at Kaptein Møller spillede udmerket, moerede jeg mig ikke, thi Stykket skuffede mig, og de øvrige Skuespillere tilfredsstillede mig ikke; hverken Fru Lassen eller Fru Rieck, som spillede Oluf, og som var meget smuk.

Men nok om Comedier! Lad os tale lidt om min kjære Frøken Wolff. Jette har nok fortalt dig at hun har hævet sin Forlovelse. Har du ogsaa fordømt hende, uden at høre hvad der er at sige til hendes Undskyld-

ning? Jeg vil sige dig min Mening derom! Du veed at hun boer paa Landet. Nuvel, naar han kom for at see til hende, tog han ofte, for ikke at sige altid, Bøger med, satte sig selv med een, og gav hende een at læse, hvis han ikke læste højt for hende. Og den Dag, da han kom tilbage fra Kjøbenhavn, og hun kom for at møde ham, forlod han hende i timeviis, for at forære Mad. Hoppe nogle Krøller, som han havde med til hende! Samme Aften gik han hen paa Strømbergs Theater, skjønt hun sagde til ham at hun heller vilde tale med ham end at gaa i Theater. Dertil svarede han: „Det kan vi gjøre hos Strømberg." Hvad siger du, min Ven? Vilde du synes om at have en saadan Elsker? Sikkert ikke! Idetmindste troer jeg ikke at Frøken Wolff er saa kold. O, Gud give, at hun blev min Svigerinde! Jeg ønsker det endnu saa brændende som nogensinde.

13. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 24. mai 1828.

17. mai særlig paa kathedralskolen. — Familieefterretninger. — Anekdote om kongen.

. . . . Dette kunde i Grunden være Undskyldninger nok, hvis jeg ikke endnu som en god Undersaat fandt mig beføiet til at tilføie, at vi her i Staden have fulgt Hs. Majestæts ophøiede Exempel, og opsat vigtige Sager, til 17 Mai var vel over. Den gik heldig over her, og General Birch, der ankom Onsdag Eftermiddag Klokken 5, skal have bragt gode Efterretninger fra Trondhjem. Den eneste Fangst for Politiet her var 5 Skrædersvende, der havde været noget høirøstede om Natten i Voldgaden; men hvad bryder man sig om Skrædere i Helvede! De ere alt udsparkede igjen. Af større politisk

Vigtighed var de latinske Drenges Færd paa den Dag, og kunde ikke forbigaaes af Hs. Majestæt med taus Foragt. Ich will Dich die Sache mit Umständen erzählen, da den — efter Ephorernes og Stsr. D[iriks's] Yttring — kunde havt uberegnelige Følger. Da jeg kommer i Skolegaarden Klokka 9, seer jeg en Politibetjent ifærd med at gaae op i Rectorens Rum, men ved Synet af mig vender han om og angriber mig, sigende: Drengene deroppe raabe ud af Vinduet: Den 17de Mai; det er dog ikke passende. Hvortil jeg svarer: Nei det er det ikke; nu gaaer jeg derop, saa blive de vel rolige. Han: De have raabt saa stærkt, at mange Folk ere blevne opmærksomme, der staae 3 svenske Tjenere udenfor, Skildvagten har hysset paa dem, og jeg har seet op til dem; de have seet mig, men bryde sig ikke derom; det er dog ikke passende. Jeg: Nei det er vistnok; nu gaaer jeg derop. Dermed lod jeg Manden staae, eller gik fra ham, thi det forekom mig, som han fulgte mig nogle Skridt, og jeg talede da Noget til 2den Klasse, hvor jeg skulde læse, og hvor det Anmeldte efter mit Skjøn havde passeret, om det Uanstændige i saadan Støi og Skraal, hvorved de Forbigaaendes Opmærksomhed blev vakt, men det faldt mig ikke ind at gjøre Sagen til en politisk Forbrydelse, jeg omtalte derfor aldeles ikke, hvad de havde raabt, og det Farlige deri. Klokken 11 kommer General m. m. Wedel ind i Skolegaarden, og bringer Rector Ordre fra hans Majestæt (De skulde efter hans Sigende have raabt: Hurra for 17 Mai), at undersøge Sagen paa det Nøieste og strengt afstraffe de Skyldige, tilføiende, at han havde Sammes Ordre at begive sig til Statsraad Diriks for at befale ham det samme. Jeg havde alle Timerne om Formiddagen og Eftermiddagen paa Skolen, fik da Kl. 12 Ordre fra Rector at holde Klassen igjen Kl. 1 — ligesaa skede i de øvrige Klasser — da Statsraad Diriks og Ephorerne vilde komme. Kl. 12½ blev Rector nedkaldt til dem, og var saare længe nede, kom op igjen i min Klasse og nedtog Skolelovene af Væggen. Klokken blev 1½, jeg meget sulten, han kom op igjen for at see, om Alt var i Orden; jeg tog mig da den Frihed, ude paa Gangen at spørge ham, om jeg og skulde pines med Faste, og ytrede Ulyst til at

blive der længer; han trøstede mig med, at de strax vilde komme. I dets Sted bleve samtlige Lærere nedkaldte, hvor da Statsraad D. kortelig fremstillede Kongens Befaling, den Fare som truede Skolen og dens hele Øvrighed, hvis Sagen ei blev tilstrækkelig oplyst, og opfordrede os Alle til at være ham behjælpelige. Men jeg mærker, at jeg med den hidtil brugte Omstændelighed ikke vil blive færdig, om jeg saa havde 100 Penne og Fingre af Jern — for at tale homerice (du skal faae føle, hvad det er at opfordre en pedantus, a, um til udførlige Relationer). 2 Klasse blev da erkjendt for den skyldige, og de øvrige dimitterede Kl. 2. Hiin blev forhørt til Kl. 3, og 7 Drenge — 2 paa omtrent 12—13 Aar, den ene den dig vistnok bekjendte Theodor Glückstad — angave sig som skyldige. D. lovede dem paa egne og Ephorers Vegne at anvende al deres Indflydelse til Stympernes Fordeel, og skiltes fra dem som en øm Fader med de Ord: Farvel mine Børn. Han var tydelig rørt af deres Taarer og synlige Jammer, og ytrede nedenunder, at han syntes, de vare strengt nok straffede, imidlertid maatte han melde Sagen for Kongen; tillod derhos Rector at lade dem gaae hjem til Klokken 4; Sagen hvilede til Onsdagen, da Ephorerne indfandt sig paa Skolen, og erklærede for Rector, at de overlode til ham at afgjøre Sagen, straffe eller tilgive de Skyldige efter Behag; trene derpaa op i den berygtede Klasse, hvor Biskoppen holdt en faderlig Formaningstale til dem. Torsdagen først proclamerede Rector Amnestie — og dermed er maaskee den store Krig endt, af hvilken læres, hvad Comikeren saa skjønt har sagt, at latinske Drenge ere ikke at skjemte med. Hvorvidt jeg ved denne — jeg vilde udentvivl igaar, da jeg blev afbrudt paa dette Sted ved min Doctors Komme, have fortsat saaledes — er falden i Unaade ved min Ligegyldighed i en saa vigtig Sag, og enkelte frie Ytringer, vil snart viise sig. Thi for kort Tid have — det være for det første imellem os — høie Vedkommende adspurgt mig, om jeg skulde have Noget imod at blive gjort til Conrector ved Skolen — Noget, som jeg, efterat Prof. Rosted har erklæret sig dermed tilfreds og nogle andre Indvendinger, jeg havde, ere

blevne besvarede, ikke har troet at burde afvise. Men det skulde sandelig ikke smerte mig, om der blev Intet af, da det vilde blive en i mange Henseender ubehagelig Stilling.

Andreas Vibe og Paludan afreiste først den 16de Mai herfra med Dampskibet Oscar til Bergen og komme vel neppe saa snart til Trondhjem, som du har ventet. A. bad mig hilse dig venskabeligst, og ytrede Frygt for, at du muligt skulde være i Levanger, naar han kom did, saa han blev berøvet Fornøielsen at komme til dig. Men det tør vel flaske sig, haaber jeg. Colonien anstiftede — skjønt dets høire Arm, L. havde løsrevet sig og sat sig i temmelig langvarig Frihedstilstand, der endte sig for nylig med et 10 Dages Fængsel paa Rigshospitalet — i et Afskedslag, ogsaa for ham, hvor naturligvis Paludan og Broderen L. ogsaa vare indbudne, da den havde ham saa Meget at takke for et Kunstgalleries Udsmykkelse, hvis Lige vanskelig vil findes, at den ikke kunde skilles fra ham paa 10 Aar uden at give de eclatanteste Beviser paa sin Erkjendtlighed. Visen med de flere smaae Løier, som henhøre hertil, vil han maaskee selv kunne meddele dig, om du ønsker det . . . O. Holm, der forlod mig for nogle Minutter siden, . . . var den Stakkel skrækkelig tegnet i Ansigtet, nu ikke alene blaa og rød, men og med utallige sorte Pletter derimellem. Han er en brusende Patriot og Dramatiker i den Grad at han om Aftenen er aldeles ude af Stand til at bære sine Følelser. Han gjør det vist ikke længe mere, og det var sandelig at ønske . . . Jeg har tænkt mig om, hvad Mare jeg skulde skrive dig til værd at vide, men nu, Politica tør jeg ikke være ved, the mere end een Gang kom under Skoleforhøret de Linier af Wessel mig uvilkaarlig i Hovedet. Svensken jeg slet intet ændser. — Han for nær er vore Grændser. — Fik nu Landet Krig med ham. — Hvis var Skammen? Autors Skam. Smaahistorier lade sig desuden bedre fortælle end skrive, og du udebliver jo ikke længe. I Familien er det ved det Gamle — naar undtages, at Fader har været lidt Feberpatient, og er mere vanskelig at omgaaes end nogensinde. Ludvig bliver ligesom lidt lysere for Ringorme . . . .

. . . . Med Glückstads Fruentimmere begav sig for noget siden den høist lyksalige Hændelse, at, da de vare ude paa en Kjøretour med Jesper Seip som Kudsk og holdt stille for at lade Kongen, der tog sig en Ridetour, passere, behagede det deres Hest at gaae tilbage med Vognen, saa de væltede i Grøften. Kongen strax nede af Hesten, Kavaliererne efter for at redde, og var da Hs. Majestæt, efter at han med megen Utaalmodighed havde raabt efter eau de cologne, saa naadig at besprænge Damerne med høistegen Haand. Da han nu tilmed havde det Galanterie senere at sende en Kammerherre op til dem for at spørge om deres Befindende, saa ere de blevne saa hengivne med Sjel og Krop. Ja Jacobine, der havde stødt sin ene Fod en Smule, skal have erklæret, at hun hellere vilde have brukket Benet end undværet Hændelsen . . . .

14. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 3. sept. 1828

Rejse til Velo. — Louise Thaulow.

Min kjære kjære Grethe!

Efter i saa lang Tid at have underholdt mig med dig i andre Sprog, lad mig dog endelig og engang gjøre det i mit kjære Modersmaal. Det taler jo ogsaa fra Hjerte og gaar til Hjerte, og for os vel: egentlig mer end noget andet Sprog; derfor endnu engang, idag vil jeg tale deri til dig, haaber ogsaa, du engang imellem gjør det til mig . . .

Jeg tror, jeg lovede i mit sidste Brev at skrive dig Noget om min Hadelands-Reise . . . Vi morede os idethele meget godt [paa Velo]; dog kan jeg ikke negte, at jeg vilde have moret mig mere, om den syge Juul med Familie [ei]

havde været der. Vi vare to Gange over paa den lille Øe og kogte vort Thevand derude paa den frie Mark og var den sidste Dag oppe paa Sølsbjerget, som du veed Talen var om ifjor at gjøre en Udfart til. Der var en deilig, vid Udsigt derfra, og det var i det Hele en behagelig Tour. Den gode Tante Louise [Thaulow] var samme Dag sat afsted til sine Venner i Gran, som hun allerede skulde være gaaen til, da vi kom, men opsatte Touren for sine kjære Søsterbørns Skyld, der dog atter joge hende afsted ved deres Ærten, Tærgen, Maliciøshed et langt etc. Disse Egenskaber gjælde dog kun mine kjære Brødre, endskjønt du just ei maa troe jeg generte mig for at sige hende Allehaande, naar hun brugte sig formeget mod Jette E[cleff]; jeg var sandelig forundret over mig selv og over mit Mod. Men jeg troer nu, at naar Mennesker saa ganske kaste Baand og Tvang, saa formindskes meget det Tunge ved at sige Folk Ubehageligheder, lige i Ansigtet . . . Det vilde vist have moeret dig at see hende i hendes Bisterhed; thi hun var i Sandhed latterlig at høre paa. — Naar hun begynder, er hun som et surrende Hjul, det ei er Muelighed at standse; thi, at hun nogensinde kan forstaae Raison, det veed du nu vel er en Umulighed i en dobbelt Henseende: Først fordi hun ei har Forstand eller Fornuft til at fatte den med, om hun hørte derpaa; men for det Andet fordi hun, som sagt, taler i et væk selv, og altsaa ei kan eller vil høre paa Andre.

15. Fra Jacobine Aubert til kaptein Frants Aubert.

Aggershuus 11. sept. 1828.

Madam Wexschalls optræden i Christiania.

. . . . . Ogsaa min Veninde med samt hendes Søster have gjort en lang Tour til Kjøbenhavn, saa du seer at

mange have været forreiste denne Sommer, kun jeg arme Stakkel har siddet hjemme, naar jeg undtager den korte Hadelands Tour, som dog alligevel var bedre, end om jeg sletikke havde reist; men jeg Stakkel, som saaledes har siddet hjemme, har dog havt en Kunstnydelse, som er gaaet min reisende Venindes Næse forbi, hun som dog var i et af Kunstens sande Hjem, hvor den samme Dame bor, som jeg var saa lykkelig at see, jeg mener Madam Wexschall, jeg veed ei om, du kjender hende. Dog hun var vel neppe bleven Skuespillerinde i din Tid, da hun dog lader til at være taalelig ung. Jeg saae hende to Gange, dog ei da hun spillede Scener af „Axel og Valborg“, og hvor den berømte Rosenkilde ogsaa spillede, skjønt ikke deri, som du vel kan begribe, da du vel veed, han er en Comiker, og som jeg vel havde ønsket. Dette skulde nu ikke skee; men saa saae jeg hende derimod i Scener af en ny Vaudeville, Heiberg har oversat af den franske „la somnambule“, som derfor hed „Søvngjængersken“, og hvori hun aldeles indtog mig. Det havde ogsaa noget ganske unheimlicht ved sig at see hende gaae i Søvne: jeg saae hende for mig i flere Dage bagefter. De her nu værende Tyroler-Sangere, som alle synes overordentlig godt om, har jeg endnu ei hørt. Jeg vilde ønske, du kom, medens de endnu vare her, ifald du bryder dig derom; men jeg troer ogsaa, du vilde, da baade Musikyndere og Ikkemusikyndere have synes derom . . . .

16. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 19. sept. 1828.

Politiske betragtninger. — Wergeland (Siful Sifadda). — Prof. Hansteens reise til Sibirien.

For den, der aldrig før skrev Vers
Du indser, det er ingen Skjerts
At skrive dem for første Gang,

Men bringe Ønsker uden Sang
Det gaaer ei an.
Mit Ønske lyder so:
Ifjor du blev en Mand,
Men Mand og Mand er to;
Thi bliver du iaar
En af det ægte Slaget,
En Adam med sit Maard,
Af Adams Ribbeen taget. . . . .

Men jeg synes at høre En raabe: Gaae ei videre, det anstaaer dig ei — og vil jeg derfor i solut Stiil udføre ydderligere mine og Familiens Ønsker paa denne Dag, som ere: at du maa fremdeles leve mange glade og lykkelige Aar . . . . Da jeg var oppe hos Moder i Formiddag for at gratulere med den Førstefødte, bad hun mig sige dig, at du var hendes første Tanke imorges; der hørte jeg og Qvinderne yttre Noget om Peber og s. v. Siden har jeg til Middags drukket din Skaal hos Mutter Michel med Ludvig, B. Holmboe og N. Bull, cand. theol. laud. Hvad Under da, at mine Tanker toge en noget sublim Fart? Skulde den have været saa sublim, at du ikke følger den, da skal jeg, om det bliver mig muligt, commentere derover i Vinter . . . . .

Nu for Tiden har du jo den store Grev v. Praten og alle de smaae Pratmagerne dicht bey der Hand, saa har du formodentlig Mere end Nok af Politica. I Patrouillen [Nr. 63—64 1828] kan du læse om de svenske Stridigheder i Anledning af 17de Mai. . . . Literairt Nyt er, at Siful-Sifadda har været herinde en Ugestid og medbragt Subskriptionsplaner til et fædrelandsk Sørgespil om Sinclar's Død, som han troer skal have Kræfter — at Lector Keilhau i 12 Dage har reist fra Finmarken til Berlin — at Professor Hansteen har faaet et Brev med Næb og Kløer fra Hs Majestæt. Men denne Sag, som du maaskee slet ikke kjender, maa jeg vel fortælle lidt udførligere. Hansteen var ikke før ankommen til Petersborg, førend han skriver Regjeringen til, at han ved at raadføre sig med sin Commissionair derhenne har fundet, at hans bevilgede Reisepenge ikke strækker længere end til at komme frem til Irkutzk eller hvor Fanden det er, og at han efter den knappeste Beregning behøver 5000 N. Sp. som Tilskud for at kunne

fuldende Reisen; han afgaaer i det visse Haab. Statsraadet her har været i den yderligste Befippelse, men omsider gjort den for Hansteen muligst favorable Indstilling. Den kongelige Resolution lyder omtrent saa: Hs. Majestæt har med allerhøieste Mishag erfaret den ubegribelige Skjødesløshed, hvormed Pr. Hansteen har gjort Overslag til de Reiseomkostninger, som Staten saa velvilligen tilstod ham. Hvis det ikke var, fordi Nationens Ære paa en Maade blev prostitueret derved, da maatte man overlade til ham at sørge for sig selv. Men da Sagen nu maa ansees som Nationalsag, saa tilstaaes ham et rentefrit Laan af 5000 Daler, om hvis Refusion i sin Tid tages nærmere Bestemmelse, men paalægges det derhos Regjeringen at fordre det strengeste Regnskab af ham for Pengenes Anvendelse. Det paalægges fremdeles vedkommende Depart. at give ham en ordlydende Copie af denne Beslutning . . . . . .

17. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 12. okt. 1828.

Skoleforhold.

. . . .

Lad mig blot sige dig, at Amundines Ophold i Kjøbenhavn havde sin fornemste Grund i at hun gjerne vilde see, hvorledes man gik frem i Instituterne dernede og i den Hensigt ogsaa var hos sin forrige Lærerinde, hvor hun fik Oplysninger, som har gjort at baade hun og derefter jeg, have foretaget Forandringer i Skoleundervisningen, som jeg ikke troer at være gale . . . Det vigtigste deraf er, at man mundtlig oversætter fra Fransk til Tydsk og fra Tydsk til Fransk . . . . Her er nu en Mad. Duclo, som informerer i Fransk, hvilket du vel af Aviserne har seet, hos hvem jeg havde Lyst, at du skulde gaae med mig, men, da du

ikke er her, saa vil jeg ikke heller gaae. Doris Lammers gaaer der et Par Gange om Ugen for at faae mere Dristighed til at tale. Iforgaars var det Amundines Geburtsdag, jeg veed ei, om du erindrer det, og hele hendes Skole, eller rettere alle hendes Elever, forærede hende den Dag et Guld-Uhr med Guld-Krog til, ledsaget af et dertil passende Værs. Jeg forærede hende en fransk Bog, der temmelig nylig er kommen ud: Mémoires de Josephine par Mademoiselle Norman, hvilken er dediceret til Keiser Alexander. Den bestod af tre store Dele . .

18. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus d. 23de November 1828.

Skuespil: „Fred med de Døde“, lystspil i 3 akter af Raupach, bearbeidet af N. V. Dorph. „Hvem der kommer først til Mølle“, af ? ? „Pigen fra Landet“, komedie i 5 akter af Wycherley med ændringer af D. Garrick; oversat af N. T. Bruun.

. . . Fader og Moder ere endnu i Det dramatiske Selskab, og jeg har der seet tre Comedier, ja vel egentlig fire, da der spilledes to Smaastykker første Aften; men, da din Søster Jette formodentlig har detaljeret dig dem temmelig nøie, saa vil jeg kun ganske løseligt berøre dem. Det andet Stykke blev bedst spillet, synes mig. Kjender du det? Det heder „Fred med de Døde“ eller „Lader de Døde hvile“. I det Sidste „Hvem der kommer først til Mølle“ spillede din forrige Favorit og en ganske ny Skuespillerinde, som endnu aldrig før havde viist sig, og som du dog kjender lidt til: Hanna Widing. Hun spillede Emilie, den blege Landsbyskjønhed — du husker vel den Rolle? Men kan du gjette til hvilket Stykke man kom og bød Moder Rolle forleden? Neppe gjør du det mere end de Vibeske Damer, som ei kunde. Det var til et Stykke, som aldrig har været spillet paa Privattheatret, og

som du meget godt kjender, ja ualmindelig godt; thi jeg mener saamen intet Andet end — Erasmus Montanus. Man bød Moder hendes forrige Rolle; men hun tog ei imod den, da hun var meget stærkt forkjølet, saa jeg hverken veed, om det kommer til at gaae, eller hvorledes det er besat. Jeg skal betvivle, de faae nogen bedre Degn end Andreas Vibe; jeg kan ei engang tænke mig, hvem de skal faae dertil, da Ole Holm ei meer spiller, skjønt han er i Selskabet. Du faaer nu i Morgenbladet læse alle de Recentioner, som før stode i Aftenbladet med samme Underskrift [R ɔ. Ole Rein Holm], som du vel kjender; men, jeg forsikrer dig, du kan ei deraf ganske faae et Begreb af vore nye Skuespillere, idetmindste ei af Alle. Isøndags endelig var næsten hele Familien der, det vil sige Herrerne, Damerne fra Vibes, dine Søstre og Brødre, jeg og alle mine Sødskende, undtagen Frants og Henrik, som vare anderswärts engagiert; endelig saae vi da disse nye Skuespillere og det saameget omskrevne Stykke „Pigen fra Landet“, og naar jeg siger dig, at jeg tog derhen med temmelig store Forventninger saavel om Stykket, som om Spillet, saa vil du maaskee ikke finde det underligt, at jeg siger, jeg fandt begge Dele langt under min Forventning. Du kan ei forestille dig, hvilken ærgerlig Person denne Hagelund er. Ihvorvel man ingenlunde roser ham i Recentionerne, saa faaer man dog langtfra ikke de ringe Tanker om ham, som han fortjener . . . jeg fandt ham endnu væmmeligere og modbydeligere, end jeg havde ventet. . . . . Han er ikke engang vakker i mine Øine, men tvertimod styg. . . . .

19. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 14. Jan. 1829.

Litteratur: „Amalie Mansfield“ og „Mathilde“ er af Sophie Cottin „Delphine“, af Madame de Stäel, skrevet paa Coppet 1802.

Skuespil: „Det stille Vand har den dybe Grund“, lystspil i 3 akter af Beaumont og Fletscher, oversat efter Schrøders bearbeidelse af K. L. Rahbek, „Theaterfeberen“, lystspil i 3 akter af Carl Schall, oversat af K. L. Rahbek, „Den Døvstumme“, historisk skuespil i 5 akter af Bouilly, oversat af Brun Juul.

Det er allerede længe siden, jeg har læst Amalie Mansfield. Det undrer mig, jeg ikke har talt med dig om den, da du sidst var her, siden jeg just dengang læste Delphine, som i ingen Henseender behagede mig saa godt som Amalie. Jeg fandt Meget i Amalie overmaade godt: Sproget først, at Forfatterinden saa, næsten kan jeg sige, udmærket godt, har vedligeholdt den stolte Moders Characteer; at man deraf tydelig seer, hvor galt det er af Forældre at ville gribe ind i deres Børns Skjæbne: Alt dette og Mere synes jeg, som sagt, meget godt om; men, at en Dame vil skildre saa sandseligt, kan jeg ei just synderlig lide, og jeg troer som du, at jeg neppe nogensinde læser den mere. Jeg gjør mig heller ei Idée om saadanne rasende Lidenskaber, saadan afsindig Kjærlighed. Afsindig kan jeg kalde den nogle Steder, og mig syntes dertil hørte Velskens hede, kogende Blod, men Tydsken holdt jeg ei for *saa* forskjellig fra os Nordboere. Det maatte mangesteds være gruelig ondt for dig at læse den høit; jeg troer neppe, jeg i dit Sted havde gjort det. Kan du ei faae Mathilde? Den vilde jeg dog heller anbefale dig. Deri er nu ogsaa rasende Lidenskab; men den synes mig dog overeensstemmende med en Sydboers Characteer, og desuden overskrider den ei alle Skranker. Denne Bog er meget vakker, synes mig. — Du siger i dit forrige Brev, at du gjerne havde hørt mere af Comedie-Snakken. Nu vel da! denne Gang tænker jeg ogsaa at opvarte dig dermed. Først og fremst maa jeg da tale lidt om vor egen . . Jeg maa da fortælle, at Louise Vibe indhøstede meget Bifald, og sandt er det, at hun spillede inderlig hyggeligt. Hun har en saadan Utvungenhed og Naturlighed i sit Spil, Manerer og Alt, at hun virkelig forundrede og behagelig overraskede mig. Ogsaa Line og Jette [Vibe] spillede godt; dog maa jeg tilstaae om denne sidste, at naar det kommer til Stykket, spiller hun mindre godt end jeg venter. Saaledes var det ifjor, saaledes iaar. Hun

mangler da det rette Liv og udfører Rollen med en vis Mathed og Eensformighed. Dette er naturligviis mellem os. Du har nu seet Broder Ludvig og Andreas [Vibe], og veed hvor prægtig især denne sidste er, saa jeg ei vil berøre ham videre .... Nu nok herom og til det offentlige, som du jo rigtignok har faaet en nøiagtig Beskrivelse over af Jette Vibe; men en god Vise kan jo ei quædes for ofte, og du vil jo gjerne høre det. To Comedier har jeg da seet, siden jeg sidst skrev dig til. Ved den første morede jeg mig meget godt. Det var: Stille Vand har dyb Grund. Jeg saae fire for mig nye Acteurer og Actricer den Aften: Saabye, Giebelhausen, van Deurs og Jomfru Keil. Saabye især leed jeg meget godt: et overmaade behageligt Organ, næsten som Bergs; men det er Skade, at ei Giebelhausen har bedre, da han ellers spiller brav. Dog, da han er saa ung (man siger, mellem 18 og 19 Aar) og hans Organ just er saa spædt, kan man haabe, det skal blive bedre. Jeg morede mig godt den Aften, uagtet ei Berg spillede, da han endnu ei ganske var helbredet. Du maa vide, at det har behaget Line og mig at slænge et uhyre stort Behag paa ham, som rigtignok nu er aftaget hos mig, da jeg desværre har hørt Ting om ham, som jeg ei ønskede. Den anden Gang jeg var paa det offentlige Theater, saae jeg „Theaterfeberen", hvorved jeg aldeles ikke morede mig, uagtet næsten alle spillede godt; men det var da et kjedeligt Stykke! Hr. Berg sagde nu vel en Prolog frem; men deels sagde han den ei synderlig godt, som du vel af Aviserne har seet, deels kunde det ei forslaae synderlig, da den var meget kort og kun i Anledning af det nye Aar, hvori man var traadt ind. Jeg har nu i denne Tid havt overmaade stor Lyst til at see Den Døvstumme; men Alle, som have seet [det], synes ei om det, saa jeg nu ei veed, om jeg gjør det eller ei. Du maa vide, jeg har som Barn flere Gange læst det Stykke med en særdeles Interesse og altid da ønsket at faae det at see. Om jeg nu vilde synes saa særdeles godt om det, veed jeg rigtignok ikke, da jeg ei har kunnet faae det laant; men Barndomsminder ere dog altid kjære, saa jeg endnu har Lyst dertil ....

20. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 15. Marts 1829.

Theaterforhold. — Skuespil: „Den lille Hyrdedreng“, idyl i 1 akt af Oehlenschläger. „De to galeislaver“ af Carmouche, Poujol og Boirie. „Feiltagelserne“, komedie i 5 akter af Oliver Goldsmith, oversat af Schwarz.

. . . .

Af hvad der maaskee interesserer dig meest, har jeg dog ikke saa lidt at fortælle, jeg mener Comedierne, som jeg har seet nogle af. Jette Eckleff var i Byen i Markedet, og da saae jeg et Par med hende, som jeg nu vil omtale. Jeg havde saa meget ønsket at see den lille Hyrdedreng, hvori Mad. Bøcher, Hr. Berg og Saabye, det Trio, jeg holder saameget af, skulde spille saa fortrinlig; men den [Dag] som vi kunde følge Jette E. paa Comedie, blev averteret Galeislaverne, som jeg ei brød mig synderlig om at see, deels fordi man ei havde roest det Stykke for mig, tvertimod, og deels især derfor, at under Bergs Sygdom havde Saabye faaet hans Rolle, og vel spillet den meget godt, men dog ei som Berg. Tænk dig derfor min Glæde, da vi faae Placaten og see, at Berg spiller sin gamle Rolle, og Saabye derimod den, som Boiflin ei havde gjort videre rart. Jeg tog da derhen med megen Fornøielse og morede mig meget godt, bedst af alle de Gange, jeg har seet Comedie i de senere Aar. Du skulde høre Bergs Stemme. Det er den deiligste *jeg* har hørt. Hvad Udtryk han kan lægge i Ord! Hvilke Følelser! De kunne trænge lige til Sjælen; idetmindste gjorde nogle Ord af ham i denne Rolle (François) det hos mig. Ogsaa Saabyes Stemme er vakker, hjertelig, rørende, men det er ei for mig som Bergs. Du seer nu vel heraf, at han er Yndlingen, som jeg ogsaa troer, jeg skrev om sidst, og du kan derfor begribe, om det har været mig behageligt at høre Andre sige, de ei kunde lide ham, og have at dadle paa ham. Dersom du nogensinde skulde faae see ham, saa vil jeg forud sige dig, at han desværre er meget liden, og, at det just ei er sagt, hans Stemme vil saaledes fortrylle dig, da der gives andre, som ei finde den som jeg. Jeg vil heriblandt nævne dig Frøken

L[ammers], som for første Gang kom paa Comedie paa „Feiltagelserne“ for nogle Uger siden. Den Comedie havde jeg nu slet ikke ønsket, hun skulde seet først, da hverken Saabye eller Berg var synderlig til sin Fordeel deri. Ludvig havde nemlig seet det, og paa mit Spørgsmaal, hvorledes Berg havde spillet Hasting, gav han mig det Svar: „Jeg lider ei Berg som Elsker; han var kold; jeg kan overhovedet ei mere lide ham. Ja, jeg ikke heller“, var Jette ei seen med at tilføie . . . Det har været saa meget ærgerligere at høre paa Ludvigs Tale om ham, som han var allermeest til at ophøie ham i Begyndelsen, og sagde blandt Andet: at vi Damer maatte blive indtaget af ham, hans deilige Organ og hele Væsen, talte om hans store Beskedenhed, hvorved jeg rigtignok yttrede min Forundring, over hvor Nogen kunde vide det, førend man kjendte det mindste til ham ellers. Jeg saae nu ogsaa det Stykke, da det anden Gang blev spillet, og fandt, at han spillede den Rolle, paa et Par Steder nær, saa godt som den kunde spilles. Jeg ventede nu med Begjærlighed at høre, hvad Amundine havde synets om Skuespillerne, og især, hvad hun havde synets om Berg og hans Stemme, og du kan derfor troe, jeg fik et dygtigt Kjølepulver ved at høre hende paa den ene Side sige: „Berg bliver da nok ikke min Yndling, Jacobine. Jeg synes bedre om Giebelhausen“; og Jette paa den anden Side: „Hører du det, Jacobine?“ Amundine har nemlig været fortryllet af en Skuespiller og dennes Stemme, Foersom, og hun vil nu have, enhver Stemme, der bliver omtalt som smuk, skal ligne den, og det havde Bergs ei gjort . . . Dagen efter saae vi Den Døvstumme, som, i hvormeget den end behagede mig at læse som Barn, ei morede mig synderlig at see, uagtet næsten Alle spillede godt. Den interesserer at læse ved den historiske Fortælling, den indeholder, men det er ei ved Udførelsen, den behager. . . . .

21. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 16. April 1829.

„Kabale og Kjærlighed“, sørgespil i 5 akter af F. Schiller, oversat af K. L. Rahbek.

. . . .

Du beder mig sige dig, hvorledes jeg morede mig paa Kabale og Kjærlighed, og det vil jeg; thi seet det har jeg, da det blev opført tredie Gang, ihvormeget jeg end frygtede for at blive syg den Dag, og saaledes blive forhindret. Nu, jeg kan ikke beskrive dig, i hvilken Spænding jeg var Dagen før og samme Dag det blev spillet, da jeg vidste, jeg skulde faae see det: jeg kan virkelig sige, jeg var syg af Angest for at blive syg. Jeg var nemlig bange for at faae mit Sting, som jeg, for ikke længe siden, havde havt to Gange, kort efter hinanden, og denne min Frygt gjorde mig, om just ei syg, saa dog saaledes, at jeg ei befandt mig vel. Nu jeg kom der da endelig, og fandt mig . . . . skuffet! Du forundres vel, kjære Grethe? Men nøiere betragtet, var dette ikke forunderligt. Jeg vil omtrent sige, hvoraf jeg troer, det kom. For det første havde jeg altfor store Forventninger, og det duer aldrig. At disse vare saa særdeles store, kom deraf, det tilstaaer jeg, at Stykket havde gjort saadant Indtryk paa Jette, og fremkaldt hendes Enthousiasme for Berg. For det andet studerede jeg Stykket for meget i Forveien til ret at kunne faae Illusion derved, og endelig for det tredie gjør jeg ikke saa meget af det Stykke, som Jette, og jeg troer, de Andre gjør; thi da jeg læste det igjennem, var der intet andet Sted, som rørte mig, end hvor Faderen formaner Datteren og bringer hende fra Selvmord; Ferdinands græsselige Lidenskabelighed og Fortvivlelse gjorde snarere et ubehageligt Indtryk paa mig. Men uagtet denne min Følelse ved Stykkets Læsning, troede jeg dog, det vilde blive anderledes, naar jeg saae det, og Ferdinands Rolle saaledes udført, som saa Mange sagde. Nu, godt spillede han sikkerlig; men han spillede mangesteds bedre første Gang, det sagde Jette, som var der ogsaa den Gang, og det maatte han sandelig have gjort, om

han skulde have opvakt nogen Enthousiasme hos mig. Mere tilfredsstillet fandt jeg mig derimod med Mad. Bøcher, men især med Saabye, som efter mine Tanker spillede bedst, ihvorvel jeg ogsaa nogle Steder syntes, han kunde sagt det lidt bedre. Amundine og jeg have derfor besluttet ei at læse en Comedie, førend vi see den, men vel efter, og hun brugte i den Anledning samme Udtryk som Otto forleden Dag. „Vil du gaae paa Comedie for at være Recensent, saa læs Stykket forud; men vil du gaae der for at more dig, saa læs det bagefter.“

22. Fra kaptein Henrik Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 18. Mai 1829.

Torvslaget.

Min meget kjære Broder.

. . . .

. . . .

„Hvad? skal jeg da intet høre om den berygtede 17. Mai?“ Det er en farlig Sag at tale om! — farlige politiske Tider! Voldsomme Tider!!! Sandt at sige veed jeg ikke stort derom. Vel har jeg været selv paa Torvet mell. Kl. 11 og 12 og seet, hvorlunde Jægertrops saavel tilfods som tilhest i Gaapaamarch og Cariere have molesteret og overredet fredelige Borgerfolk. — Jeg har seet hvorlunde „Skipper Børre“ [opnavn paa statholderen grev Platen] med Adjutanter, hvoriblandt Een i svensk Uniform, ride gjennem Gaderne; uagtet alle saadanne Pirringer er Folket forblevet roligt og ingen Uorden er begaaet. Aarsagen skal have været: at en Deel Folk |: meest Tjenestefolk, Smaadrenge, Haandværkere etc. :| efterat med nogle nationale Sange og Hurra at have ønsket Dampbaaden Constitutionen „Velkommen“ begave

sig gjennem nogle Gader, forbi Studentersamfundets Selskab, til Torvet, hvor nogle „Hurra“ udbragtes. Politiet, som ikke kunde dæmpe denne gruelige Uorden; men ved sin Nærværelse og Mellemkomst kun gjorde det Onde værre, overlod Sagen til Commandanten, hvis Erklæring: At hvis ikke alle forføiede sig bort og gik rolig tilsengs „øiebliklig“ blev Magt anvendt, jeg med egne Øren har hørt og strax derpaa seet øverst paa Siden anførte. — Jeg sad nemlig i god Ro paa Fæstningen og spiste til Aftens med de Andre. Fader spiste ikke med, men begav sig paa Contoiret; efterat vi havde spiist, kaldte han mig op for at spørge om nogen Uorden var foregaaet. Jeg beroligede ham med Erklæring om, at intet var passeret uden de nationale Sange og Velkomsthilsen til Constitutionen. Men neppe havde jeg forladt Fæstningen for at begive mig tilsengs, førend jeg mødte Hedemark tilhest, ridende til Byen, Brown i fuld Carrière kommende fra Byen m. m. Jeg spurgte, hvad der var paafærde. Svar: Fuldt Oprør i Byen paa Torvet; derpaa marscherer mig forbi en Piquet Jægere paa 50 à 60 Mand forsynet med alle Hovedvagtens skarpe Patroner — 100 Do. vare requirerede fra Arsenalet. Jeg gik derpaa til Torvet med Ønske om, at ingen malconduite maatte begaaes; og hvor jeg da saae en liden Mængde Folk, hvoraf jeg næsten kan sige Halvparten var Tjenestepiger og Børn hidlokkede af Nysgjerrighed, og nu begyndte ovenbeskrevne militaire Manoeuvres.

H. W. har efter Løfte til sin Fader ikke deeltaget i noget Selskab, men drukket sig fuld paa Spiseqvarteer, er bleven ædrue mod Aften og ved at ville begive sig hjem til Ro |: Studenteruniform :| har han ved at komme for nær en Cavalleriepatrouille faaet et Klingerap over Ryggen; han har desaarsag sendt sin vendte Uniform til Commandantens Disposition, med en Skrivelse. Efter Rygtet skal Kjøbmand Krag være beskadiget, fordi han troede sig berettiget til at staae paa sin egen Trappe. Chr. Heyerdahl er blevet overredet, da han vilde begive sig hjem fra Storgaden i Følge med Proc. Randklev, der har faaet Kravebenet overhugget og et Kolbeslag i Hovedet m. m. Lemke har faaet Hug over Maven

der har kløvet — Klæderne — og beskadiget Laaret. En ung Dreng, 10 à 12 Aar, har man kløvet Kasketten paa og saaret Hovedet; en Student er hugget i Skuldren m. m. De Fangne ere utallige -- ingen døde.

23. Fra Jacobine Aubert til kaptein Frants Aubert.

Aggershuus 31. mai 1829.

Om 17de mai, særlig Henrik Wergelands deltagelse. — Skuespil: „Axel og Valborg", sørgespil i 5 akter af A. Oehlenschläger, „Correggio", tragedie i 5 akter af A. Oehlenschläger.

. . . .

Gode, kjære Frants!

. . . .

Du maa troe han [Andr. Vibe] skrev løierlige Breve hertil. Line fik et Brev, hvori der laae et til Christian. Du begriber, hun læser med megen Begjærlighed, men bliver temmelig forbløffet, da hun slet ingen Sammenhæng kan finde deri, men begriber dog tilsidst af Alt, at det maa hænge sammen med Christians. Vi gaae da derned med begge Breve, men heller ikke i dem findes ganske ordentlig Sammenhæng; thi et Brev ligger indeni til Johan, som nu bliver hentet, og først da faaes Sammenhæng ved at læse alle tre Breve, som om de havde ligget ved Siden af hinanden, og var beskrevne tversover. Du forstaaer, hvorledes jeg mener, haaber jeg. — Du spørger mig om den ulykkelige 17de Mai. Mit Brev kunde blive vel langt, om jeg skulde beskrive dig tilfulde denne uheldige Dags Begivenheder; men det behøver jeg ei heller, da Morgenbladene og Patrouillerne, som du vel ikke savner, fuldstændigere og bedre kunne underrette dig derom. Har du hørt eller seet Magen til Malconduite? Skulde man ikke næsten fristes til at troe, at man ønskede Op-

rør? Vi her oppe paa vor gode Fæstning hørte Intet til al denne Spectakkel førend Morgenen efter; men da kan du troe, Beretninger om disse Optøier strømmede ind fra alle Kanter, og i mange Dage var Fader ogsaa meget vred paa de høie Herrer og yttrede den Sætning, som du nok kjender af ham: „al god Orden kommer ovenfra;“ men nu har han ganske skiftet Sind og siger, at alt kommer fra de dumme Drenge Studenterne. Jeg troer Schiwe har havt nogen Indflydelse paa hans Mening, saavelsom et ærgerligt Stykke i Morgenbladet, som beretter, at Studenterne gik i Procession, hvilket er en Usandhed. Ingen af mine Brødre have taget nogen Deel i disse Spillopper Gud skee Lov; men desmere har Herr Fætter Henrik gjort det. Du seer vel ogsaa, af Aviserne, at han sendte sin Kjole ned til Commandanten, som ei tog imod den, da hans Tjener havde Ordre til ei at modtage Noget fra Henriks Haand. Han var igaar under Forhør i Commissionen, som er nedsat, og svarede paa det Spørgsmaal, „om han havde seet nogen Beruset“? at, efter hvad han skjønnede, maatte nok Baronen have været det, da han flere Gange paa Toldbodbryggen blev vaer hos ham en rystende Bevægelse paa Hovedet. Dette blev dog ei indført i Protocollen; men derimod blev, paa hans udtrykkelige Begjæring, indført hans Svar paa det Spørgsmaal: „hvor gammel han var?“ nemlig, at han var 6 Aar ældre end Constitutionen. Han haabede, Enhver kjendte Constitutionens Alder, var hans Yttring. Emil og Flere, som have været deroppe, have moret sig kosteligt ved at høre paa ham. Ogsaa Lieutn. Roosen var med at raabe Hurra paa Toldbodbryggen, hvorfor Fader er meget vred paa ham, og har commanderet ham til Throndhjem, hvor han dog ikke kommer saasnart, da Hs. Exc. sagde, han ei kunde reise, førend han var bleven afhørt i Commissionen. Jeg troede, ikke at skulle skrive stort om denne Tildragelse, der ellers har givet saa meget Stof til Skriverie; men jeg seer, det er saa meget, at jeg maa holde op, hvis jeg vil have Plads til at skrive om Andet . . . . Førend jeg slutter, maa jeg dog fortælle dig, at de Comedier, vi skulde have, ere tilende nu desværre: imorgen skulle vi dog hen at tage Farvel med Theatret for denne Sai-

son paa Mad. Bøchers Benefice. Jeg elsker hende endnu mere end før, den søde Kone, siden jeg har seet hende disse sidste Gange i „Correggio" og „Axel og Valborg", som jeg saae i Fredags. Ved dette sidste Stykke skuffedes desværre min Forventning meget, thi man havde sagt, at Saabye spillede overmaade godt Axels Rolle, og det var saa langt fra, at jeg fandt det, at jeg aldrig har lidt ham mindre i nogen Anden. Jeg har aldrig seet ham have saadanne Gestus, saadanne Facter; de vare utaalelige. Nei, da spillede han ganske anderledes M. Angelos Rolle i „Correggio"; der var han herlig. Det gik mig omvendt med de to Stykker: ved „Correggio" ventede jeg ei at more mig og gjorde det meget; ved Axel derimod ventede jeg meget og gjorde det ei betydeligt. . . . . .

24. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert

Christiania 24 juli 1829.

Litterært arbeide. — Besøg af amtsforvalter i Aabenraa Johan Fredrik (Fritz) Thaulow og hans datter Caroline. — Forhør i 17 mai-affæren.

Kjære Frants.

. . . . Foruden det sædvanlige Arbeide har jeg nemlig maattet sammenskrive et Program — hvilket Arbeide jeg først, fordi jeg ikke havde Tid før, begyndte paa i Pintsedagene — corrigere Lassens Historie, hvoraf Du nu vil see 1ste Hefte averteret, og, hvad der var besværligere, revidere den med det samme, rette, skjære af, sætte til efter bedste Skjøn, hvilket Hverv, om end i faa Stykker opfyldt, dog kostede et meget nøiagtigt Gjennemsyn og Collationering af flere Værker; tilsidst havde jeg 3 Bogtrykkere paa Halsen, Hvid for Lassen's, Lehmann for eget, Gunnesen for Mariboe's Vedkommende. Det Værste er, at alt dette Correcturarbeide har i Fore-

ning, formoder jeg, med Forkjølelse medtaget mine Øine temmelig haardt, saa jeg maa skaane dem noget. Da jeg vel havde faaet dette fra Halsen, kom Examen, som jeg først igaar er bleven rigtig færdig med. Imorgen er jeg tilsinds at reise med Ludvig Vibe til Arendahl og Christiansand. Vi have agtet os til Brevig overland i smaae Dagsreiser for ret at besee Alt i Mag, og derfra med Dampbaaden til Arendahl, hvor jeg tager ind til Finnes. . . . . Onkel Fritz med Datter Caroline er ankommen hertil for en Maaned siden, og efter nogle Dages Ophold hjemme afreist til Eidsvold med Camilla. Igaar Aftes kom de tilbage igjen, og agte sig i næste Uge til Velo med Moder og maaskee flere af Familien. Onkel, som du formodentlig endnu husker, er en munter, rask Mand; hans Selskab oplivede Fader i de Dage, han var her før Eidsvoldstouren, ligesom han syntes at more sig ved at tale Tydsk med Caroline, en fyldig, livlig, ganske sund Brunette paa 22 Aar omtrent. . . . . Du vil have politica. Dem mangle I vel ikke i Bergen, men jeg skal meddele dig det Nyeste og Secreteste, jeg veed. [17de Mais-]Commissionen har endnu ikke sluttet sine Forhører, men arbeider ivrigt paa at kunne det. Forleden vare angjældende Officierer samtlige indkaldte paany og afæskede yderligere Forklaring. Erklærede da stadigen Lieutenanterne Wedel og Brown, at de havde hørt Commandanten med tydelig Røst befale Lieutenant Wilse, at han ikke maatte skyde, før han fik nærmere Ordre; Commandanten afgav selv en skriftlig Erklæring, hvori det hedder, at han troede at have gjort Nok, naar han udstedede denne Befaling til Lieutenant Wilse som Høistcommanderende for Piqvetten, da det blev hans Sag at instruere de Underordnede. Dette har jeg fra Lieutenant Wilse selv; han benegter stadigen at have hørt noget Saadant, og anseer det i sit Hjerte for pure Løgn. Avisinjurianten er ikke udlagt, og Sagen ikke indladt til Doms endnu; Flere har jeg hørt ytre, at Commandanten muligt ikke faaer Noget paa ham. Man vil ellers vide for vist, at der for længe siden er ankommen fra Stokholm en Takadresse til Commandanten og øvrige Officierer igjennem Generalcommandoen for udviist Bravour og Conduite,

men at den efter den norske Regjerings Bestemmelse er holdt tilbage indtil videre. Ogsaa denne Gang have vore Peblinger taget en ikke ubetydelig Andeel i de offentlige Anliggender; ved deres Bortgang fra Gymnastiklokalet paa Fæstningen, som de ved Commandantens Godhed benytte, mødte de føie Tid efter 17de Mai den unge Baron, og hørtes da en enkelt Fløitetone. Men da de bleve staaende ved Exerceerhuset, og han kom gaaende tilbage, ligesom udfordrende dem, ansaae de det for et Tegn paa Feighed, om de ikke havde gjentaget Angrebet; der hørtes da en Pibning i Chor, der efter derom gjort Anmeldelse fra Gamborg og Conradi, deres Lærere, blev straffet med nogle Timers Cachot paa de ivrigste Pibere, saavidt disse ved et anstillet Forhør kunde udfindes. Om de mange Forhaanelser, som ere offentligen vederfarne Commandanten, om Caricaturer o. s. v. har Rygtet vistnok ikke undladt at rapportere, alt efter gammel Vane.

25. Fra Jacobine Aubert til Julie Aubert.

Aggershuus 2. sept. 1829.

Mere om onkelen J. F. Thaulows besøg. — Udflugter til Lade gaardsøen og Hovedøen.

Kjære Julie.

Den Søndag, da jeg sidst skrev til dig paa, og hvorpaa vi havde det afskyeligste Hundeveir, kom Oncle Fritz tilbage med Dampbaaden fra Moss. Han var og her, heelt siden han fik et Brev fra sin Svoger Wolff, og siden han merkede, han ei kunde komme til Christianssand, ei været i saa godt Humeur, som før; dog var han altid blid og venlig: han var kun mere stille. Det var nogle Penge-Affairer, det Brev angik, hvilket paaskyndte hans Afreise, siden hans Nærværelse var nødvendig. I de Dage fra

Søndag til Fredag forefaldt intet videre Mærkeligt, uden at vi, som da vare hjemme, kjørte en Tour ud til Ladegaardsøen, for at Oncle skulde faae den at see. Det var da, efter lang Tids Forløb, bleven godt Veir igjen, og vi kjørte i en stor Kurve-Vogn, som Moder kjøbte, da hun og de Andre skulde reise til Velo, som jeg nok ikke har fortalt dig om. Det er et stort, stygt Møbel, som ingen anden Fortjeneste har, end at Mange kunne sidde i den, da det har tre Sæder. Næste Aar vil Moder lade den oppudse; men hvad Nutiden angaaer, saa er det virkelig lidt Skam at kjøre i den ved lys Dag, undtagen det gjælder en Reise. Til Fredagen var det bestemt, at Familien skulde komme her til Middags-Callas. . . . . Da man havde været i Haven, drukket og spist, hvad man drikker og spiser om Eftermiddagen, skredes der til Dandsen, som jeg umulig kan forbigaae, da den morede mig kosteligt, langt mere end jeg tænkte, jeg skulde kunnet more mig den Aften. Det var ved en Quadrille, som Otto og Cæcilie Meidell førte op, men hvori og næsten alle de Andre toge Deel. Tænk dig engang: Ludvig Vibe, men hvad der er end mere — Johan! Og af disse to var det vi havde vore evige Løier. Forestil dig engang Johan, spændende og sparkende af al Magt, daskende i Hænderne, og anstrengende sig, saa Sveden trillede ned af ham, og dertil nu endelig Ludvig Vibe, gebærdende sig ganske overordentlig, som om han vilde agere Dame, læggende Hovedet paa den ene Side, ikke ulig saadan, som du saae ham, da vi legede Frierie paa Narrerie sidste Pintsedag, og du vil da maaskee kunne gjøre dig en Slags Forestilling om dem, hvorvel svag. Dagen efter, Løverdagen, reiste vi om Eftermiddagen i deiligt Veir ud til Bogstad, hvorfra vi kom temmelig sildigt hjem, og Søndagen oprandt da atter engang for mig min Fødselsdag. . . . Mandagen, den sidste Dag, som Oncle og Caroline efter Bestemmelsen skulde blive her, fik jeg af Vedkommende Tilladelse at gaae hen og bede den øvrige Familie hid; men iforveien var det dog bleven afgjort, at Caroline skulde blive efter, indtil hendes Broder Heinrich kom, og med ham følges hjem paa et eller andet Fartøi. Der kom den Aften slet ingen Andre end Familien, hvortil regnes Olrog, da Amun-

dine ei kunde komme; men denne Aften blev udmærket ved en Spas, som jeg aldrig kan glemme, og som jeg vist aldrig faar see Magen til. Det var hverken meer eller mindre end, at Caroline spillede Comedie for os: det vil sige, vi fik hende efter megen Overtalelse til at klæde sig ud som Herre. I Begyndelsen havde vi isinde at give hende ud for hendes Broder Heinrich for de Andre, da de ei havde seet ham; men efter nøiere Overlæg blev dette forkastet, da vi ofte havde talt om Heinrich, og ei sagt, at han lignede Caroline, heller ei at han var saa liden. Vi fandt derfor paa, hun skulde forestille Carl, som skal være liden, og sige, han var tagen iland i Moss, hvor han troede at træffe Oncle, da vi ei kunde sige, han var kommen Aftenen før med Dampbaaden, da vi havde talt med dem om Middagen. Hun, Caroline, blev da iført Buxer og Bonjour-Frak, Krave og Halsklud, Vest og Støvler, hendes sortkrøllede Haar opstudset, som Herrerne bruge, med brændt Prop hende Knebels- og Bakkenbarter malet: en tændt Pibe i Munden fuldendte det Hele. Da nu de fra Bureauet kom, styrtede vi dem imøde med denne Efterretning, hvorover de ikke bleve lidet forundrede, og vi havde nu baade ved disse Damer og alle de Øvrige, som kom, naar jeg undtager Henrik og Ludvig Vibe, den store Glæde, at de bleve narrede. Nei, du kan ikke tænke dig nogen kosteligere Spas! Jeg kan umulig fortælle dig alt det Snurrige, som derved forefaldt. Jeg havde aldeles ikke troet, at Caroline skulde kunne gjøre sine Sager saa godt, da hun skoggerloe saa derover i Forveien og sagde, hun kunde sletikke være alvorlig; men hun spillede en complet tydsk Laps, og lignede i sine Manerer meget Andreas Vibe, naar han gjør sig til. Bureauets Damer holdt hende for Carl, helt til Jacobine og Jette ogsaa vare komne, og narrede, og de havde vist gjort det længe endda, om vi ei havde givet hende tilkjende, da vi troede hende røbet derved, at de havde seet hendes Knebelsbarter vare malede, og Jette ytrede, det var som, om Caroline kunde have klædt sig ud og malet Knebelsbarter paa sig. Derved troede vi, hun vilde give os at forstaae, at hun kikkede os i Kaartet; men vi erfoer siden, at hun ei havde den ringeste Mistanke. Jeg be-

griber ei, hvorledes de kunde blive saa narrede; det var, som vare de alle slagne med Blindhed; thi du kan begribe, vi vare alle forpiinte af Latter, ja de saae os ofte vende os om og lee, hvorved vi rigtignok skyldte paa, at vi syntes, han var saa løierlig. Line gav sig til, for at skjule sin Latter, at efterabe denne nybagte Fætter, naar han vendte Ryggen, hvorover Tante Vibe blev ganske ængstlig, da hun frygtede han skulde mærke det, og derover blive saa vred som en Tydsker. Jeg var ei tilstede ved det kostelige Skue at see Tante i Samtale med ham, hvilken skal være ført med nogen Forlegenhed fra hendes Side, da hun frygtede . . . . (Brevet revet istykker).

26. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 3. okt. 1829.

Kusinen Caroline Thaulow. — Familienyt.

. . . .

For at forbigaae Undskyldninger, hvoraf jeg ellers kunde opregne en Mængde — Onkel Fritz reiste, men efterlod sin Datter Caroline, Fætter Henrik kom efter, om ham maatte jeg jo ogsaa skrive; du skulde jo vide hvad deraf kom ud; Otto gik og værkede; Ludvig skulde reise med for om muligt ved Adspredelse at helbredes for sin tiltagende Melancholie. . . . .

Stoffets Rigdom, indseer jeg, maaskee ogsaa du, gjør mig ganske tummelumsk; jeg veed ikke, hvor jeg skal begynde og hvor jeg skal ende, for hverken at blive dunkel eller svadsig. Hvis du saa synes, vil jeg, ligesom den Reisende i Mørke giver Hestene Tøilen, overlade det til Haanden, om den kan finde Ariadne's Traad d. e. lade den løbe, som den bedst kan, du veed, det

vil sige: ikke meget godt. Cousine Caroline er dig formodentlig ved Qvindehaand beskreven, jeg afholder mig derfor fra at tilklatte Maleriet; om der er sluttet nogen hemmelig Pagt imellem hende og Otto, viides ikke, skjønt derom er mumlet imellem Else Stenersdatter og Ane Tors's. Fætter Heinrich har jeg hørt beskyldt for at have kastet et venligt Øie til Line, dog var han kun kort her. Hos mig var han en Aften i et lidet Familielag, og fik sig der, efter eget Sigende første Gang, en meget jovialsk Pidsk, skjønt det være langt fra, at der blev lagt Snare for hans Ungdom og Uskyld. Jeg leed ham meget godt efter det korte Bekjendtskab; solid og stød, uden Vind. Onkel og Tante Thaulow havde været med ham paa Toten hos Weidemanns, Tante fulgte ham til Eidsvold og derfra til Byen, hvorhen Onkel nogle Dage efter ankom. De laae hjemme et Par Nætter, vare der i Selskab et Par Dage, for Resten for det Meste paa Abbediengen eller Sølyst og reiste den 23de September; de feirede ogsaa din Fødselsdag. Grethe Glückstad reiste med samme Dampbaad, som de andre, og Jette Eckleff kom tilbage med den næste. Hun beærede min Fødselsdag med sin Nærværelse i Selskab med hele det Glückstadske Huus; Fader var den Aften i et meget godt Humeur, ligesom han i det Hele i al den Tid, Onkel Fritz var her, var i langt bedre Humeur end ellers.

27. Fra Jacobine Aubert til Ludvig Aubert.

Aggershuus 26. okt. 29.

Familien Wergeland. — Christen Heiberg disputerede for den medicinske doktorgrad 1829 og kreeredes til dr. med. 1830. — Augusta Wergelands bryllup med cand. theol. Vedøe.

Kort efter dette kom Oncle Wergeland til Byen og herned til os for at bede til Bryllups, som han sagde.

Han var her og en Søndag Middag, hvor Fader var meget galant mod ham, halvveis lovede at komme til Bryllups. Det skal staae næste Maaned, Dagen var ei ganske bestemt, da Oncle var hernede, men nu har jeg siden hørt, det skulde være den 9de eller 10de. Camilla blev nu konfirmeret i Søndags, og maatte staae uden sin Confirmationskjole. Moder bad hende ind til os ivinter, da det lod paa Oncle, han gjerne vilde have hende ind, naar der kun var et Sted, hun kunde komme til. Augusta og Vedøe skulle boe i Grændsen, i Kjøbmand Gleditschs Gaard, men kun have faa Værelser. Du maa ikke troe, nogen af os reiser til Bryllup, thi det skeer neppe, da de just ei ved Opførselen isommer fortjene det af os.

. . . .

Det er sandt! Veed du det, at Heiberg har disputeret til Doktorgraden, at Ludvig Vibe var Respondens, og at Johan opponerede? Ludvig fik Dagen efter af H. en Sølvkande og et Flødekruus af samme Metal. Nu ikke et Ord mere end de kjærligste Hilsener til dig, og det Ønske, at du meget snart skriver et langt Brev til din saa hengivne Søster

Jacobine.

28. Fra Jacobine Aubert til Ludvig Aubert.

Aggershuus 10. dec. 1829.

Grev Platens død. — Augusta Wergelands bryllup.

. . . . . saa vil jeg fortælle dig det vigtige Dødsfald som er indtruffet her i Byen, nemlig hans Excellence Grev Platen, der har forladt dette Liv her i Byen, men skal ingenlunde begraves her, ei engang bisættes. Han er efter Sagnet idag blevet balsameret, og skal føres til deres

Familiebegravelse i Arboga. Det er sandt, det interesserer dig maaskee at erfare, om det omtalte Bryllup i Familien fandt Sted paa fastsat Tid — og tjener derfor til din Efterretning at vide, at Formælingen gik for sig den 9de November, og at det unge Par kom hid Tirsdagen efter, som det var om Mandagen, og uagtet vi Søndagen efter aflagde vor Gratulations-Visit, saa var det nye Par dog først heroppe igjen forrige Fredag, altsaa næsten tre Uger, efter vi havde været der. Den unge Ehegemahl var saa overmaade suur, (han lukkede neppe sin velsignede Mund op), at jeg ikke kan troe andet, end han maatte være vred paa os, maaskee fordi Fader endnu ikke havde gjort Visit hos dem, som de dog burde undskylde, da de veed, han har været syg. Du maa troe, det var en hyggelig Visit for os deroppe: vi maatte vente over en halv Time paa Fruen eller Madamen, hvad hun nu er, førend hun blev færdig med Toilettet, og havde vi endda været de Eneste, som vare der, saa havde det endda kunnet gaae an; men to Frøkener Diriks sad ogsaa og ventede paa hende og vare Vidne, at hendes Kjole blev hentet ind til hende fra det Værelse, hvori vi sad, og Caroline Diriks skaaner hende min Troe ikke, det kan hun være vis paa, thi hun skal have en ganske god Tunge, siger man om hende, og jeg veed desuden, Augusta har før beklaget sig over, at Caroline gjorde Nar af hende. Vi fik da hellerikke hverken Vaadt eller Tørt hos disse Unge, noget der ellers finder Sted overalt.

29. Fra Jacobine Aubert til kaptein Frants Aubert.

Aggershuus 11. dec. 1829.

Heinrich Thaulow. — Skuespil: „Doctoren og Apothekeren", af Stephanie og Dittersdorf. — De danske skuespillere (N. P. Nielsen etc.).

Kjære Frants!

..... „Hædre Alderdommen". Altsaa min kjære, søde Oncle først. Du seer nu formodentlig heraf, at jeg leed ham

meget godt, og dette troer jeg, var Tilfældet med Alle som saae ham; men, dog nok især, med os unge Damer her i Huset, der meest havde Leilighed til at see hans Venlighed, Blidhed og Hjertelighed, og alle vi satte ham derfor langt over Oncle paa Velo, som jeg dog ellers synes godt om. Ogsaa havde hans Selskab en behagelig Indflydelse paa Fader, som de første Dage, da de saa uventet for os alle kom til at logere her i Huset, var i saa godt Humeur, som jeg ikke har seet ham i mange Aar: der var ikke et ondt Ord i hans Mund i alle de Dage. Da de reiste til Eidsvold, var sagtens den Vaabenstilstand forbi; men det var dog altid bedre, end det pleier at være, naar Oncle kom hid tilbage, og Oncle vovede at sige Fader .Ting, som nok ingen Anden ustraffet skulde have sagt, nemlig, at Fader ei behandlede sine elskværdige Sønner, som han burde, og de fortjente. Og tænk dig! hvad der endnu mere forundrede mig at høre, var at Fader tog det vel og indrømmede, han havde Ret, han følte det selv mange Gange, men det laae nu engang i han Characteer at være saa, han kunde ei selv gjøre derfor . . . . .

Den Aften, Fætter Heinrich gjorde sin Indtrædelse (han kom ei paa samme Tid som de Andre) leed jeg ham overmaade godt. Han syntes mig munter, jovial og meget hyggelig, men dette var kun een Aften, nemlig den Aften han kom med Dampbaaden, da han tidlig Mandag Morgen reiste efter alle de Andre, der vare paa Velo. Ogsaa paa Fader gjorde han et gunstigt Indtryk, som var meget vel, da Fader Intet vidste om hans Komme, og just ei altid tager saa vel imod Folk. Nu, han havde da som sagt gjort et gunstigt Indtryk, endskjønt jeg fandt ham slet ikke vakker; (siden har jeg syntes bedre om hans ydre Fuldkommenheder), men da han saa langt om længe kom igjen fra Velo, fandt jeg ham ganske anderledes; den joviale muntre Herre, jeg havde fundet ham at være, var bleven suur, unmuthig og misfornøiet med alt i vor stakkels Bye. Hans Tvistigheder med hans Søster bidrog just ei til at gjøre ham behagelig, skjønt jeg rigtignok maa sige, hun næsten selv var Skyld deri ved bestandig at vilde hovmestere ham, hvilket han naturligviis ei vilde

taale, og, da han nu var meget hidsig, saa kan du begribe, hvorledes det gik. Han var dog igrunden „ein guter Junge“, som Caroline udtrykte sig, og hans Hengivenhed og Deeltagelse for Ludvig hæver ham meget. At han ikke var ganske frisk i den korte Tid, han opholdt sig hos os, kan vel noget undskylde hans Unmuth. Han har faaet Norge saa kjær, at han har forandret sin Bestemmelse, at blive Apotheker til at studere Medicin, og det vil han her i Norge, og følger derfor hid med Ludvig til Foraaret eller St. Hans. At det var meget eensomt efter deres Afreise, som ogsaa berøvede os Ludvig, det behøver jeg vist ikke sige, og at vi siden den Tiid har levet i megen Stilhed, begriber du vel ogsaa. Stop, siger Moder, nu skulle vi paa Comedie . . . Se saa, min gode Frants! her er jeg da igjen fra Comedien, hvor jeg loe ret dygtig af at see Doctoren og Apothekeren og nu sidder jeg her i mit gode Kammer for at fuldende denne, frygter jeg, du vil synes, uendelige Epistel . . . Du maa altsaa vide, vi havde samme abonnerede Pladse, som vi fik i Foraaret, og Fader er derfor gaaen ud af Privat-Theateret; men, endskjønt nu det er meget godt og vel, saa er det dog sletikke godt og vel, at ikke mange, mange Flere gjøre det samme, thi det stakkels offentlige Theater, det gaaer det nok ikke synderlig godt med, der er desværre nok sjeldent fuldt Huus, thi de Danske, de Danske, som skulle komme her og gjøre Folk reent gale, de skammelige Danske, de skulle aldrig have havt Lov at komme her! Ja Folk vare virkelig reent gale, det maa du troe mig: inden en Times Forløb efter Udsalget var begyndt, vare alle Billetter til alle Pladse udsolgte. Skulde de havt Lov at komme her? Jeg begriber ikke, hvorfor man leiede dem Theateret, og havde jeg havt Noget at sige deri, da havde de nok ikke faaet det, det kan du være forsikret om. Du maa just ikke heraf troe, at jeg ikke nogensinde saae dem, nei langtfra, gode Frants! siden de nu engang vare her, saa kan du vel begribe, at jeg ligesaagodt som nogen Anden, der er Comedie-Ven, havde Lyst at see Noget, der var saa udmærket, at man ved flere Theatere i Tydskland havde kaldt ham frem, jeg mener naturligviis Nielsen hermed. At see noget ud-

mærket, for dermed at kunne sammenligne, hvad jeg baade havde seet før, og vilde komme til at see, det havde noget meget tiltrækkende for mig, og jeg var derfor paa seks af de danskes Forestillinger. At jeg ogsaa fandt N. udmærket, det forstaaer sig; men jeg kan ikke være en saa ubetinget Beundrer af ham, som de Glückstadtske Damer i Storgaden, det er mig en Umulighed: jeg kan umulig finde, et Menneske gjør det udmærket bestandig fordi han indtager mig ved udmærket Spil een Aften. At N. indtog og forbausede mig i det første Stykke, jeg hørte ham, Abrahamsens „Min Søn" etc., det er baade vist og sandt. Thi aldrig havde jeg tænkt mig, at man kunde sige det saaledes: hvert Ord, hver Mine, hver Gebærde var ypperlig, kunde vist ikke tænkes bedre. Men da han siden samme Aften spillede Shakespeare som Elsker, kunde han ikke behage mig: Sandheden er, gode Frants, hans Ydre er meget imod ham: hans Fedme støder meget, især naar han er klædt i saadanne Dragter, hvor han maa have bar Hals, og nedhængende Haar, da seer hans Hals ud som en Maane, og Halsen liig en Tyrehals. Nei, som Declamator, det er det Samme med hans Ydre; dog det er sandt, hans Organ er ei heller det Fordeelagtigste, det havde et besynderligt Tonefald undertiden, som ikke var behageligt at høre paa. I een Rolle behagede han mig dog overmaade, uagtet han havde det Ydre saameget imod, jeg mener „Correggio". Den spillede han ypperligt, der skal jeg give ham saa megen Roes, som Nogen vil; men det kan jeg ikke ubetinget overalt. I den Rolle maatte jeg lide ham, uagtet jeg var saa vred paa ham for hans skammelige Adfærd: han havde ytret sin Vrede over, at han endnu ikke var bleven kaldt frem her i Byen, og havde desuden taget Buonarottis Rolle, som Saabye havde spillet saa udmærket godt, og givet Foersom, saa Saabye maatte lære Batistes istedet, som det var meget rimeligere F. havde faaet; men, uagtet alt dette som sagt, maatte jeg dog glemme min Vrede, og unde ham at blive kaldt frem. Vi havde da rigtignok ogsaa den Satisfaction at see, at F. ikke kom op imod Saabye i sit Spil, og at see S. spille sin nye Rolle meget godt. I Ferdinands Rolle derimod, i Kabale og Kjærlighed, som

Nielsen ogsaa spillede, der fandt jeg ham ikke saa udmærket, uagtet han i 2den Acts Slutning spillede ypperligt, og ogsaa sagde een Replik i 5te Act udmærket; men jeg fandt ham, som sagt, ei saa udmærket her, da jeg fandt, at Berg flere Steder havde sagt det bedre end ham .....

30. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 13. dec. 1829.

Grev Platens sygdom og død. — Norske komedier. — Henrik Wergeland og prokurator Praem.

Kjære Frants.

.... En Coureer skal være ankommen, hvorefter et overordentligt Statsraad var sammenkaldt igaar; jeg har endnu ikke hørt, hvad han har bragt. Statholderen skal være bleven obduceret af Thulstrup, da han med sine Juniere var anmodet om at balsamere ham, og skal man da have fundet Knuder i Leveren, flere Brok og Meen — Kræft i Maven — m. m., som jeg ikke husker, men fornemmelig Bestyrkning paa den Mening, Lægerne havde i Slutningen af hans Lidelser, at Tarmene vare henimod Enden sammensnørede, og al Virksomhed uddød nedenfor, en Følge af at han i 30—40 Aar har hveranden Dag ladet sig sætte Klisteer af koldt Vand for at faae Aabning. Man vil ellers tilskrive Ærgrelse Deel i hans Sygdom, og skal denne efter hans egne Ytringer have reist sig mere fra Norge end fra Sverrige, da man i det sidste Land dog ingensinde har betvivlet hans Redelighed eller Ærlighed. Det er ærgerligt at see, hvorledes man forfølger ham med Had endog efter Døden, som i Morgenbladets Anekdote. Aftenen, før han døde, var der et lidet Spectakel i Nærheden af hans Bolig, men

som rimeligviis intet Hensyn havde til ham, Gaden var spærret med Bjælker i begge Ender, og derved vare satte Lygter; en fuld Mand, som kommer derforbi paa sin Vandring, tager uden videre Betænkning Lygten og kaster i Vandposten, men Vægterne gjorde med deres Piben og Raaben saadan Allarm deraf, at Manden, en Copist i Finantsdepartementet Spending, blev trukken i Raadstuekjelderen, og flux afskediget fra Departementet, den arme Fyr. — Vor Literatur begynder, jeg veed ikke om jeg skal sige, spire eller gjødsles. Foruden hvad Morgenbladet kan sige dig — 8 originale Stykker ere indleverede til Theatret, saavel Tragoedier, som Comoedier; Forfatterne skulle være deels anonyme, deels Bjerregaard, M. Hansen, C. Hansen, H. Wergeland. — Stykket Opium — Skuespiller Gerner. Henrik Wergeland trækker nu med Overjægere og Procuratorer. Praëm har af egen Drift paataget sig Sagen for den Overjæger, som H. stevner, og Forhører have været optagne og optages paa forskjellige Steder, saa at min gode Henrik vel vil svide deraf i Pungen, eller rettere skaffe Papa Svide. Fornylig havde de paa et Forhør, optagen paa Elstadmoen, været i en heftig Dispute; ikke destomindre deelte de, som et Par ædelmodige Fiender, om Natten den eneste Seng, Huset kunde opdrive, og for Tiden hedder det, at disse for nylig saa forbitrede Fiender, ere forsonede og Venner . . . .

31. Fra Johan Aubert til Ludvig Aubert.

Christiania den 10de Januar 1830.

Juleglæder. — Bjerregaards „Magnus Barfods Sønner“. — Henrik Wergeland og hans stykke „Opium“. — Norske dramaer. — Dommen i Gardermosagen — H. W. havde i beruselse paadraget sig en underofficers sabelrap, klagede og blev selv sat under tiltale — faldt først 1833. Sagfører for modparten var naturligvis Praëm, som fik H. W. idømt en mulkt paa 30 daler og sagens omkostninger.

Kjære Ludvig!

Da Otto og Jacobine skreve dig til før Julen, saa vil

jeg nu give dig en kort Skildring af vort Liv i den kjære Juletid. Ingen Comedie, ingen Andreas! Den sidste har lagt sig fore i Aafjorden, og kommer formodentlig ikke ned, før Broderen forlader Kaldet og flytter til Gusdal, jeg tænker, først i Marts Maaned eller ultimo Februar. Han selv lader hvile en dyb Taushed over sine Planer og sin Færd; men af Paludan, der trak herned kort før Juul, fik vi nogle Efterretninger om Trækfuglen. I Mangel af Comedie sloge vi os til Dands, hvorved jeg spillede en ikke ubetydelig Rulle; Quadrille, selv Vals, bleve ikke uprøvede af mig. En Stump Maskerade toges tilhjælp; Juleaften figurerede Ludvig Vibe som Dame, tredie Juleaften agerede jeg Amazone til Tilskuernes store Fornøielse. Gjæsterne Juleaften vare den gamle Stok, forøget med Vedøe og hans unge Frue. Henrik har havt lidt Upasselighed i Julen, og afholdt sig paa sin egen Fødselsdag fra Dands; saaledes var jeg nødt til efter fattig Leilighed at erstatte ham; han har siden holdt sig inde og forsømt et Bal hos Jacob Glückstad 3die Januar og hos Bureauchefen 7de Januar, men iforgaars vovede han sig ud igjen. Igaar vare Otto og han indbudne til Statsraad Vogt at møde i Byen Klokken 3 og dandse paa Lindøen; hvorledes de der have havt det, veed jeg endnu ikke. Skøiteiis have vi havt paa Fjorden den hele Juul igjennem, og have da Ludvig Vibe og jeg jevnligen været ude at tumle os; Snee fik vi først for 3 Dage siden, men nu gaaer det frisk dermed. Idag, hedder det, at hans Excellence Statholderen skal modtage Jordpaakastelsen i sin Bolig for at afgaae den 20de d. M. til sit Gravsted ved Motala; saalænge har han maattet holde ud i dette forhadte Land af Mangel paa Føre. I Julen have vi faaet det første originale Drama, Magnus Barfods Sønner af Bjerregaard, hvilket Stykke behagede mig meget, de øvrige af Familien, som have seet det, kun maadeligt. Critica, det nye af Ole Holm besørgede Theaterblad, hvorom Du kanskee ei har hørt tale, hæver det til Skyerne. Endnu er Stykket ikke trykt, men jeg indbilder mig, det vil af det læsende Publicum blive optaget med Bifald. Vi skulle efter det have 7 andre originale Stykker ivente, hvoraf dog det ene, Opium af Henrik Wergeland, efter flere Prøver skal være opgivet

af Skuespillerne som umuligt at lære — de Fandens Parentheser. Den samme Henrik var herinde kort før Juul for at møde i et Forhør i Gamlebyen i Anledning af Gardermosagen, hvormed det efter Sigende ikke vil faae noget godt Udfald for ham, da han formodentlig kommer til at udrede Sagens ikke ringe Omkostninger. Jeg talede et Øieblik med ham; han sagde at ville komme til Byen igjen over Nytaar for at underkaste sig de praktiske Prøver; men lidet troer jeg det vil nytte ham til at blive ansat nogensteds . . . .

Jeg maa nu begive mig til Fæstningen for at spise Middag, og vil derefter optage Traaden, hvis der ellers er nogen og ikke blot Stumper i dette Brev. — Otto havde moret sig meget godt paa Lindøen, hvor man efter en kort Kanefart sur le lendemain, som Ven Glatved siger, begyndte at dandse $5^1/_2$ og fortsatte til um zwölf Uhr

. . . .

Veed du, at Emil fra dette Aars Begyndelse har begyndt sin juridiske Carrière som Copist i Finantsdepartementet med Gage og Emolumenter, hvilke sidste dog nok hører til de uvisse? Han er bleven en Virtuos paa Fløite, den samme Emil, og siges for Tiden at hylde Thalia tillige — noget Potpourri skal han have rørt sammen til Fæstningens Divertissement i anstundende Marked. Vor Literatur begynder at gjødes stærkt. Foruden føromtalte dramatiske Værker, Kong Half, der maaskee allerede — min Hukommelse er bandsat kort — var kommen ud, før du reiste, og recenseret i Morgenbladet à l'antique? Kun Skade for de rene Blade, men som i disse Dage har fundet en ivrig Forsvarer i Henrik Wergeland i Morgenbladet — ikke Siful Sifadda — have vi til vor Gammen faaet en daglig Adresseaviis fra den nye Bogtrykker Steen, og skulle snart see et norsk Maanedsskrift [Almindeligt norsk Maanedsskrift, 1830—32] udgivet af Oberauditeur Hjelm. . . . . .

. . . .

Om lærde Sager faaer jeg dog vel melde, at Heiberg, der disputerede for Graden i October, og Hjorth, der skal frem i Slutningen af denne Maaned, skulle inaugureres strax efter Kongens Geburtsdag.

32. Fra Otto Aubert til Ludvig Aubert.[1])

Christiania 7.—8. Febr. 1830.

Grev Platens begravelse. — Baron Ferdinand Wedel-Jarlsberg. — Familien Vedøe. — Stortingets indkaldelse. — Juleglæder. — Camilla Wergeland. — Andreas Vibe. — Jens Johan Hjorts doktordisputats.

Klemmebasiopodolski, vil sige, min inderlig kjære Ludvig!

. . . .

Med Sneen var det i lang Tid ganske forrykt; vi fik ikke Føre før et Stykke ind i det nye Aar. Den gode Mand Skipper Børre, som du vel har hørt er død, maatte ligge her et Par Maaneders Tid, før han kunde transporteres. Hs. Exc. havde, foruden andre saare bestemte og detaljerede Anordninger betreffende hans Begravelse, udtrykkelig erklæret at ville føres til sin Familjebegravelse i Arboga, hvorhen endelig for et Par Uger siden, hans Søn, nu Greve Platen, og Kaptein Lovén, have convoyeret ham, og om de ellers ere ankomne til Maalet for deres Reise, som skulde vare i 3 Uger, saa hviler han nu i Fred i sin Grav, umiskjendt i det Hele, tror jeg, af det norske Folk, som (paa enkelte lumpne Stykker nær i Dagsbladene) lade ham vederfares Retfærdighed. „Nya Argus" anstiller en meget opbyggelig Sammenligning mellem ham og Karl d. 12te. Høitidelighederne ved hans Jordfæstelse 10de Jan. og Udførelse 20de paa en smuk dertil bygget Vogn af Hammersten (som efter en forfusket Efterligning af en misforstaaet Tegning endelig leverede en, som han først forlangte 800 Spdr. for, men samme Dag slog selv ned til 600; men det gaar til Proces), kan jeg ikke videre beskrive dig. Nu det med Hammersten var vel en af Hovedaarsagerne til Udsættelsen af Exsequia; ellers sagde man ogsaa, at der maatte ventes, til Hr. Hofmarskalken, Publikums Yndling, 17de Mais Helt, Baron, General, Kommandant etc. Wedel-Jarlsberg kunde være de la partie. Denne store Mand har i sin ubegrænsede Tjenesteiver forvredet sit Ben kort før Jul og kan nok endnu ikke træde offentlig frem uden haltende, som han ikke vil,

[1]) Orig. til dette Brev er bortkommet.

eller tilhest. Det er underligt, der endnu kan være stort mere Liv tilbage i ham; han er blevet saa ofte slaaet ihjel, idetmindste med Mundens Ord, Hjertets Had og Ansigtets Gebærder, at det vel endelig maatte have bidt paa enhver anden, der ikke er bedækket med saadan Haardhud som han. Men alligevel er det nok factisk, skjønt andre ville gjøre det til en Farce af ham selv for at vinde Hs. Ms. Yndest i desto høiere Grad, at der i Trondhjem, hvor han af de ivrige Patrioter Trønderne, der have taget sig Sagen mere nær end Kristianenserne selv, i det hele er bleven forskrækkelig höhnisch trakteret, blev skudt en Kugle ind af Vinduet, hvor han laa og sov i sin Seng, med en Vindbøsse; thi om Morgenen fandtes en Kugle i Vindueskarmen, formodentlig opfanget i Gardinet, og et rundt Hul i Vinduet; desuden var Døren tilspærret udenfra. Men her i Kristiania troer jeg ikke, hans dyrebare Liv skulde være truet af nogen Fare af det Slags; her er han nok i det hele mere Gjenstand for Ringeagt end for Had, og det første beskytter ham for Ytringer af det sidste. Hans Søn Attachéen skal være over Hals og Hoved flygtet fra Paris til Wien formedelst en Duel, nemlig som han ikke turde bestaa vel at mærke. Dog nok om dem saavelsom om politica i det hele . . . . Den lille Edvard Vedøe begynder sterkere end før at forfalde til Hellighed; hvad Indvirkning dette Væsen har havt paa Augustas svage Hoved, ved jeg ikke endnu. Dog er det vel endnu ikke kommen saavidt, som Folk siger; thi Edvard saavelsom Augusta tager endnu Del i alslags anstændige verdslige Fornøielser, Spil, Dands etc. Ludvig Gerner er kommen der i Huset fra December Maaned af, og hans Fader betaler 300 Spd. for ham for Aaret, som er en ganske net Hjælpeskilling for de unge Ægtefolk. Som man siger forvist, har V. tilskrevet sine to Svogere, Henrik og Harald, at for sin Kones Skyld maatte han frabede sig den Ære at se dem i sit Hus, naar de kom til Byen. Jeg troede det ikke; men es leidet keinen Zweifel; thi Henrik selv har fortalt det.

8de Febr. Igaar blev jeg afbrudt, da Damerne kom hjem fra Comedien, henrykte over, at Madam Bøcher og Berg var blevne fremkaldte. Jeg skal nu ieftermiddag

nytte Tiden, saa godt jeg kan, for at ende dette Brev, skjønt jeg skal læse to Timer, senere skal i Byen, og Frøknerne Lammers ere her. Af forrige Aars Begivenheder kan jeg ikke erindre noget interessant, nisi forte hoc, som ogsaa har et Slags Rapport til dig. En Dag blev jeg kaldt fra Middagsbordet til to Mænd, som forlangte at tale med mig . . . . Deres Ærinde var hverken mere eller mindre end at stevne mig til Forligelseskommissionen for 48 Spd., som jeg skulde have forbrudt for 3 Rejectister[1]). Nu, jeg lod mig ikke i mindste Maade forskrække. Aldeles unverdulgt indfandt jeg mig til bestemt Tid med Lov og Forordninger i Lommen og med aldeles forligeligt Sind i Forligelseskommissionen, hvor jeg antraf mange Ulykkeskamerater. Flere blev nu indkaldte i Helligdommen, først Fredrik Stang, som udbad sig en Udsættelse, til han kunde faa æsket Fakultetets Erklæring. Denne Udsættelse blev ham tilstaaet og tilbudt den ene efter den anden, som nok ogsaa tog derimod. Men da det lod til, at det skulde gjælde for dem, som endnu ikke var blevne indkaldte, forlangte jeg Entrée og erklærede, at jeg helst ønskede at se Sagen afgjort strax. . . . .
. . . .
Dermed var forrige Aars Chronika sluttet. Jeg gaar derfor over til at fortælle, hvad nyt af Aaret der muligens kan interessere dig. Af Politica veed jeg intet, uden at Thinget skal sættes i disse Dage, at foruden andre gamle stive Halse Mariboe, Hjelm og Sørensen er Repræsentanter, samt at Hans Massen er ventendes, si verum est. — Du spørger, om jeg turede Jul paa Velo. Non, mon frère, cela je n'ai pas fait, og det er noget, som Petra beklagede sig meget heftig over, skjønt hun rigtignok ikke havde buden mig; men i saa Henseende skyldte hun paa Jette E.[ckleff], som skulde have skrevet, men opsat det, til det blev forseent. Som P. fortalte mig, have de turet Jul ganske artig deroppe. Nytaarsdagsbal blev udsat et Par Dage, fordi hun (P.) var lidt upasselig, dog ikke mere,

[1]) De privatdimitterende lærere var ikke velseet af kathedralskolen; den anlagde sag mod ham og andre, hvis elever havde strøget til artium. (Se „Landflygtige“ S. 76).

end at de hjemme paa Femmandshaand dandsede saa smaat. Ballet selv varede til Kl. 10 Formiddag, hvorpaa en varm Frokost til Kl. 12, hvorpaa Gjesterne reiste overmaade contente hver til sit. Onkel Jens havde før Jul et Anstød af Gigt i Hovedet, hvorom Tante Lovise i Skrivelse af 27de Januar 1803 (sic!): „Broder Jens har Været Meget syg af sterk Gigt og Tanpine kordt før Jul. Men Ved hastig Dogtterhjælp kom han sig nogenlunde snardt, Gud ske Tak. Gamle Presten Lassen i Grans Prestegaard er Død og skal til Begravelse imorgen etc.“ Baade Onkel og Tante have ellers været i Besøg hos Aarses i Markedet og reiste idag hjem igjen. Vi havde Lørdag stort Aftenselskab for dem og et quasi Bal; thi Petra og Dands hører sammen som Brød og Smør . . . .

. . . .

Nu, vi herhjemme har da turet Jul, saa godt som vi har kunnet. At vi ikke havde nogen Comedie i Julen, indseer du vel; thi vor virksomme Direktør og vor første Comiker Petit André manglede vi. Selskab ɔ: Samling af hele Familien, med Indbegreb af Vedøes havde vi Juleaften, tredje Juledag (Henriks Geburtsdag) [et par ord er bortrevne], iforgaars foruden et Selskab for Oberstløitnant Ræder og maaskee flere. Dernæst Bal hos Jakob Glückstad Søndag d. 3dje Januar [et par ord bortrevne] samme Uge d. 7de Januar hos Bureauchefen, og endelig samme Uge Løverdagen zu guter Letzt paa et [Bal?] Statsraad Vogt holdt paa Lindøen, hvorhen vi kjørte paa Langslæder. Indfaldet var som alle Vogts originalt, men fortræffeligt, og jeg morede mig superbt. Desuden et stort Selskab hos Vedøe paa Augustas Geburtsdag d. 17de Januar. Dernæst imødesees et [?] i denne Uge hos Kjøbmand Glückstad til Ære for Frøknerne Gude, som har været herinde i Markedet. Camilla har ogsaa været her i Besøg i Markedet og bliver indtil videre, formodentlig denne Uge ud; hun antages at synes ret godt om Huslæreren hos Herre, Hr. Johan Welhaven. Onkel og Henrik W. var et Par Dage i Markedet. — Jeg veed ikke, om du veed, at den lille Knegt Andreas er kommen hertil for en Uges Tid siden. Af hans Galskaber fortjener at merkes, at han lod sig isommer i Trondhjem forfærdige en komplet Tyrke-

dragt, og i den siddende paa sin Trappe med sin lange Tyrkepibe, kommen direkte hjem fra Tunis med Expeditionen, med Benene overkors omringet af to bukkende og ærbødige Slaver, Tønder og Paludan, hvem han tiltalte med enkelte barbarisk klingende Ord, samlede om sig en Skare af Pøbel, til hvem han udstrøede Sølvpenge. Ligesaa viste han sig paa en Snekke, hvorpaa han samme Dag forreiste (?). Det Rygte udbredte sig i Trondhjem, at Ibrahim Pascha havde gjestet dem. — Iforgaars (Lørdag) var Hjorts Doktordisputats ledsaget af et Selskab, som berøvede os Johan og Ludvig Vibe. Ordentlige Opponenter vare: Cand. F. Peckel og Lektor Heiberg; ex auditorio opponerede Lektor U. Motzfeldt, som gjerne kunde have beredt sig paa en pynteligere Indledningstale, Ludvig Vibe og Fredrik Bugge, som alle disputerede over nogle Futiliteter, men blev vel modtagne af Johan som Respondens. Hjort skilte sig i det Hele vel ved den, han taler meget bedre Latin end før. Doktorcreationen saavel for Heiberg som for Hjort skal udgjøre en egen Høitidelighed, som skal gaa for sig om et Par Dage; dertil skal udstedes Program, Tale holdes o. s. v. Ja, Klokken er for Gud strax et, jeg faar vel see at lægge mig. Imidlertid følgende nye Forlovelser foruden flere: Docent Fredrik Stang og Frøken Morgenstjerne, Kaptein Busch og Madame Holler, Lektor Keilhau og Kirstine Kemp, N. H. Abels Forlovede, hun, som sagde, de gjerne kunde hente Liigkisten til hende til samme Tid som til Abel . . . .

. . . .

Alt staar her til ved det gamle, ligesom alle er fuldkommen friske. Den eneste Forandring, som er skeet, har du vel hørt om, nemlig at Emil i Følelsen af sin nye Værdighed som Kopist har leiet Ludvig Vibes gamle Værelse derover, og derved gjort mig til Eneboer. — For ikke at have nogen bevidst Usandhed paa min Samvittighed rettes blandt Gaarsdagens Efterretninger, at Frøknerne Lammers ikke kom her igaar, da de blev inviterede paa Comedie ligesom Camilla, der har været dobbelt saamange Aftener idetmindste der som hjemme . . . .

. . . .

Jeg haaber ellers at have fyldestgjort din Nysgjerrighed

samt tillige at have givet dig et Mønster paa, hvorledes et Brev bør skrives i quantitativ Henseende. I qualitativ Henseende har jeg gjort mit Bedste, gaae hen og gjør ligesaa . . . .

Din hengivne Broder

Otto G. D. Aubert.

Additamenta: Henrik maa du bede ikke blive utaalmodig, fordi han ikke endnu denne Gang faaer Brev; — Sagen[1]) er endnu ikke fuldkommen afgiort, da jeg rigtignok faaer en Del mere bestemt Løfte end før, men ikke det endelige Brev, som skal slutte den hele Sag, da den vel har været fore i Collegiet, men ikke der endnu er bestemt naar og hvorledes og andre slige Spørgsmaal. Jeg har overløbet Keyser, oftere, flere Gange om Dagen, men ikke truffet ham 1 af 10 Gange hjemme. Men det Hele er sikkert nok. —

33. Fra Jacobine Aubert til Ludvig Aubert.

Aggershuus 15. febr. 1830.

Julen paa fæstningen. — Nyheder. —

Gode kjære Ludvig.

Du veed nu formodentlig om, hvorledes vi have det i Julen, at ikke noget sligt som en Comedie blev tænkt paa (vel hemmelig ønsket af mangen Dame), siden hverken Andreas eller du var her. Dette sidste var især Grunden hos Moder, da hun sagde hun kunde ei finde sig i det Bryderie, naar hun ei havde dig, hendes tro Staabi, her. Sandelig, Ludvig, jeg ønskede, du usynlig en Aften havde

[1]) Sagen dreiede sig om Heinrich Thaulows ansøgning om at blive amanuensis hos prof. Joh. Keyser.

været tilstede, da just flere Damer vare forsamlede, for at høre, hvorledes de alle istemmede din Roes. Sandelig, i hvad for gode Egenskaber Otto end har, saa har han ikke dit Ønske og din Bestræbelse, for at bidrage til Andres Morskab, til selskabelig Fornøielse, og det gjorde du, uden maaskee nogensinde at finde den ringeste Fornøielse derved selv . . . . Hos begge de Glückstadske Familier var der Selskab, idetmindste var der tre Musikanter, og Torsdag i forrige Uge vare vi hos Kjøbmandens, Damerne at sige; thi Herrerne, nemlig mine Brødre, vare der ikke, hvilket rigtignok ærgrede mig saa meget mere, som der nu ikke er saa mange af dem her i Byen . . .

Jeg vil nu skynde mig at see at faa sammenskrabet Noget, som maaskee endnu ingen har fortalt dig, Bynyt altsaa: Hr. Bjerregaard, som du vel veed har forfattet et nyt Stykke, „Magnus Barfods Sønner," hvilket er opført mange Gange her, har slaaet op med sin Kjæreste, som han nu havde været forlovet med i saa mange Aar; og hvad der nu er det allergaleste derved, synes mig da, er, at man siger, han gjør Cour til Henriette Hansen, det yndige Dyr; Abels Kjæreste, Jfr. Kemp, er forlovet med Keilhau, desforuden er ogsaa vor gode Saabye, som vi nær havde mistet ihøst, forlovet med Karine Stenberg. Tænk dig, hvad man behagede at sige i Byen — man kan dog aldrig lade Andre i Roe — her i Høst, da Amundine flyttede i sit nye Logis — at jeg skulde flytte ned til hende, og vi saaledes slaae vore Skoler sammen. Jeg tænkte Folk maatte troe, jeg kunde ei forliges med mine Slægtninge hjemme og tog derfor ud af Huset, og dette kan jeg ei negte ærgrede mig. Doris Lammers er nu reist hjem for at blive der og confirmeres, og Jette er kommen ind i hendes Sted. Amundine skal til Vaaren have en Jfr. Ploug i Huset, som har været hos Jfr. Pharo, til at være sin Medhjælperinde, og kan derved udvide sin Skole . . . .

. . . Godnat, kjære L. vilde jeg just sige, da det faldt mig ind, jeg maatte fortælle dig, at Johan nu har været Respondens for Hjort, og at han og Heiberg i næste Uge skal creeres Doctores. Iblandt Oponenterne vare Ludvig

Vibe, Motzfeldt og Bugge. Man siger Storthinget skal aabnes iovermorgen, men Gud veed, om det bestemt bliver saa, thi de nøle forskrækkelig denne Gang, synes mig, før det bliver aabnet . . . .

34. Fra Johan Aubert til Ludvig Aubert.

Christiania 22. febr. 1830.

Skuespil: „Lystspillet“, lystspil i 5 akter af Balthasar Bang, „Kong Salomon og Jørgen Hattemager“, vaudeville i 1 akt af J. L. Heiberg.

Kjære Ludvig . . . .
. . . .

Otto har ventelig underrettet dig om Alt, hvad du kan ønske at vide herfra, jeg veed saaledes lidet at melde om. Han har vel fortalt dig, at Andreas Vibe er bleven Medlem af det dramatiske Selskab, og skal debutere om 3 Dage som Baron i Lystspillet: Lystspillet.

. . . . Af Ulykker i vort Land ere de nyeste Postens Røvelse, forbundet med Postkarlens Drab $^1/_2$ Mil nord for Lillehammer, og mener man, at den constituerede Postrøver, der paa den Tid var her i Byen, har constitueret en Anden i sin Fraværelse, hvilken efter Sigende allerede er arresteret som mistænkelig Person, Frederikstads Brand, hvorved 6 Qvartaler ere gaaene op i Brand, og Skomager Wergelands Død. Jette Glückstad, født Vibe, har været syg i nogen Tid, men er nu i Bedring, Gud skee Lov. Ludvig Vibe har været noget forkjølet, men befinder sig nu taalelig vel. Lieutenant Diriks, det husker jeg nu først, bad mig hilse dig sidste Gang, jeg talede med ham, paa Bal hos Statsraad Collett den 26de Januar. Storthinget blev aabnet i Fredags af Statsraad Collett paa Kongens Vegne, og hedder det, at Kongen i nogen Tid vil for-

skaane os for Statholder, men maaskee selv komme herhen i Vinter eller i det seneste inden 17de Mai; forresten ere vore politiske Forholde fredelige . . . . . .

Her spilledes i Fredags Kong Salomon og Jørgen Hattemager, hvortil H. A. Bjerregaard havde leveret den politiske Artikel, som blev meget vel optagen in publico; havde jeg Morgenbladet ved Haanden, skulde jeg opvarte dermed; nu kan det ei skee. Den 6te dennes forsvarede Hjorth sin Doctordisputats, ved hvilken Ludvig Vibe opponerede med meget Bifald, Doctorcreationen med ham og Heiberg skal foretages endnu i denne Maaned . . . .

35. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 18. juli 1830.

Nyheder. — Alb. Peter Lassens lærebog i verdenshistorie.

Johan Vibe ankom forrige Mandag med sin Familie hertil for at opholde sig 8 Dages Tid eller mere og gjøre Indkjøb; maaskee nogle af Viberne følge op med ham, Andreas mødte ham i Gusdal paa sin retfærdige Reise til Trondhjem, som han tiltraadte den 1ste Juli, ovenfor Moe indtraf et for begge Parter lige uventet og lige behageligt Møde imellem ham og Lassen, der efter min Indbydelse gjæstede mig i 5, 6 Dage. Lassen var under dette Ophold det elskværdigste, dydigste Menneske under Solen, og blev ved sin Afreise fulgt til Grorud af et Æresfølge, bestaaende af: „Generalen", Odén og mig. Hans Reise gik derfra efter hans Skrivelse „stille og blidt som den Dydiges Liv, som Sølverbækken, der snoer sig igjennem Blomsterbedene." Jeg har det bedste Haab om Lassens varige Forbedring; det er nu et Aar, siden han var hvad man kan kalde paa Rangel, og hans Tilfredshed med sin egen og Andres Agtelse, der er saa synlig, troer

jeg vil holde ham i Banen. Han arbeider fremdeles meget flittig med sin Historie, hvoraf Middelalderens, tænker jeg, vil blive færdig fra Pressen om en Maaneds Tid eller lidt mere; jeg troer, du vil med Interesse læse hans gamle Historie . . . .
Af Nyheder lidt. Bjerregaard er forlovet med den unge Skuespillerinde Henriette Hansen og tænker stærkt paa at gifte sig til Vinteren, saa har han selv fortalt mig. Lector Keilhau er kommen ind paa Hospitalet for Lamhed i Benene, der skal være farlig.

36. Fra Jacobine Aubert til kaptein Frants Aubert.

Aggershuus 26. okt. 1830.

Fritz og Heinrich Thaulow. —

Fætter Heinrich, som var her ifjor, og som du jo veed er ansat som Keysers Amanuensis, og agter at forblive her i Norge, tillige med hans ældre Broder, den saameget omtalte og forroste Fritz. Han er virkelig ogsaa et meget elskværdigt Menneske, dog ikke saa vakker, som jeg havde ventet, efter hvad man havde sagt, men han er rigtignok af de Mennesker, som ikke frapperer, men stedse vinder, jo mere man seer dem. Idetmindste var det saa i den Tid, han var her, som rigtignok ikke var meget længe, halvanden Uge, da han derpaa reiste til Velo. Han ligner overmaade Oncle, og har ligesom han et overmaade behageligt, indtagende Smiil; alle de unge Damer ere ogsaa ganske charmerede i ham; thi foruden at han spiller meget godt paa Fløite, skal han ogsaa være deilig at dandse med, skjønt han ingenlunde dandser smukt, hvilket mine Øine kan sige mig, og jeg altsaa ikke behøver at holde mig deri til Andres Dom. Du spørger maaskee, kjære Frants, hvorfor han er kommen

hid paa denne Aarets Tid, som jo ikke kan være for at see Norges Naturskjønheder; og det er det heller ikke, men af en Anledning, som langtfra ikke er glædelig. Det er nemlig, fordi han flere Gange har været i Begreb med at tage sin juridiske Embedsexamen og stedse af Ængstlighed er gaaen tilbage, endskjønt Alle sige, at det ingenlunde er af Mangel paa Kundskaber, men kun af Frygtsomhed og Mangel paa Selvtillid. I Høst forrige [Aar] skulde han bestemt have taget den, men han var sygelig hele Sommeren, og følgelig blev der ingen Examen af. Alt dette har nu gjort ham melancholsk og modløs, saa at Forældrene frygte og troe, at han aldrig nogensinde vil faae Examen der, og da der desuden er saa yderst sørgelige Udsigter for alle Borgerlige, saa troe de, det skulde være bedre her, idetmindste troe de, der ingen anden Udvei er for ham. Dette er nu vist intet Glædeligt; thi Heinrich siger om ham, at han er reent forloren, om han nu skulde være nødt til at vende tilbage. Gud give derfor, at det maatte gaae ham godt her, thi det var virkelig høist sørgeligt, om saa elskværdigt Menneske, som Alle sige, han er, skulde gaae forloren. Ogsaa Heinrich er et inderlig hyggeligt, godlidende Menneske, og er nu slet ikke, som jeg fortalte dig, han var sammen med sin Søster, men just som jeg fandt ham den første Aften, han kom, munter, ligefrem, godmodig og oprigtig. Hvad jeg især lider hos Fritz, det er, at skjønt han altid og allesteds er bleven afgjort, saa kan man dog ingenlunde mærke paa ham, at han er sig det bevidst — men tvertimod synes han saa ganske uden Fordringer. Ifald du skulde finde mit Brev uden Mening eller Sammenhæng nogensteds, saa vil jeg sige dig, at Fætteren (Heinrich) og Otto have holdt paa at støie og lee, og Fætteren har iblandt Andet trommet Slaget ved Prag paa Pianofortet. . . . .

37. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 5. December 1830.

Universitets- og skoleforhold.

Kjære Frans.

. . . . . . Andreas Vibe er kommen hertil for et Par Dage siden efter et 6 Ugers Ophold i Trondhjem og en Uges hos sin Broder. Han har paalagt mig at hilse dig; han har lidt meget Ondt i Sommer, været Undergang nær, og i 5 Dage ligget i en Klipperevne imellem 2 Holmer som eneste Ly imod Stormen sydfor Foldenfjorden; er imidlertid i god Magt, og den samme muntre Fyr som før.

. . . . . . Her tales stærkt om, at Prof. Sverdrup vil overtage Philosophien efter Møller, og at Ludvig Vibe da vil blive Lector i Græsk; det er vel endnu kun et Rygte, men jeg troer og haaber, det bliver til Virkelighed. Her har været roligt in publico, kun vor dyrebare Skole-Ungdom har ikke ladet Loven og dens Fuldstrækkere hvile. En Borgerkrig imellem 3die og 2. Klasse, udsprungen af krænkede Respectsforhold, kunde maaskee have ført til de sørgeligste Optrin, hvis den ikke var bleven opdaget i det første Udbrud og hemmet ved Pedellens ufortrødne Iver; imidlertid var der dog fuldt op af blodige Næser, hovne, grønne Øine, og forvredne Been. Vor Ungdom er en stridbar Ungdom, en selvtillidsfuld Ungdom, kort en elskværdig Ungdom. . . . . .

38. Fra Jacobine Aubert til kaptein Frants Aubert.

Aggershuus 17. jan. 1831.

Familieefterretninger. — Dilettantkomedie. Skuespil: „Tre Fædre paa eengang,“ komedie i 1 akt af Kotzebue, „Hvilken er den rette?“ vaudeville i 1 akt af Thomas Overskou (efter Shakespeare?).

Den 6te og 7de kom da alle Forreiste af Familien hjem, og den 9de ogsaa Lammers's, saa Alt siden den

Tid har været med det Sedvanlige. Dette blev dog noget varieret igaar ved et Selskab (til Middags) for Oberstlieutenant Ræder, som er her med sin ældste Søn, Georg, for at faae ham ind paa Krigsskolen. Det var ei større, end at vi Alle sad ved saa stort et Bord, som du veed kan rummes i Dagligstuen, da nogle af de Indbudne sloge feil. Dette var vel, som jeg sagde, en Afvexling, men ingenlunde saadan en, som jeg ønskede, thi Mandfolk-Middagsselskaber ere mig en Pestilents, og dette saameget mere, da det var paa en Søndag, der jo ellers er en Fridag for mig. Jeg gruede ret for den stive Bordsidden, men i denne Henseende gik det dog bedre, end jeg havde ventet, da jeg blev temmelig heldig placeret; thi rundt om mig havde jeg kun Slægt og gode Bekjendte, og ved min ene Side Johan, og paa den anden tydske Fætter Heinrich, der igaar var uhyre godt oplagt |: hans eget Udtryk :|, hvem jeg derfor især skyldte den muntre Underholdning. Overhovedet er her noget muntrere i Huset, siden disse Fættere kom, og, at det især deleshed er Heinrich, der bidrager dertil, troer jeg at have sagt dig før. . . . . Men ganske anderledes kunde det dog være, naar Fader var anderledes, skjønt endogsaa han finder nogen Fornøielse, troer jeg, ved at underholde sig med dem undertiden, da han nok lider at kunne snakke Tydsk med dem; især underholder han sig i den senere Tid med Fritz, der ogsaa sidder ved Siden af ham tilbords. Men baade Faders Humeur og Helbred blive stedse daarligere, og du vil formodentlig see en uhyre Forandring paa ham, da jeg, som seer ham daglig, kan see det. Igaar var han virkelig saa ussel efter Bordet, at jeg blev ganske bange . . . . . Iaften har jeg været solo med Moder og Fader, da alle de Øvrige her fra Huset ere oppe hos Kjøbmandens for at holde — Læseprøve paa to Comedier, som skulle gives om et Par Ugers Tid deroppe. Hvad synes du vel? Madammen havde lovet de spillelystne Folk |: hun er da ogsaa selv blandt deres Tal :| en Comedie i Julen, som da formedelst den almindelige Bortreisen blev udsat til nu, som du hører. Stykkerne ere: „Hvem er den Rette?“ egentlig en Vaudeville, men hvoraf de udelode Sangen, og „Tre Fædre paa eengang“ af Kotzebue. Maaskee du kjender den

Første, da den er efter Schakspeare? De spillende Damer ere alle Familiens Damer undtagen Fru Jette, der ikke vilde. spille, da hun sagde, hun havde, da hun sidst spillede, gjort det Løvte, ei tiere at gjøre det. De spillende Herrer ere da ei alene de tvende Viber, men endog Otto, Emil og hvad synes Du vel, ogsaa Johan have de faaet dertil, da han nok ei godt kan med at sige Nei, naar Folk sige, han gjør dem en Tjeneste. Og endelig skal ogsaa tydske Heinrich spille Elskeren i det sidste Stykke og derved sætte Kronen paa Verket. Endnu er Ingen kommen hjem, endskjønt Kl. er nærmere 12 end 11, og jeg tænker derfor paa snart at sige dig Godnat uden at vente længere paa Frøken Line, men først maa jeg dog fortælle dig en Theater-Nyhed, som maaskee, da du jo kjender Personen, har nogen Interesse for dig, det er: at Ole Holm har ansøgt Directionen om at blive ansat ved Theatret og, at han virkelig er bleven engageret. Han skal debutere i Sir Peters Rolle i [Sheridans] „Bagtalelsens Skole“, og det hed helt i forrige Uge han skulde da debutere, men endnu er det da ei bleven, og endnu har der ikke staaet et Ord i Aviserne derom. [Hans debut fandt sted 20de januar 1831.]

39. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 27. Febr. 1831.

Teaternyt.

Kjære Frants.

. . . .

Thaulows vare herinde i Markedet i Besøg hos Aars's, og vare i den Tid begge Tydskerne og Otto fast engagerede hos Aars; Henrik var ogsaa inde, Carnevalet aab-

nedes med Comoedie og Bal hos Jacob Glückstad; i det ene Stykke, De 3 Fædre, havde ogsaa jeg en Faderrolle, det andet var et nyt dansk Stykke, Hvem er den Rette? . . . . Lassen befinder sig meget vel, og jeg venter ham snart hos mig med Slutningen af hans Middelalders Historie. Ole Holm er i mine Øine betydelig oplivet, siden han betraadte Bræderne, og meget tilfreds med sin nye Stilling, hans Løn er 25 Spd. maanedlig . . . . . han er langt mere underholdende og ædruelig end før . . . . . . Ludvig Vibe har jeg overbragt din Hilsen; Sagen med ham er endnu ikke afgjort, og siden jeg skrev dig til sidst, er der kommen Ansøgning fra Maurits Hansen om at blive ansat som Lærer i Philosophie, hvilken Ansøgning jeg dog troer ikke kommer i nogen Betragtning.

40. Fra Jacobine Aubert til Ludvig Aubert.

Aggershuus 9. mai 1831.

Fætrene Thaulow. — Universitetet.

. . . .
Saa vil jeg allerførst fortælle dig Noget, som jeg sikkert troer vil glæde dig meget. Gjet engang! Heinrich og Line ere forlovede. Denne mærkelige, eller alvorlig talt, glædelige Begivenhed, foregik Søndagen den 17de April inde i vor gode Guul-Stue. Alle Paarørende her i Byen ere overmaade fornøiede dermed, og kunne da ei heller Andet; thi Heinrich er da saa snildt, hyggeligt Menneske, som man kan tænke sig. At det vil fornøie dig, veed jeg, da Heinrich har fortalt du altid sagde, naar han kom til Norge, skulde han frie til Line. Du kan troe, vi have havt inderlig megen Hygge af disse to elskværdige Fættere i denne Vinter, hvilket vi ogsaa rigtig kunde trænge til;

men ihvor godt jeg, og jo Enhver, maa synes om Fritz, saa kan jeg dog ikke negte, at Heinrich er min Yndling, hvilket ogsaa er Tilfeldet med nogle Andre af Familien. De have ei logeret hos os, undtagen de første Uger, thi du veed nok Husets Leilighed tillader det ei; men de have spiist tilmiddag her bestandig og tilaften naar de selv havde Lyst. . . . . Endnu en anden Forlovelse i Familien kan jeg berette dig, det er Jette Eckleff med en Landhandler Thorp deroppe paa Hadeland; du husker maaske at have seet ham deroppe . . . . Collegium Academicum har tilbudt Ludvig [Vibe] at blive Lector i Græsk, som han da med Glæde tog imod; men endnu er ei Bestemmelsen fra Stockholm kommen, saa det altsaa ei er afgjort endnu. Man siger, at Maurits Hansen har søgt om at blive Professor i Philosophie, og bliver han det, bliver der ei noget af Ludvigs Lectorskab; thi det er Professoren i Philosophie, Møller, som gaaer af, hvorfor Sverdrup tænkte at overtage hans Videnskab, naar Ludvig kunde blive Lector i Græsk. Camilla Wergeland var længe herinde i Byen i Vinter; hun var ikke her i Huset, men hos sin Søster.

41. Fra Johan Aubert til Ludvig Aubert.

Christiania 13. mai 1831.

Universitetsefterretninger. — Politiske betragtninger. — Henrik Wergelands injuriesag mod prokurator Praëm; den trak ud til 1843 og kostede H. W. i det hele 3600 kroner. — Nyheder. — Skuespil: „Skatten“, syngestykke i 1 akt, musiken af Méhutl, teksten af Hoffmann, oversat af N. T. Bruun.

. . . .

Jeg blev netop nu afbrudt ved flere Personers Mellemkomst, hvoriblandt Henrik Wergeland og Fritz Thaulow, om hvilke Mere siden; begge bade mig hilse dig venska-

beligst. Fra Moder har du allerede havt Brev; hendes Reise er endnu ikke saa aldeles bestemt; af hende har du, formoder jeg, hørt Lines Forlovelse med Heinrich. Hvad mig angaaer, siden vi have berørt dette Punct, da maa jeg svare i selvgjort Latin: Eheu nondum est inventa animi pars altera mei. Da jeg forudsætter, at Moder har meddeelt dig fornødne Efterretninger om Familien, vil jeg, næst efter at fremsende Hilsener fra Tante Vibe, hvilket hun har paalagt mig udtrykkelig, og Frue Jette, Christian, kort det hele vibeske Huus, meddele dig literære, politiske og theatralske Efterretninger. Professor Møller forlader vort Universitet i Slutningen af denne Maaned for at tiltræde sin nye Post ved Kjøbenhavns Universitet; paa Løverdag deeltager jeg i et Middagsselskab, som gives ham til Afsked, af Universitetslærerne og enkelte andre af hans Bekjendtskab, i Hotel du Nord. Hans Post vil, efter den derom skete Indstilling, rimeligviis overtages af Prof. Sverdrup, dennes Fag af Ludvig Vibe som Lector, den sidstes Post igjen besættes med Fr. Bugge. Docent Stang er foreslaaet til lector juris; Auditør Aal skal snart disputere for den juridiske licentiatus, respondente Jac. W. Schjelderup, der endnu ikke er cand. jur. Dette er, hvad jeg mindes af literære Sager. Hvad Politiken angaaer, da forestaaer nu den skjæbnesvangre 17. Mai. Om vi skal behjælpe os, som nu, uden Statholder, eller belægges med en ny, vil vel meget komme an paa, hvorledes denne Dag løber af. Det har ikke manglet paa Opfordringer til at feire Dagen, 17. Maiviser og Veste, og en ildevarslende Omstændighed er det, at Constitutionen skal afgaae herfra om Morgenen, Kl. 5, hvilket tør foranledige mangen en Morgenperial med sammes elskværdige Følger. Henrik W. bliver paa denne Dag i Eidsvold for at dirigere et Bondeselskab. Han er nu indviklet i en Injuriesag af værste Art med Procur. Praem, som han i Morgenbladet har betitlet en Skurk imod Staten og Menneskeheden; han tiltroer sig at kunne bevise det; det vil Tiden vise. Han har ellers nu den Plan at gjøre en liden Lysttour til Havre og Paris paa et Par Maaneder for at see sig lidt om i Verden. Kongen havde bebudet at ville komme hid først i Juni, men nu hedder det, at han neppe kommer. Vor Politik

er forresten den gamle, nedrive Regjeringen og dens Foranstaltninger, tale med Iver for Franskmænd og Polakker, indsamle Bidrag for Udlændingers Enker, men lade vore egne sulte i Stilhed. Kort jeg veed Intet at fortælle dig i dette Stykke, hvad du ikke før veed. Idag er Bispeordination i vor Frelsers Kirke, da Kjerschow bliver viet til Bisp over Nordlandene. Til Politik kan vel og regnes, at Kirkedepartementets Fuldmægtig, Ove Messell, Generalen kaldet, er bleven Byfoged og Postmester i Holmestrand, hvilket Embede skal være paa omtrent 700 Sp.; hans Glæde er stor; at Stiftamtmand her i Staden er nu Amtmand Sem istedetfor den til Statsraad befordrede Svigerfader. Ved Theatret ere de største Forandringer foregaaede, idet Saabye har afkjøbt Strømberg den hele Stads, og fra næste Vinter overtager Oekonomien i Forening med en ny Direction; Ole Holm har engageret sig ved det offentlige Theater for flere Maaneder siden, og udført flere Roller til Publikums Tilfredshed, dog langt under, hvad han i bedre Dage præsterede; flere Syngestykker have været givne, fornemmelig Skatten, Fjeldæventyret. Bjerregaard er for et Par Maaneder siden gift med Jomfrue Hansen; hans Fætter, Albert Lassen, var inde til Brylluppet, og logerede hos mig. Hans Bugs Runding var lidt i Svindende, hans Ansigts Mildhed i Tiltagende. Han har inviteret mig til et Jagtparti i Næs i de forestaaende Pintseferier, og for at forvisse mig Fornøielsen, er han daglig ude at movere en Hare, han har i Nærheden af Gaarden, for at den skal blive tilbørlig dresseret for mig; han klager dog endnu over, at der ligger Snee hist og her, og saalænge det varer, gaaer Haren reent desperat, ikke som et fornuftigt Dyr, men værre end et umælende Best. Theaterrecensent haves nu ikke, men en Mængde Kjævlerier har dog opfyldt Morgenbladet i Anledning af en dansk Skuespiller Millers Gjæsteroller, hvorom du vil kunne læse en kort Beretning i Kjøbenhavnsposten. [Nr. 110, 1831] . . . .

42. Fra Emil Aubert til Ludvig Aubert.

Christiania 16. mai 1831.

Skuespil: „Hvor Tiden løber“, komedie i 1 akt af Picard, lokaliseret af N. T. Bruun. — O. R. Holm som skuespiller. — 17. mai.

Kjære Ludvig.

Du vil vist blive forundret over at see Underskrivten af disse Linier, noget du vist ikke havde ventet af min Dovenskab at skrive Breve..... Du seer altsaa hvor fuldkommen renonce jeg er paa noget at skrive om, hvis det ikke kunde interessere dig, at Ole Rein Holm, der efter mange Omvæltninger endelig er bleven Skuespiller, i Fredags formeligen er bleven udpeben, da han havde den Uforskammenhed, ganske alkefuld at træde op i Hvidbergs Rolle i „Hvor Tiden løber“. Da jeg imidlertid ikke selv var tilstede ved Forestillingen, og da jeg formoder, at Jacobine derom, ligesom om alt andet Theatret vedkommende, vil give dig en fuldstændigere Efterretning, saa er dette kun det eneste, jeg kan meddele dig derom. Forøvrigt veed jeg intet mærkeligt at melde dig, uden at vi imorgen have, jeg veed ikke hvordan du vil kalde den, den uheldsvangre eller lykkelige 17de Mai, og at alles Nysgjerrighed er meget spændt for at erfare Udfaldet af denne Dags Begivenheder, behøver jeg ikke at forsikre dig om. Imidlertid torde det vel hænde, at det ikke løber saa roligt af, da allerede i lang Tid alle vore Aviser have vrimlet af Bekjendtgjørelser om Sange til 17de Mai, om 17de Mais-Veste, [ɔ: „konstitutions-veste, der symbolisk fremstiller en granitblok med paaskrift XVII mai, af hvilken en Fønix reiser sig, omgiven af „glorier“.] 17de Mais-Tobak m. m. m., og da Constitutionen løber ud herifra imorgen Kl. 5, og næsten enhver jeg taler med erklærer, at han vil være tidligt oppe imorgen for at hilse den med et Hurra ved Afreisen; kort alt, selv de senere Begivenheder i Europa, hvormed du vel allerede af Aviserne er bekjendt, og som, for at bruge Henr. Wergelands Udtryk, har bragt den norske Almeenaand til at gaae frem med Syvmilsstøvler,

synes at pege hen paa, at denne 17de Mai vil blive et Sidestykke til 17de Mai 1829. At Studentersamfundet ikke hviler paa denne Dag, men at det holder et Lag, der dog, for at ikke Studenterne skal gives Skylden for muligen indtræffende Uroligheder her i Byen, skal holdes paa Lindøen, vil du vel allerede selv have havt en Formodning om. . . . .

43. Fra Jacobine Aubert til Ludvig Aubert.

Aggershuus 23. mai 1831.

17. mai. — O. R. Holms optræden som skuespiller — Skuespil: „Stakket dans er snart sprungen", syngestykke i 1 akt, af Barré og Ourry, oversat af N. T. Bruun, „Bødkeren", syngestykke i 1 akt, af Audinot overs. af N. T. Bruun.

Kjære, kjære Ludvig.

Vi fik igaar Brev fra Moder, at hun Natten til Fredag var kommen til Christianssand, efter en henved 5 Dages Seilads. Til Fritz, Otto og Emil kan jeg derimod ikke endnu overbringe din Hilsen, da disse Herrer i Fredags Aftes marscherede til Eidsvold, hvor de blive Pintse over, dog komme de maaskee hjem imorgen. Fra Emil har du da imidlertid faaet Brev, hvoraf han selv læste for mig, hvad politiske Beretninger han havde fortalt dig, og at jeg vilde opvarte med dramatiske. Hvad 17de Mai gav af sig, burde vel egentlig han som en Constitutionshelt give dig Underretning om; men saameget maa jeg dog fortælle dig, at vi Damer af den Glückstadisk-Vibisk-Aubertske Familie vare saa tidligt paa Benene, at vi saae „Constitutionen" afgaae, ledsaget af Hurra og Skud fra de omliggende Fartøier, hvilke den besvarede, og at vi dernæst i dette mit Gemak nøde med samtlige Herrer en Frokost, der dog kun bestod i Chokolade, hvori vi alligevel drak 17de Mais Skaal. Der

er egentlig heller ikke synderligt at fortælle om denne Dag, thi Alt løb roeligt og fredeligt af. Hvad dramatiske Nyheder angaae, da vilde det maaskee tage mere Plads, end dette Papiir kan forskaffe, om jeg vilde fortælle Alt fra først til sidst, og derfor vil jeg da indskrænke mig til de vigtigste Puncter. Emil fortalte da om Holm, at han var bleven udpebet, og dette beviser da noksom, hvor elendig han har været, thi man har virkelig viist en stor Tolerance mod ham. Jeg var der da heldigviis ei den Dag, skjønt det var Abonnement. Han skal have baaret sig græsselig ad, og han skal blandt Andet have sagt paa Scenen til Bøcher, som spillede Lars: Hvorfor vil De have, jeg skal spille iaften? De see jo, jeg er ikke vel. Han har ikke destomindre nydt den Ære at blive fremkaldt i „Skatten", hvor han spiller den Gamle. Men Gud veed, hvorfor de kunde kalde ham frem; jeg idetmindste fandt intet Udmærket ved hans Spil. Det gaaer ellers daarligt med vort Theater, det vil sige, det bliver saa yderst lidet besøgt. Saabye har da kjøbt Theatret for 8000 Spd., men Gud veed, hvorledes det vil gaae den arme Mand. Berg og Giebelhausen blive her neppe: Alle Skuespillerne have nu i længere Tid ikke faaet mere end halv Løn. Orchesteret er indskrænket til otte foruden Anføreren, og nu siger man, Nielsen, Rosenkilde og maaskee flere Danske komme herop i Sommer. Hvorledes kan han da vente, det skal gaae til Vinteren? Og hvor kan han vente, at faae andre Subjecter, naar de nuværende forlade ham? Han skal heller ikke let faa saa duelige Subjecter, som de ovennævnte. Skulle vi nogensinde vente at faae et ordentligt, offentligt Theater istand, saa maae ikke disse Danske komme her om Sommeren og høste Penge som Græs og saa bag efter gjøre Nar af os. Jeg ærgrer mig ret, naar jeg tænker derpaa. Og gid saa Pokker havde det private Theater! Det ønsker jeg af mit inderste Hjerte. Vi have i Vinter havt to andre Subjecter ved vort Theater end dem, du kjender, nemlig en Hr. Woltz og Kone, om hvem Grethe havde talt meget, da de . . . . havde været i Christianssand. Det var Herren, hun roste, der som Frans Moor havde enrapturet hende; men hos os har han da ikke

spillet denne Rolle, saa jeg ei har havt Leilighed til at erfare, hvorvidt jeg vilde være af samme Mening, men i andre Roller, han har spillet, behager han mig virkelig temmelig sjelden. Hans Kone behagede mig i Begyndelsen endnu mindre, thi hos ham fandt jeg dog naturligt Talent, men kun at han caricaturiserede og overdrev næsten alle Roller. Men hos hende fandt jeg derimod næsten Intet. Det har imidlertid siden vist sig, at der er nogle Roller, hvortil hun er meget skikket, og i den sidste Tid har hun vundet det hele Skuespil besøgende Publicums Gunst ved sin gode Sang! Hun spillede Lisettes Rolle i Skatten, hvor hun ogsaa udførte Rollen upaaklageligt; men hendes Sang vandt Alles Hjerter. Hun har en meget fyldig, smuk Stemme og er en herlig Alt, saa sikker! jeg stolede paa hende, som paa en Klippe. Hun fordunklede næsten Jfr. Smith, som dog synger meget vakkert. De have siden, i Fredags nemlig, givet et lidet Syngestykke til, Bødkeren nemlig, som ogsaa gik godt, men Musikken deri er da vist ikke saa vanskelig, som i Skatten. Nu skulle de syngende Skuespillere og Skuespillerinder have Skatten og „stakket Dands er hastig sprungen“ til Benefice paa Onsdag. Jeg har isinde at gaae der. Jacob Glückstad fortalte dig vel om den Comedie eller rettere de Comedier, de havde i Julen hos dem? Og at Heinrich og Line spillede Elskende deri.

44. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 2. juni 1831.

Udflugter. — 17de mai, særlig angaaende latinskolen.

..... Vi have commercieret stærkt i de sidste Dage „med Dands og Sang og Guders Saligheder“ (Stumper fra min Sangerperiode), den ene Dag hos Lectoratet Messel, hvor

jeg blev Fadder til en Sophia Charesia, den anden Gang i Bækkelauget hos Oldermandskabet, hos hvem Madame Lange m. fl. var i Besøg, hvor den trefarvede Fane var plantet paa en Klippe, fra hvilken, om jeg mindes ret, du i gamle Tider har moret dig med at rulle Steenblokke. Med Ove Keyser og Lector Holmboe gjorde jeg i Pintsen en kort Ridetuur til Sundvolden; med egne Heste rede vi Løverd. Aften til Johnsrud, lode dem staae igjen der, laae selv Natten over, og fore paa Skydsheste videre, kom tilbage til Johnsrud Kl. 1½ Middag, spiste Fisk, og rede igjennem Sørkedalen om Bogstad tilbage. Jeg, som havde faaet det ene Knæe lidt aflave nogle Dage iforveien ved en altfor voldsom Rørelse, har ikke havt godt af Ridtet og endnu mindre af den voldsomme Dandsen senere; jeg trækker lidt paa det ene Been, dog ikke som General Birch. Forresten befinder jeg mig nu ret vel; Vinteren over var jeg ret temmelig plaget af rheumatiske Smerter, meest i Hovedet og Øinene, i Paasken befandt jeg mig meget ilde, og var mørk i Hu . . . .
Vaaren har begyndt at live mig op igjen, saavidt et eenligt Menneske kan være ret levende . . . .
Om 17de Mai veed jeg Intet mere at fortælle, end du af Aviserne kan see; dog, da Morgenbladet har taget Anledning af den Dag til at revse Skolerne, som det synes, med specielt Hensyn til Christiania Latinskole, faaer jeg vel fortælle, at vor Skole ikke med mit Vidende begik Andet den Dag, end at en stor Deel af Disciplene i Friqvarteret om Formiddagen nede i Gaarden sang Nationalsangen, hvilket jeg ikke forbød dem, da de gjorde det ordentlig og uden Skraal, fordi denne Maade at søge Forfriskning paa, efter Forordningens Ord, ikke paa nogensomhelst anden Dag vilde synes mig utilladelig eller uanstændig, heller ikke kan forstyrre Naboer mere, end naar de skrige ved Boldspillet. Hvem og hvilke Ytringer der forresten sigtes til, er mig ubekjendt, som og, hvorfra Bemærkningerne derved i Skilderiet skrive sig. Men hvad Talen om Forsømmelighed og Ligegyldighed angaaer, da kan den vel træffe flere og er saa meget grundet, at jeg ikke synes, der fra Skolens Side kunde svares Noget derpaa.

45. Fra Emil Aubert til Ludvig Aubert.

Christiania 14. juni 1831.

17de mai. — Nyheder (udflugt til Eidsvold). — Henrik Wergeland. — Thaulowerne. — Otto Auberts „proces".

. . . . Her ønsker man Polakkerne Held og Russerne og Storpraleren Diebitsch Fanden ivold. 17de Mai gik meget fredelig af, undtagen at Byfoged Riis fik sig en god Dragt Prygl, og at Skøiergutten Sancho (som du vel kjender) blev arresteret, fordi han var saa uforskammet i Spidsen for en Trop af andre hurraraabende Skøiergutter, at drage om i Gaderne med et Flag bestaaende af et rødt, et hvidt og et blaat Lommetørklæde (alle skidne og fillede), hvilket Politiet kaldte en trefarvet Fane. Otto, Frits og jeg (Heinrich var hos Kjæresten) begyndte Dagen med at hilse Dampbaaden, der seilede af, dernæst gik vi hjem, hvor Jacobine beværtede os tilligemed den hele bureaucheflige Familie, med en Kop Chocolade; hvorpaa saa begave vi os derpaa (à la Mons Østmoe) ind til Lieutn. Lund, der itog (ikke en Pægelbrændeviin men) en Flaske Portviin og Madera og skjænkede ommeldte meget agtværdige Kløverblad; Alt i Betragtning af Dagen. A propos; du kan troe, vi have faaet et meget behageligt accroissement de la famille i Lieut. Lund, han spiser hos os hver Søndag, og denne Dag er os saaledes behagelig ei blot som Hviledag; ja Hviledag det maa jeg nok sige; for det elendige Blækscheiserie i Departementet er jeg forlængst inderlig kjed af, og det saameget destomere, som jeg staaer under en Kjæltring af en Bureauchef. — Dog lad os springe over de 7 Puncter i 20 Klagemaal. Som en Følge af det forbandede Departement seer det ogsaa ligt ud til, ikke som du mener, at jeg snart skulde have Examen paa Bagen; men tvertom at den endnu i langsommelig Tid vil komme til at vente paa mig. Endelig er da Ludvig Vibes Udnævnelse til Lector indløben; Vedøe, der er indstillet til Soldals og Røldals Kald i Christianssand Stift, venter ogsaa med Længsel paa sin Udnævnelse. Han har ophævet sin Huusholdning her i Byen og Augusta med samt Ungen er reist op til Eids-

vold. Didhen styrede ogsaa ovennævnte meget agtværdige Kløverblad sin Kaas tilfods i Pindsetid; og vi tilbragte der nogle ret behagelige Dage, uanseet Augustas kjedsommelige: „lille Vilhelm! søde lille Vilhelm! er han ikke sød, du??“ o. s. v. Henrik W. reiste Onsdag i forrige Uge til Frankrig for at besøge Lafayette, og det kun med 80 Daler i Lommen. — Han er gal! — han har nu ogsaa en Injuriesag med Praëm, som Gud maa vide hvordan maa løbe af; — man taler om Tremarksmand. Du spørger mig hvad jeg synes om Fritz; intet uden Godt. Heinrich derimod er aldeles tabt for det menneskelige Selskab. Jeg har sommetider foretaget mig at holde Forelæsninger for ham og Line om, hvor skadeligt det er at forelske sig, hvor langt mere at forlove sig, og allermeest at sidde den heele udslagne Dag og ikke gjøre — Gud forbande mig! — andet end at kysse (ja de ere saa forlibte, saa Gud bevares vel; dog de kjølnes vel snart); dog omsider er jeg bleven kjed af slige Forelæsninger, da det nytter accurat saa meget som at slaae Vand paa Gjæs. — Otto hat sein Process gewonnen for Stiftsoverretten, og ifølge et ved Mimebægeret gjort Løfte skal han i den Anledning gjøre et stort Punsche-Command, som alle Vedkommende og Uvedkommende med Længsel imødesee; Punsch-Command seer jeg at jeg har sagt; nei puds tag ham; — det bliver da et Champagn-Command; ikke min Sjæl andet end Champagne og Burgunder skal drikkes. Kan du skynde dig herop, saa tør det nok hænde, at du kan faae en Slump med. Men ellers er det stor Skam, at Otto, efter sin Triumf over Departementet, har nedladt sig til at gaae paa Accord med det om en Fyr, han i Aar vil dimittere. . . . Du spørger mig om Universitetet og Studentersamfundet; derom er lidet at sige; Universitetet forøges aarlig med en 100 Russer, der ere næsten en ligesaa foragtelig Nation, som deres Navne; og Studentersamfundet er atter i betydelig Opkomst . . . .

46. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 19. Septbr. 1831.

Det polske oprør. — Wergelands tilbagekomst fra Paris.

For et Par Dage siden skal Statsraad Collett have havt Brev fra Kjøbenhavn af Indhold, at man i Kjøbenhavn var sikkert underrettet om, at Russerne havde lidt flere betydelige Nederlag om Warschau, og at der havde været et farligt Oprør i Berlin, foranlediget ved Kongens Vedhængenhed ved Nicolaus's Sag, men at den preussiske Minister i Hamburg ved store Opofrelser havde standset Udbredelsen. Om Kongens Komme ere vi endnu lige uvisse. Til Eder komme nu adskillige høie Herrer, Amtmand Riis, hvis Datter igaar stod Confirmation, Postmester Keyser, som agter sig herfra først i næste Maaned, og Lieutenant Nicolay Storm Wergeland, der skal indskibe sig for sin første Udflugt i den vide Verden i Eftermiddag. Den gode Hr. Henrik kom da heelskindet tilbage for 14 Dage siden med en fransk blank, bredskygget Matroshat, omvundet med en trefarvet Snor. Han skal have fortalt en Deel Historier om sig i Paris, om der bestandne Farer og øvet Heltedaad, som jeg deels troer kun have fundet Sted i hans Phantasie, deels maaskee ere applicerede af ham. Du veed maaskee allerede, at der er falden Dom i hans militariske Proces; den er, at H. skal bøde 30 Sp. og Underofficeren, som forgreb sig paa hans Ryg, sidde 20 Dage paa Vand og Brød eller i ensomt Fængsel (?); Processens Omkostninger, der skal være nogletusende Sp. efter H.s Sigende, bæres af begge i Fælledskab. . . . .

47. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 6. dec. 1831.

Andreas Vibe. — Bjerregaard. — Skuespil: „Recensenten og Dyret", vaudeville i 1 akt af J. L. Heiberg.

Fra Frognerhaugen . . . har jeg forpligtet mig til at oversende Hilsener fra Frue Jette, hendes Gemal, Ludvig og Tante Vibe, der kom tilbage fra Gusdal for henved 14 Dage siden munter og feed — under Escorte af Lieutenant Andrew Nicolajewitsch, hvis Ansigt nu er bleven et Buskads, hvor neppe Øinene glimte frem for Mustacher og Bakkeskjæg og Fipskjæg, anlagte for at skrække de nordlandske Mænd og tiltrække de sydlandske Qvinder. Den samme — og i Sandhed han er den samme — har bedet mig ligeledes hilse dig venskabeligst. Den samme skaffede mig en næsten uslukkelig Latter — at jeg skal tale træffende og homerice — da jeg Søndags Aften kjørte med ham og Lieutenant Ole Lund fra Bjerregaards, hvor vi havde været i Selskab. Lieutenant Ruskoi stod bag paa Bredslæden tilligemed Peiter og forestillende l'Alcide ɔ: Venitien antog han de meest pittoreske Attituder, hvortil hans Drapperie, det gamle russiske Gevandt, meget fordeelagtigt rakte Haand, svævende ud fra den ene Styrepind. Hvad Under, at dette vakte de i Grændsen Spadserendes, hvoraf maaskee de Fleste havde ogsaa hyldet Komus og Momus, Beundring, der udtryktes ved et uvilkaarligt Pru-Pru. Men Peiter agtede derpaa Intet, min Kunstner ligesaalidt. „De maae undskylde mig, mine Herrer, det gjøre vi ikke," var hans hele Svar, med en Tone, en Tone, som endnu bringer mig til at skjælve. Saa paa Torvet, saa i Kirkegaden, indtil vi ved Zuwans omtrent møde en Person, der formaster sig at fremstamme et frygtsomt *æ*. -- Men neppe var Lyden kommen af hans Mund, før vi hørte fra Kunstneren et *bæ*, saa alle Huse syntes at ryste og alle Vægtere at vaagne af roligste Søvn. Dette var hans Kunsts og Dristigheds ultimatum; fra Fæstningen vandrede vi begge uforstyrrede og uforstyrrende til vore respective Hjemsteder. Hos Bjerregaard har jeg været flere Gange siden hans Giftermaal, og finder mig der meget vel. Han er

virkelig i mange Henseender saare elskværdig, og i Fasthed og Soliditet meget til det Bedre fremstegen; Konen er aldeles fordringsfrie og efter det ringe Bekjendtskab, jeg kan have, elskværdig; synligt er det, at han er forlibt som en Ost i en suur Rotte, og bærer hende paa Hænderne. . . . . Ved at betænke, at vist intet af vore publique Blade savnes i Bergen, finder jeg, at jeg ikke godt kan fortælle noget Nyt; thi hvad er der vel nu, som ikke kommer i Bladet. Gud veed, om ikke endog Andreas's Bæ allerede staaer der. At Skjønvidenskabelighedens norske Forfægter er Henrik W, har Du vist strax seet; at hans Antagonist er tykke Hansen, siges. Recensenten og Dyret gjør her megen Lykke; jeg har seet det eengang til Moroe. Om det var Tanken paa Hansen, der førte mig herhid, skal jeg lade uafgjort. . . . .

48. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 15. Jan. 1832.

Frants Auberts bryllup med Sofie Heyerdahl d. 13de febr. 1832; det stod hos hendes fader provst Heyerdahl i Stjørdalen. — Skuespil: „Spionen“, skuespil i 5 akter af Aug. Lewald (bearbeidet efter Coopers roman The spy,) oversat af Carl Winsløw.

. . . . Det ene Arbeid har afløst det andet den hele Tid, og det sidste, et Par Brudgoms Buxeseler til Frants, var jeg ferdig at myre mig med for at faae ferdige til rette Tid, det vil sige til hans Reise. Nu er han da reist, i Fredags Morges, og med ham — ja kan du gjette hvem? Julie, Otto og Emil! Hvad synes du vel! Det er ganske besynderligt, synes mig, at reise saa langt til Bryllups, og især paa saa lang Tid, thi de blive borte to Maaneder sikkert, saa vi faae meget kort den Fornøielse at have Frants med sin Kone her. . . . .
Der blev ingen Comedie spillet [i Julen] for denne Reises

Skyld; thi du maa vide, der var paatænkt en saadan og begyndt at skrives ud Roller dertil. At dette imidlertid var kommen saavidt, var saamen ene og alene Faders Skyld, der daglig drev derpaa, det vil sige, spurgte derom og tilsidst sagde til Andreas, at han gav ham charte blanche dertil, hvorved den da endelig blev besluttet, og bestemtes at opføres i Markedet. Ved denne Reise [til Brylluppet] blev nu alting standset, som egentlig vel var, da de Færreste havde Lyst dertil; det var nok egentlig blot Andreas og Julie, som havde Lyst. Hvad de offentlige Comedier angaaer, saa skulde jeg da ikke heller faae nogen Regres i dem i Julen, da der to Gange blev spillet Stykker for Abonnenterne, som vi før havde havt, og jeg ikke gad see igjen, og lille Juleaften, som Spionen blev spillet, hvortil jeg ret glædede mig, kedede jeg mig snarere end jeg morede mig, da jeg baade fandt Stykket og Udførelsen daarlig. Mad. Bøcher er slet ikke meer, hvad hun har været: hun har sikkert tabt Lysten til at spille reent, hvortil da den nuværende Smag bidrager, da det næsten kun er Vaudeviller, som gjør Lykke, og i dem kan hun enten ikke være med, eller spiller en underordnet Rolle. Hertil kommer at Jfr. Smith er gaaet meget frem og begynder ret at vinde Publikums Yndest.

49. Fra Jacobine Aubert til Otto Aubert.

Aggershuus 10. Februar 32.

. . . .

Du har maaskee ogsaa læst om den „Etiqvette at gaae med Strømper og Skoe paa Bal“, og saa maa jeg ved samme Anledning sige dig, at man i Byen tillægger Andreas det; men jeg behøver vist ikke at sige dig, at han ikke har, naar du har læst det, thi saa vil du vist selv synes,

at han, om han skrev offentlig, sikkert skrev noget ganske anderledes. Den elskværdige Frøken [Camilla W.] er endnu i Byen, og tænker nok endnu ikke paa at forlade den saasnart. Hendes Brødre ere ogsaa komne til Byen, Henrik imidlertid kun for en kort Tid, til næste Uge, troer jeg. Han har nu atter skrevet en ny Pièce, et „Somdetbehagereder“ [ɔ: „Om smag og behag man ikke disputere“.] Augusta er nu nedkommen ei med nogen liden Søeofficeer, men den 16de Januar med en liden Datter, som i Daaben skal gives det Navn Allette Camilla.

50. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 17. feb. 1832.

. . . . Her er for Tiden intet interessant Nyt, kun et temmeligt almindeligt Oprør in rep. libraria over et frækt og skamløst Angreb paa Pr. Hansteen og Universitetet i Anledning af Almanakken, for hvilket den almindelige Mening udlægger Lt. Hadeln, der nu til Gjengjæld er Skiven for Fleres forenede Skud, og Nogle skyde forbandet skarpt. Markedslarmen er død bort, saa og den langvarige Eftertale om Henrik Wergelands Harcellisslag, hvorom vel en Gjenklang turde være hørt i Størdalen. Hiin omtalede Strid føres i Aftenbladet og Intelligentssedlerne.

51. Fra Johan Aubert til kaptein Frants Aubert.

Christiania 18. April 1832.

Personlige efterretninger.

Jeg haster med at meddele dig, at jeg er forlovet med Frøken Wolff og meget lykkelig. Da jeg imidlertid har Meget at bestille i disse anstundende korte Paaskeferier,

en Bog at oversætte, et Program at skrive foruden det gamle Correcturarbeide, og gjerne vil faae lidt Tid tilovers til at befæste endmere min Lykke og nyde den, saa maa du ikke tage mig det ilde op, at jeg bliver noget kort. Jeg glæder mig over, at din Sophie og du bleve vel conserverede, om end til Moders store Sorg nogle Silkekjoler gik i Vadsken. Jeg bør vel underrette dig om, at jeg sendte Noget til dig med en Skipper, jeg erindrer ei hvilken; men da det var den samme, med hvem Moder sendte dit øvrige Tøi, saa veed du det maaskee selv. Jeg er overmaade tilfreds; min Helbred er ogsaa i Bedring. Hæmorrhoiderne, som vel var det, der plagede mig meest, og sprængte baade Bryst og Hoved, have skaffet sig voldsomt Luft, Gangen til Aarevold [1] og russisk Dampbad haaber jeg skal omskabe mig til et nyt Menneske. Hils Keyser, hils Holmboe; den sidste beder jeg du vil sige, at hans Program fra ifjor findes anmeldt [af mig] i sidste Hefte af almindeligt Norsk Maanedsskrift; at et Rygte, jeg ikke kan foragte, har sagt mig, at han søger Tromsøe Skoles Bestyrelse. Jeg kan dog ikke troe andet, end at det kun er et flygtigt Indfald, hvis saa er; sig ham imidlertid, at jeg har megen Grund til at troe, at han kan erholde Trondhjems Rectorat, naar det bliver ledigt. Næste Gang maaskee Mere herom. Fader er daarlig (?) . . .; han har allerede længe ikke havt sin fulde Bevidsthed (?) . . . Gud give ham en snar Forløsning . . .

52. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 14de Juni 1832.

Faderens død. — Johans sygdom.

Min kjære Grethe!

Jeg sluttede mit forrige Brev med, at hvis jeg ikke blev virkelig syg, skulde du snart høre mere fra mig.

[1] I østre Aker; den tilhørte, ligesom Blinderen, oberst Wolff.

Da jeg nu ikke er syg, idetmindste ikke legemlig, saa bør jeg jo holde mit Ord . . . Men saare liden Glæde vil det vist forskaffe dig; thi hvorledes skal vel et Sind, der er nedtrykt og fuldt af Ængstelse og de sørgeligste Anelser, kunne frembringe eller skrive Noget glædeligt? Jeg behøver vist ikke at sige dig, at ihvorlænge jeg end havde forudseet, det snart maatte ende med Fader, — jeg maaskee mere end de fleste Andre — endskjønt jeg ofte, naar jeg saae ham see saa daarlig og ussel ud, leve uden den ringeste Glæde for sig, ønskede, det maatte snart være forbi med ham, for hans egen Skyld, det dog var tungt, da det afgjørende Øieblik kom: Sandelig da var det, som om jeg slet ikke havde ventet det. Dog endskjønt jeg tilstaaer dig dette, saa vil du dog vist ikke i denne Begivenhed finde Forklaring over min ovenomtalte Sindstilstand; thi, ihvor bedrøvet man end kan være ved saadant Dødsfald, saa beroliges man dog snarere derved, naar Naturen, saa at sige, kun har krævet sin Ret, naar den Henfarne ei fandt eller kunde finde nogen Glæde i Livet længere . .
. . . .

Men har du hørt, Grethe, hvilken anden Sorg der er bleven os paalagt, har du hørt, at Johan, denne os Alle saa kjære Broder, siden Dagen førend Faders Død ligger paa Sygeleiet af Blodstyrtning, heftig Blodstyrtning . . .? Naar jeg tænker paa, at vi maaskee kunne miste ham, saa synes det mig saa tungt, saa bittert, at det ei mere var værd at leve her i Verden, og de andre Brødre, der ellers er mig meget kjære, synes mig da at være Intet, naar han er borte. Men hvorfor skal man da endelig forestille sig det Værste? siger du maaskee. Ja, hvorfor? Hvorfor kan man ei føle, som man vil? Men, jeg har desværre Grund til denne min Frygt for, at det Værste forestaaer os; thi han har været bedre, men i Torsdags Eftermiddag hørte jeg, han var bleven daarligere, og den Følelse af den inderligste Bedrøvelse og Angst, som da gjennemfoer mig og som siden fordetmeste har bemægtiget sig mig, har jeg troet, eller frygtet for, var Anelse, hvilket har gjort mig endnu ulykkeligere. Imidlertid har man siden sagt ham bedre, isærdeleshed idag, saa jeg gjerne vil haabe det Bedste, naar jeg blot altid

kunde. Hans Kjæreste og [Moder] fik Lov at besøge ham i forrige Uge; men nu maae de ei komme, da Doctoren frygtede, han havde ondt af det sidste Besøg. Dog, kan du tilgive, at jeg saalænge har underholdt dig med mine sørgelige Tanker? Dog, det gjør du vist, naar du tænker paa, at ved at meddele Andre vore Sorger, letter de, og at jeg, naar sørgelige Anelser udtales, haaber, de gaae mindre i Opfyldelse . . . .

53. Fra Jacobine Aubert til Grethe Glückstad.

Aggershuus 30 dec. 1832.

Hendes sygdom. — Sorgen over Johans død.

Min kjære Grethe!

Ikke skal dette Aar gaae ganske tilende, uden at jeg skriver dig til! Skjønt det kunde synes, som om jeg aldrig mere end nu kunde behøve at gjøre Undskyldninger for min lange Taushed. — Her blev jeg afbrudt ved Lise Wolffs Komme, der efter Aftale skulde hente mig til Aarevol, (deres Gaard), hvor jeg skulde tilbringe nogle Dage, og det er først idag, *den 6te Februar 1833*, at jeg endelig i muligste Korthed søger at fuldende dette. At jeg ikke begyndte at skrive før, naar det var min Hensigt at sende dig et Brev, kan maaskee forundre dig . . . . . Jeg sagde i mine første Linier, jeg ingen Undskyldning vilde gjøre for min lange Taushed, ja, hvad der er endmere, jeg lover ingen Bedring, thi jeg vil ei love, hvad jeg, idetmindste efter mine nuværende Følelser, ei troer mig istand til at kunne holde. Du vilde formodentlig ikke heller have faaet Brev fra mig denne Gang, naar ei den Omstændighed med Sibbern var indtruffet, og der just nu havde tilbudt sig en god Leilighed at skrive med; thi efter den Brystbetændelse, jeg igaar tre Uger blev liggende af, taaler jeg egentlig ei godt at skrive, og jeg gjør det nu ogsaa nu kun staaende ved

Moders Pult, og jeg faaer ei heller gjøre lenge deraf, da jeg allerede føler ondt for Brystet. Behøver jeg at sige dig Aarsagen til min Taushed? Begriber du den ei selv? Du troer dog vist ikke, den hidrører af nogen Formindskelse i min Godhed og Kjærlighed for dig? Ak, kjære Grethe, gid den ei havde nogen værre, dybere Grund! thi, hvad var vel tabt derved? Anderledes forholder det sig derimod med Aarsagen til min Taushed. Jeg kan ei skrive nu som før. Jeg behøver blot at sætte mig ved Skrivebordet, saa strømme de sørgeligste Tanker ind paa mig: det er ligesom, hvad der længe har været tilbagetrængt, søger at faae Luft. Denne Oprippen af et Saar, som Tiden endnu ei har kunnet læge (om jeg maa udtrykke mig saa?) skyer jeg for ei unødig at sætte mig i slet Humeur; thi naar jeg blot lader Tanken dvæle ved vort uendelige, uerstattelige Tab, da føler jeg en saa gjennemskærende Smerte, at jeg vel kan have Grund til at undgaae al Anledning til Dvælen derved. O Grethe! Din Moder skrev engang til Moder, hun havde endnu fem Sønner, ham Alle lige i Evner og Egenskaber — Gud! hvor lidet kjendte hun da ham og dem! Der er ingen af dem, der er eller nogensinde bliver, hvad han var. — Det troer vist ingen Anden heller, og din Moder har kun brugt det som Trøstegrund for Moder. Jeg kan ikke sige, hvad jeg har følt ved hans Tab; sligt kan kun føles, ei udtrykkes. Jeg syntes, jeg havde ingen Broder meer; de andre, som jeg ogsaa holdt af, syntes mig nu saa ligegyldige da han var borte, som havde givet dem Betydenhed, havde laant dem sin Glands . . . Dog nu er det bedre. Tiden har allerede udrettet Noget. Men at vi skulde miste Johan! Han, som jeg tænkte, vi stedse skulde beholde til vort Mønster og Støtte! Nei, jeg troer ikke, Gud kunde saaret mig paa noget empfindligere Sted, og jeg troer, at jeg nu, da jeg har udholdt og overstaaet dette, saa kan jeg overstaae hvad det skal være. Har ei det foregaaende Aar andre Fortjenester, saa har det dog den at have lært mig at see det kommende eller rettere alt Kommende, med Ro imøde.

Personregister.

(Benoni, Jacobine og Johan Aubert er ikke taget med).

Side

Trykfeil.

S. 123 note Joh. Keyser, læs Jens Jacob Keyser.

